

Spis treści

1. Wprowadzenie i metodologia	5
Badanie osób niepełnosprawnych	7
Badanie przedstawicieli samorządów gminnych	12
2. Podsumowanie	14
3. Problemy osób niepełnosprawnych	19
4. Instytucje pomagające niepełnosprawnym	37
5. Samorządy gminne jako źródło pomocy osobom niepełnosprawnym	48
6. Ocena działań samorządów gminnych w zakresie rehabilitacji zawodowej	63
7. Ocena działań samorządów gminnych w zakresie rehabilitacji społecznej	70
8. Przygotowanie samorządów gminnych do świadczenia pomocy osobom niepełnosprawnym	83
9. Preferencje wobec organizacji systemu wsparcia dla osób niepełnosprawnych	93

1. Wprowadzenie i metodologia

Wprowadzenie i metodologia

Niniejsza synteza stanowi prezentację głównych wyników i wniosków z dwóch badań przeprowadzonych w ramach projektu „Gmino, jaka jesteś? Badanie działalności gmin na rzecz osób niepełnosprawnych”:

- ❑ **Badanie osób niepełnosprawnych.** Badanie osób niepełnosprawnych zostało zrealizowane techniką bezpośredniego wywiadu kwestionariuszowego w okresie wrzesień–listopad 2006. Wzięły w nim udział osoby, które posiadają ważne orzeczenie o stopniu niepełnosprawności, niezdolności do pracy lub grupie inwalidzkiej. Zrealizowano 5018 wywiadów z osobami niepełnosprawnymi.
- ❑ **Badanie przedstawicieli samorządów gminnych.** Badanie przedstawicieli jednostek samorządów gminnych zostało zrealizowane techniką bezpośredniego wywiadu kwestionariuszowego w okresie wrzesień–listopad 2006. Wzięły w nim udział prawie wszystkie gminy w Polsce. Uzyskaliśmy 2117 wywiadów z reprezentantami samorządów gminnych (wójtami/burmistrzami, ich zastępcami, czy sekretarzami gminy).

Oba badania zrealizowane zostały przez Pentor Research International S.A. na zlecenie Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w zakresie działania 1.4 Sektorowego Programu Operacyjnego Rozwój Zasobów Ludzkich (SPO RZL) schemat b).

To pierwsze w Polsce, na tak ogromną skalę, przedsięwzięcie badawcze konfrontujące potrzeby osób niepełnosprawnych z realiami, w jakich funkcjonują samorządy gminne. Wyniki obustronnych badań ukazują nie tylko dwa punkty widzenia na kwestie związane z rehabilitacją społeczną i zawodową osób niepełnosprawnych, ale wskazują przede wszystkim na konieczność zmian w obecnym prawodawstwie. Zebrany materiał jest niezwykle bogaty i stanowi doskonałą podstawę do zainicjowania ogólnopolskiej dyskusji nad organizacją systemu wsparcia dla osób niepełnosprawnych oraz wypracowania rozwiązań satysfakcjonujących wszystkie zaangażowane strony.

W syntezie prezentujemy zestawienie wyników dla województwa mazowieckiego, konfrontując je z wynikami na poziomie kraju.

Wprowadzenie i metodologia – badanie osób niepełnosprawnych

Ogółem zrealizowano 5018 wywiadów z osobami niepełnosprawnymi w każdej z 250 losowo wybranych gmin, które stanowiły około 10% ogółu wszystkich gmin w Polsce. W celu zapewnienia dystrybucji ze względu na region kraju badanie zostało zrealizowane w gminach wszystkich województw (po około 15 gmin z każdego województwa) oraz w co najmniej 5 powiatach z danego województwa (czyli po około 3 gminy z każdego powiatu). Przy losowym wyborze 250 gmin, które wzięły udział w badaniu, kierowano się kryterium związanym z typem gminy.

- Gminy miejskie
- Gminy miejsko-wiejskie
- Gminy wiejskie

Dla potrzeb badania została wylosowana celowa próba badawcza, która prezentowała populację osób niepełnosprawnych w wieku aktywności zawodowej (18-65 lat). Ustalono następujące kryteria doboru próby osób niepełnosprawnych w wylosowanych wcześniej gminach:

PODSTAWOWE KRYTERIA DOBORU PRÓBY OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH	
Stopień niepełnosprawności	☐ Znaczny ☐ Umiarkowany ☐ Lekki (Definicja zgodnie z ustawą z dnia 27 sierpnia 1997 o rehabilitacji zawodowej, społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych)
Status osoby niepełnosprawnej na rynku pracy	☐ Osoby niepełnosprawne pracujące ☐ Osoby niepełnosprawne bezrobotne ☐ Osoby niepełnosprawne bierne zawodowo (Definicja przyjęta za GUS w Narodowym Spisie Powszechnym Ludności i Mieszkań 2002)
Płeć	☐ Kobieta ☐ Mężczyzna

Cechy te odzwierciedlały strukturę osób niepełnosprawnych na poziomie powiatu. Liczebność poszczególnych warstw ustalona została na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego z badania „Stan zdrowia ludności Polski w 2004 r.”

Wprowadzenie i metodologia – badanie osób niepełnosprawnych

Aby uzyskać pełny obraz (zdywersyfikowany na różne grupy) opinii osób niepełnosprawnych zastosowano dodatkowe kryteria doboru próby na poziomie gminy:

DODATKOWE KRYTERIA DOBORU PRÓBY OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH	
Rodzaj schorzenia	<ul style="list-style-type: none">☐ Narządu ruchu☐ Narządu wzroku☐ Narządu słuchu☐ Psychiczne/umysłowe <p>Zrealizowano minimum 3 wywiady w gminie z osobami z każdej grupy wyróżnionej ze względu na rodzaj schorzenia.</p>
Wiek	<ul style="list-style-type: none">☐ 18-29☐ 30-49☐ 50 + <p>Zrealizowano minimum 3 wywiady w gminie z osobami z każdej grupy wyróżnionej ze względu na wiek.</p>

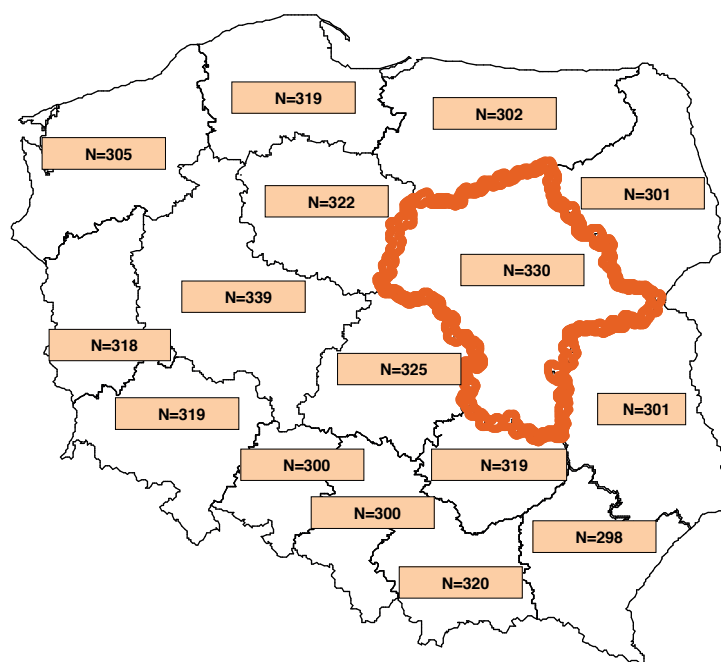
Wprowadzenie i metodologia – badanie osób niepełnosprawnych

W województwie mazowieckim zrealizowano 330 wywiadów z osobami niepełnosprawnymi. Poniższa tabela pokazuje rozkład zrealizowanej w badaniu próby na poziomie całego kraju oraz województwa mazowieckiego (dane nieważone).

CHARAKTERYSTYKA PRÓBY (DANE NIEWAŻONE)				
	OGÓŁEM		MAZOWIECKIE	
	LICZEBNOŚĆ	PROCENTY	LICZEBNOŚĆ	PROCENTY
TYP GMINY				
Miejska	859	17%	60	18%
Miejsko-wiejska	1383	28%	60	18%
Wiejska	2776	55%	210	64%
STOPIEŃ NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI				
znaczny	883	18%	69	21%
umiarkowany	1817	36%	126	38%
lekki	2318	46%	135	41%
RODZAJ SCHORZENIA				
narządu ruchu	1732	35%	100	30%
umysłowe	917	18%	69	21%
narządu wzroku	904	18%	53	16%
narządu słuchu	812	16%	64	19%
psychiczne	488	10%	37	11%
epilepsja	101	2%	7	2%
inne	64	1%	0	0%
PŁEĆ				
kobieta	2324	46%	148	45%
mężczyzna	2694	54%	182	55%
WIEK				
18-29	1475	29%	118	36%
30-49	1862	37%	116	35%
50+	1681	33%	96	29%
STATUS ZAWODOWY				
Pracujący	1046	21%	74	22%
Bezrobotny	328	7%	18	5%
Bierny zawodowo	3606	72%	238	72%
Nieokreślony	38	2%	0	0%

Wprowadzenie i metodologia – badanie osób niepełnosprawnych

LICZBA ZREALIZOWANYCH WYWIADÓW Z OSOBAMI NIEPEŁNOSPRAWNYMI ZE WZGLĘDU NA WOJEWÓDZTWO (DANE NIEWAŻONE)

Sposób prezentacji wyników

Wyniki prezentowane w niniejszym raporcie poddano procedurze ważenia w taki sposób, aby można było wnioskować o całej populacji osób niepełnosprawnych, na poziomie całego kraju.

Zastosowano 4 rodzaje wag, ustalonych na podstawie danych o osobach niepełnosprawnych zaczerpniętych z „Narodowego spisu powszechnego ludności i mieszkań z 2002 r.” Najpierw ustalono wagi dla każdego województwa, a następnie na poziomie każdego województwa dla stopnia niepełnosprawności, wieku oraz miejsca zamieszkania osób niepełnosprawnych.

Ze względu na zastosowaną procedurę ważenia liczebność całej próby uległa zmianie z N=5018 na N=5019. Ponadto zmieniły się rozkłady poszczególnych zmiennych.

Należy zaznaczyć, iż w wyniku działania programu do analizy statystycznej, a także procedury ważenia dane prezentowane w tabelach i na wykresach uległy zaokrągleniu. Stąd niekiedy suma wskazań nie wynosi 100%, wahając się od 98% do 102%.

Wprowadzenie i metodologia – badanie osób niepełnosprawnych

Poniższa tabela prezentuje rodzaje oraz wartości zastosowanych wag.

WOJEWÓDZTWO	RODZAJE WAG								
	Województwo	stopień niepełnosprawności			WIEK			Miejsce zamieszkania	
		znaczny	umiarkowany	lekki	18-29	30-49	50+	MIASTO	WIEŚ
DOLNOŚLĄSKIE	0,075677764	0,161915	0,349825651	0,488259	0,090791	0,317919	0,591291	0,693376	0,306624358
KUJAWSKO-POMORSKIE	0,058244244	0,136834	0,363686834	0,499479	0,090791	0,317919	0,591291	0,607217	0,392782948
LUBELSKIE	0,069113548	0,147011	0,372509605	0,480479	0,090791	0,317919	0,591291	0,411161	0,588839333
LUBUSKIE	0,034478996	0,120147	0,356734728	0,523118	0,090791	0,317919	0,591291	0,616489	0,383511082
ŁÓDZKIE	0,064093375	0,166	0,345033385	0,488967	0,090791	0,317919	0,591291	0,629784	0,370215994
MAŁOPOLSKIE	0,104395744	0,13522	0,422786102	0,441993	0,090791	0,317919	0,591291	0,494162	0,505838095
MAZOWIECKIE	0,095624929	0,157481	0,393388748	0,44913	0,090791	0,317919	0,591291	0,626669	0,37333067
OPOLSKIE	0,017278641	0,193196	0,369914632	0,436889	0,090791	0,317919	0,591291	0,536219	0,463780877
PODKARPACKIE	0,057706405	0,115693	0,349067625	0,535239	0,090791	0,317919	0,591291	0,369854	0,630145566
PODLASKIE	0,025091377	0,180597	0,376563606	0,44284	0,090791	0,317919	0,591291	0,533945	0,466054587
POMORSKIE	0,056319613	0,190203	0,35305773	0,456739	0,090791	0,317919	0,591291	0,674487	0,325513469
ŚLĄSKIE	0,163830555	0,150209	0,340775532	0,509016	0,090791	0,317919	0,591291	0,790311	0,209689127
ŚWIĘTOKRZYSKIE	0,031769464	0,153982	0,350987317	0,495031	0,090791	0,317919	0,591291	0,425938	0,574061506
WARMIŃSKO-MAZURSKIE	0,039623546	0,165618	0,348943155	0,485438	0,090791	0,317919	0,591291	0,57894	0,421060343
WIELKOPOLSKIE	0,064365175	0,122657	0,362740036	0,514603	0,090791	0,317919	0,591291	0,578009	0,421991198
ZACHODNIOPOMORSKIE	0,042386624	0,180529	0,36434463	0,455127	0,090791	0,317919	0,591291	0,66662	0,333380448

Procedurze ważenia zostały poddane następujące zmienne:

- Płeć, liczba osób w gospodarstwie domowym – ważne przez wszystkie wagi
- Typ gminy, gminy wiejskie, gminy miejskie, miejsko-wiejskie – ważne przez województwa, stopień niepełnosprawności oraz wiek
- Województwo – ważne przez stopień niepełnosprawności, wiek, miejsce zamieszkania
- Stopa bezrobocia w gminie – ważne przez stopień niepełnosprawności oraz wiek osób niepełnosprawnych
- Wiek, status zawodowy – ważne przez województwo, stopień niepełnosprawności oraz miejsce zamieszkania
- Stopień i rodzaj niepełnosprawności – ważne przez województwo, wiek oraz miejsce zamieszkania
- Wiek oraz status zawodowy ze względu na typ gminy – ważne przez województwo i stopień niepełnosprawności
- Stopień i rodzaj niepełnosprawności ze względu na typ gminy – ważne przez województwo i wiek

Wprowadzenie i metodologia – badanie przedstawicieli samorządów gminnych

Badanie przedstawicieli jednostek samorządów gminnych zostało zrealizowane techniką bezpośredniego wywiadu kwestionariuszowego w okresie wrzesień-listopad 2006. Wzięli w nim udział przedstawiciele 2117 gmin, którzy zajmują się merytorycznie zakresem spraw osób niepełnosprawnych. Najczęściej byli to wójtowie/burmistrzowie, sekretarze gmin oraz zastępcy wójta/burmistrza. W województwie mazowieckim zrealizowano wywiady w 296 gminach, na 314 wszystkich gmin w tym województwie.

Poniższa tabela przedstawia stan realizacji badania na dzień zamknięcia zbioru.

STAN REALIZACJI BADANIA NA DZIEŃ ZAMKNIĘCIA ZBIORU	
Założona próba	2478 wywiadów (cała populacja)
Próba zrealizowana	2117 wywiadów
Odmowy z podstemplowaną kartą odmowy wzięcia udziału w badaniu	176 gmin
Odmowy bez podstemplowanej karty (urząd odmówił także podstemplowania)	185 gmin

Uzyskany odsetek realizowalności próby – na poziomie 85% jest wynikiem nadzwyczaj dobrym. Rzadko w badaniach możemy poszczycić się taką efektywnością. Obecnie praktyka badawcza traktuje już 75% jako rzetelny i wysoki poziom realizowalności.

Ponadto, biorąc pod uwagę fakt, że badanie obejmowało całą populację, osiągnięta próba pozwala na wnioskowanie o prawidłowościach z maksymalnym błędem statystycznym na poziomie 0,8%. Taka dokładność wnioskowania jest niezwykle rzadko dostępna w badaniach.

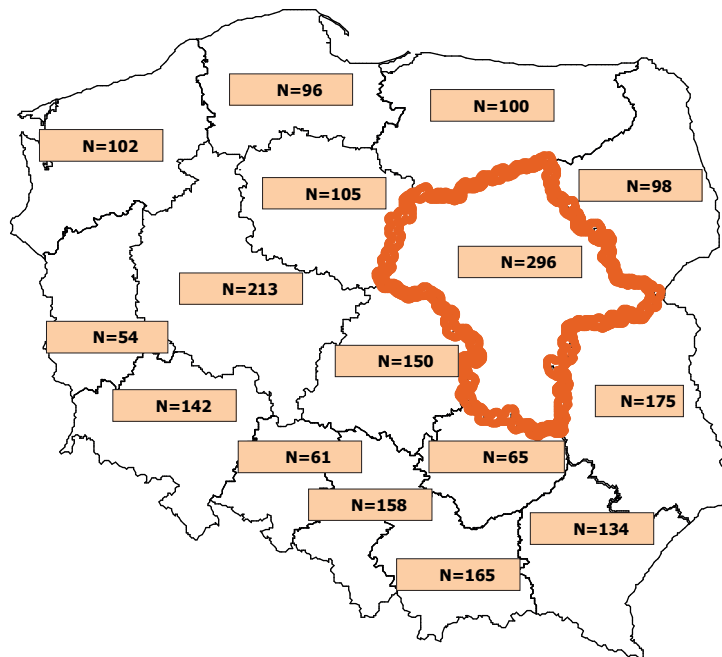
W przypadku, gdyby jakaś gmina wyraziła chęć wzięcia udziału w badaniu, pomimo że realizacja oficjalnie została zakończona, kwestionariusz zostanie zrealizowany i włączony do zbioru.

Wprowadzenie i metodologia – badanie przedstawicieli samorządów gminnych

Poniższa tabela pokazuje rozkład zrealizowanej w badaniu próby na poziomie całego kraju oraz województwa mazowieckiego.

CHARAKTERYSTYKA BADANYCH GMIN (DANE NIEWAŻONE)				
	OGÓŁEM		MAZOWIECKIE	
	LICZEBNOŚĆ	PROCENTY	LICZEBNOŚĆ	PROCENTY
TYP GMINY				
Miejska	414	20%	44	15%
Miejsko-wiejska	465	22%	45	15%
Wiejska	1238	58%	207	70%
SYTUACJA FINANSOWA GMINY				
dobra	1234	58%	189	64%
ani dobra ani zła	710	34%	90	30%
zła	158	7%	16	5%

LICZBA ZREALIZOWANYCH WYWIADÓW Z PRZEDSTAWICIELAMI JEDNOSTEK SAMORZĄDÓW GMINNYCH ZE WZGLĘDU NA WOJEWÓDZTWO

Należy zaznaczyć, iż w wyniku działania programu do analizy statystycznej dane prezentowane w tabelach i na wykresach uległy zaokrągleniu. Stąd niekiedy suma wskazań nie wynosi 100%, wahając się od 98% do 102%.

2. Podsumowanie

Podsumowanie

Zrealizowane badanie daje bardzo szczegółowy wgląd z jednej strony w sytuację niepełnosprawnych, z drugiej zaś, w działalność samorządów gminnych na rzecz tej grupy. Przyjęta metodologia i wielkość prób umożliwiają analizę danych zarówno na poziomie całego kraju, jak również na poziomie poszczególnych województw. Wyniki badań pokazują nie tylko ogrom problemów, z jakimi borykają się osoby niepełnosprawne w porównaniu z ogółem Polaków, ale wskazują też na olbrzymie dysproporcje wynikające z miejsca zamieszkania (rozumianego jako region kraju i wielkość miejsca zamieszkania).

Na podstawie uzyskanych danych można stwierdzić, że województwo mazowieckie należy do regionów kraju, w których sytuacja osób niepełnosprawnych przedstawia się przeciętnie. Niepełnosprawni podobnie jak w skali kraju skarżą się na jakość swojego życia, a także nieco podobnie jak mieszkańcy innych województw oceniają stwarzane im możliwości wsparcia.

Analizując uzyskane wyniki widać wyraźnie, że w przypadku województwa mazowieckiego zastosowanie znalazło większość prawidłowości i wniosków odnotowanych dla całego kraju.

- ❑ Tak więc, wyniki badania pokazują, że osoby niepełnosprawne powszechnie skarżą się na brak zainteresowania ich sytuacją oraz na brak orientacji samorządów gminnych w ich problemach. Co więcej, badani przez nas przedstawiciele samorządów gminnych nie odcinają się od tych opinii. Przyznają oni, iż mają jedynie bardzo ogólne i dość słabe rozpoznanie problemów, z jakimi borykają się osoby niepełnosprawne. Wykazują również bardzo umiarkowaną aktywność w gromadzeniu informacji o niepełnosprawnych mieszkańcach. W województwie mazowieckim jedynie **3% urzędów gminnych prowadzi szczegółowo badania w tym zakresie, 11% posiada dokładną wiedzę o liczbie niepełnosprawnych mieszkańców gminy, a tylko 1% zna stopę bezrobocia wśród niepełnosprawnych.**
- ❑ Samorządy gminne, niedysponujące żadnymi twardymi danymi, niestety, nie zawsze zdają sobie z tego sprawę i często mają niepełne wyobrażenie o tym, co tak naprawdę „boli” niepełnosprawnych. Wydaje się, że przede wszystkim marginalizują one znaczenie problemów natury zdrowotnej oraz problemów psychologicznych. Mają również tendencję do niedoszacowywania odsetka niepełnosprawnych borykających się z problemami na rynku pracy. **I tak, w województwie mazowieckim w chwili badania, podczas gdy 80% niepełnosprawnych w wieku 18–65 lat pozostawało bez pracy, samorządy szacowały skalę tego problemu jedynie na 29,5%. Z drugiej jednak strony samorządy słabo orientują się również w skali problemów finansowych i mieszkaniowych osób niepełnosprawnych.**

Podsumowanie

- ❑ **Główny wysiłek w uzyskaniu pomocy leży po stronie niepełnosprawnego.** Tylko nieliczne gminy samodzielnie podejmują inicjatywę w tym zakresie, a większość czeka, aż osoba potrzebująca pomocy sama się do nich zwróci – w przypadku części osób niepełnosprawnych, zwłaszcza o umiarkowanym i znacznym stopniu niepełnosprawności jest to bardzo utrudnione.
- ❑ Niepełnosprawni mają dość niską świadomość tego, gdzie mogą zwrócić się o pomoc, a sami urzędnicy bardzo rzadko wykazują zainteresowanie ich sytuacją. **W konsekwencji niepełnosprawni swoją uwagę skupiają praktycznie wyłącznie na najbliższych im Ośrodkach Pomocy Społecznej**, gdzie najczęściej kierują swoje pierwsze kroki. Dla wielu niepełnosprawnych są one jedyną znaną, a dla jeszcze większego grona, jedyną dostępną instytucją wsparcia. W województwie mazowieckim korzystanie z pomocy Ośrodków Pomocy Społecznej deklaruje 56% niepełnosprawnych, 13% korzystało ze wsparcia PFRON.
- ❑ **Instytucje powiatowe, na których spoczywa główny obowiązek świadczenia pomocy osobom niepełnosprawnym, zarówno w opinii samych osób niepełnosprawnych, jak i samorządów gminnych, nie wywiązują się należycie ze swoich zadań.** PCPR-y na Mazowszu oceniane są gorzej, niż w skali całego kraju, pozostając w tyle za Ośrodkami Pomocy Społecznej i wieloma innymi instytucjami. Rzadko kojarzone są z pomocą, a swoją ofertę – inaczej niż w całym kraju – kierują przede wszystkim do mieszkańców gmin wiejskich. W ciągu ostatnich trzech lat zaledwie 6% niepełnosprawnych mieszkańców województwa mazowieckiego przyznało, że korzystało z pomocy Powiatowych Centrów Pomocy Rodzinie.
- ❑ **Bardzo ważną wydatę się również rolę organizacji pozarządowych w procesie rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych.** W województwie mazowieckim znaczenie tych podmiotów jest nieco mniejsze niż w skali całego kraju. Jednak ich działanie pozytywnie oceniają zarówno samorządy, jak i osoby niepełnosprawne.
- ❑ **Samorządy gminne są bez wątpienia najważniejszym i najbardziej dostępnym, nie licząc rodziny, źródłem wsparcia dla osób niepełnosprawnych.** Wydaje się jednak, że w ocenie swej aktywności na rzecz osób niepełnosprawnych znacznie przeszacowując swój wkład, są dalekie od realizmu. 49% przedstawicieli mazowieckich samorządów gminnych ocenia, że w ramach pomocy osobom niepełnosprawnym robią dużo lub bardzo dużo, podczas gdy taką opinię potwierdza co piąta osoba niepełnosprawna.

Podsumowanie

- ❑ **Wyniki badania pokazują, iż działalność mazowieckich samorządów gminnych na rzecz osób niepełnosprawnych nie do końca jest współmierna do oczekiwań tej grupy.** Dotyczy to przede wszystkim zadań związanych z rehabilitacją zawodową, a także, wymagających większych nakładów i zaangażowania, działań związanych z rehabilitacją społeczną. W obu tych obszarach województwo mazowieckie wypada nieco gorzej na tle innych regionów kraju.
- ❑ **Pod względem aktywności na polu rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych województwo mazowieckie plasuje się poniżej poziomu średniego. Samorządy gminne nie posiadają programów walki z bezrobociem wśród osób niepełnosprawnych i stosunkowo rzadko podejmują działania w zakresie rehabilitacji zawodowej, nie odbiegając pod tym względem od ogółu kraju.** Dla przykładu warto zaznaczyć, iż 17% mazowieckich samorządów podejmuje działania w zakresie edukacji niepełnosprawnych dzieci i młodzieży, a tylko 3% angażuje się w działania zmierzające do podnoszenia kwalifikacji zawodowych osób niepełnosprawnych. O niezaprzeczalnym braku zaangażowania mazowieckich gmin w aktywizację zawodową osób niepełnosprawnych świadczy również fakt, że prawie żaden niepełnosprawny nie doświadczył zainteresowania i nie spotkał się z inicjatywą pracowników gmin w tym zakresie.
- ❑ **W województwie mazowieckim, podobnie jak w całym kraju, działania w zakresie rehabilitacji społecznej podejmowane są częściej niż w przypadku rehabilitacji zawodowej, ale ich skala jest nadal mniejsza, niż oczekiwania ze strony osób niepełnosprawnych.**
- ❑ **Wsparcie udzielane przez samorządy gminne ma charakter pomocy podstawowej – choć najbardziej potrzebnej, to jednak nieadresowanej specyficznie do niepełnosprawnych.** Najbardziej powszechna pomoc finansowa, materialna, czy bytowa, pod względem obsługi klienta i źródła finansowania powinna być traktowana jako społeczna lub socjalna (która wchodzi w zakres zadań gminy). W konsekwencji, gminy obejmują swoją opieką i pomocą jedynie niewielki odsetek osób niepełnosprawnych – te osoby, które i tak **kwalifikują się do pomocy społecznej lub socjalnej**. Rzadko podejmują natomiast, wymagające większych nakładów i zaplecza, działania ukierunkowane jedynie na pomoc niepełnosprawnym. Satysfakcji niepełnosprawnych mieszkańców Mazowsza nie zwiększa również to, iż gminy rzadko wychodzą z inicjatywą, nie kontaktują się z osobami potrzebującymi pomocy, ale czekają, aż zainteresowani sami się po nią zgłoszą.

Podsumowanie

- ❑ Wyniki badań wskazują, iż pomimo wysokich oczekiwań niepełnosprawnych wobec samorządów gminnych, jednostki te nie są obecnie odpowiednio przygotowane do świadczenia pomocy tej grupie osób – nie dysponują odpowiednim potencjałem, zapleczem i przygotowaniem do efektywnego wsparcia osób niepełnosprawnych. **W województwie mazowieckim obserwujemy podobne jak w skali kraju, braki w tym zakresie.**
- ❑ W gminach brakuje wyspecjalizowanych jednostek, w których byłaby lokowana obsługa osób niepełnosprawnych. Samorządy gminne dysponują małą liczbą etatów przeznaczonych wyłącznie do obsługi osób niepełnosprawnych. Urzędy gmin w ogromnej większości nie są dostosowane architektonicznie do potrzeb osób niepełnosprawnych.
- ❑ W większości gmin brak jest planowania zadań dotyczących osób niepełnosprawnych, w szczególności programów przeciwdziałania bezrobociu wśród osób niepełnosprawnych oraz programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych. Gminy najczęściej nie uwzględniają w budżetach środków na pomoc niepełnosprawnym jako oddzielnej pozycji. W części gmin środki te w ogóle nie są uwzględniane, ale wygospodarowywane na bieżąco.
- ❑ Samorządy gminne finansują pomoc udzielaną osobom niepełnosprawnym w znacznej części z własnych środków, przejmując na siebie większość ciężaru tej pomocy kosztem innych swoich działań.
- ❑ Wyniki badania pokazują znaczne dysproporcje w działalności gmin ze względu na ich typ. Relatywnie najlepiej w ocenie przedstawicieli obydwu badanych grup radzą sobie z realizacją działań na rzecz osób niepełnosprawnych gminy miejskie. Sytuacja w tych gminach jest prawie we wszystkich badanych aspektach bez porównania lepsza. Wydaje się jednak, że aktywniejszą działalność w zakresie pomocy osobom niepełnosprawnym wymusza na gminach miejskich przede wszystkim duża liczba niepełnosprawnych mieszkańców.
- ❑ **Niezależnie jednak od wszystkiego, wyniki badań pokazują, iż samorządy gminne są i będą instytucją bez wątpienia najbliższą osobom niepełnosprawnym.** Wobec braku wiedzy na temat alternatywnych źródeł pomocy, wobec własnej bezradności, choroby czy innych trudności niepełnosprawni skazani są na gminy. Od skuteczności ich działania będzie zatem zależeć jakość życia tej grup społecznej. **Już dziś niepełnosprawni w zdecydowanej większości (w województwie mazowieckim 60%) przekonani są o tym, iż samorządy gminne mają ustawowy obowiązek pomocy osobom niepełnosprawnym (i mają na ten cel budżety), co więcej chcą rozszerzenia ich kompetencji w tym zakresie.** 47% badanych w województwie mazowieckim uważa, że pomoc osobom niepełnosprawnym w całości lub w części powinna leżeć po stronie gminy. Niestety, przeważająca większość gmin (województwo mazowieckie – 96%) nie chce przyjęcia na siebie tego obowiązku.

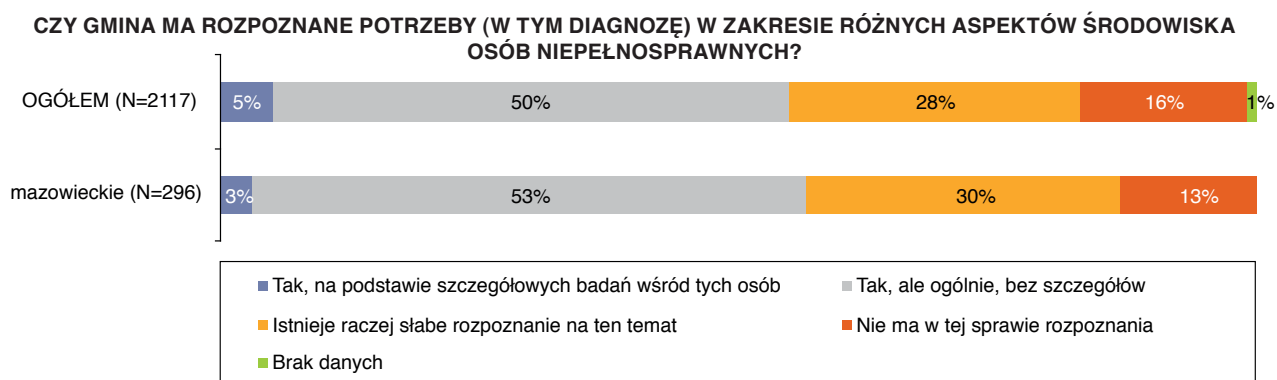
3. Problemy osób niepełnosprawnych

Problemy osób niepełnosprawnych

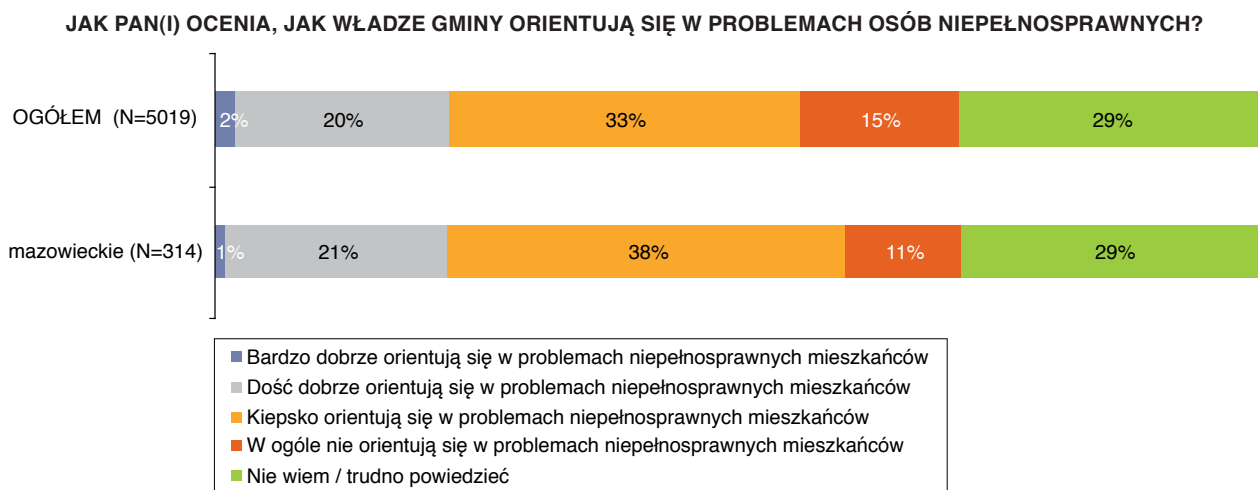
Niepełnosprawni mieszkańcy województwa mazowieckiego, podobnie jak ogół osób niepełnosprawnych, skarżą się na brak zainteresowania ich sytuacją oraz na brak orientacji samorządów gminnych w ich problemach. Badani przez nas przedstawiciele samorządów gminnych nie odcinają się od opinii gmin z całego kraju. Jak pokazują wyniki badań, przyznają oni, iż mają jedynie bardzo ogólne i dość słabe rozpoznanie problemów, z jakimi borykają się osoby niepełnosprawne.

Deklarowane przez gminy z województwa mazowieckiego rozpoznanie potrzeb środowiska osób niepełnosprawnych jest podobne do zarejestrowanego na poziomie kraju. Ponad 40% mazowieckich gmin deklaruje, że ma słabe rozeznanie lub nie ma go w ogóle. Natomiast jedynie 3% wskazuje, że ma dokładne rozpoznanie na podstawie szczegółowych badań.

Pod względem opinii osób niepełnosprawnych sytuacja w województwie mazowieckim również nie odbiega od ogółu. Co piąty niepełnosprawny z tego regionu twierdzi, że gminy dość dobrze lub bardzo dobrze orientują się w problemach tej grupy społecznej.

Badanie przedstawicieli samorządów gminnych 2006, N=2117

Badanie osób niepełnosprawnych 2006, N=5019

Problemy osób niepełnosprawnych

Przechodząc na poziom bardziej szczegółowych informacji na temat niepełnosprawnych mieszkańców gminy widzimy, że sytuacja w województwie mazowieckim nie odbiega od sytuacji w całym kraju. Jedynie co dziesiąta gmina z województwa mazowieckiego dysponuje dokładną wiedzą na temat liczby jej niepełnosprawnych mieszkańców, a co czwarty samorząd nie posiada nawet szacunkowych danych w tym zakresie. Szczegółowe informacje na temat tej grupy przedstawiają się w znacznie gorszy sposób. Gminy w większości nie gromadzą nawet szacunkowych danych o rodzaju i stopniu niepełnosprawności, a także miejscu zamieszkania osób niepełnosprawnych. Co więcej, zdecydowana większość samorządów nie ma nawet najogólniejszego wyobrażenia o stopie bezrobocia wśród niepełnosprawnych. Gminy niewiele wiedzą również o problemach, z jakimi borykają się osoby niepełnosprawne i potrafią jedynie szacować krąg niepełnosprawnych potrzebujących pomocy finansowej, bytowej, w zakresie warunków mieszkaniowych czy znalezienia pracy.

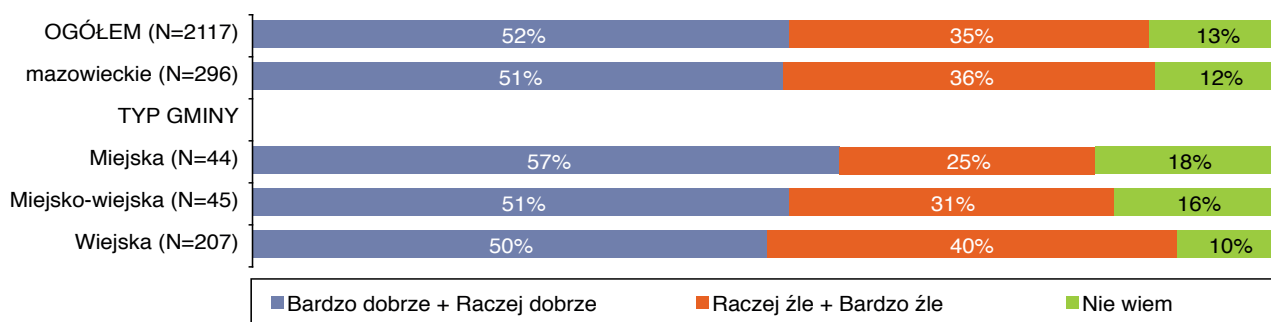
Tabela 1. Stan statystyki gminnej. Rodzaj posiadanej wiedzy.

	Rodzaj posiadanych danych		
	Dokładne	Szacunkowe	Brak wiedzy
WIEDZA O LICZBIE NIEPEŁNOSPRAWNYCH MIESZKAŃCÓW GMINY			
OGÓŁEM OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH	11%	63%	26%
wg wieku			
Pełnoletnich	9%	57%	33%
Dzieci i młodzieży	12%	56%	31%
wg stopnia niepełnosprawności			
O znacznym stopniu niepełnosprawności	5%	48%	47%
O umiarkowanym stopniu niepełnosprawności	4%	48%	48%
O lekkim stopniu niepełnosprawności	3%	41%	56%
wg rodzaju niepełnosprawności			
Z niepełnosprawnością ruchową	5%	36%	59%
Z niepełnosprawnością wzrokową	3%	35%	61%
Z niepełnosprawnością słuchową	4%	34%	63%
Z niepełnosprawnością umysłową	3%	35%	61%
Z niepełnosprawnością psychiczną	4%	34%	63%
Epileptycy (chorzy na padaczkę)	3%	31%	66%
wg miejsca zamieszkania			
Mieszkających w mieście	9%	32%	59%
Mieszkających na wsi	8%	49%	43%
WIEDZA O STOPIE BEZROBOCIA WŚRÓD NIEPEŁNOSPRAWNYCH			
Stopa rejestrowanego bezrobocia	1%	11%	88%
Stopa całkowitego bezrobocia	1%	9%	90%
WIEDZA O PROBLEMACH OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH			
Niepełnosprawni potrzebujący pomocy bytowej i opieki	1%	58%	41%
Niepełnosprawni potrzebujący pomocy finansowej i materialnej	3%	57%	40%
Niepełnosprawni borykający się z problemami mieszkaniowymi	1%	51%	48%
Niepełnosprawni borykający się z problemami na rynku pracy	0%	50%	50%

Problemy osób niepełnosprawnych

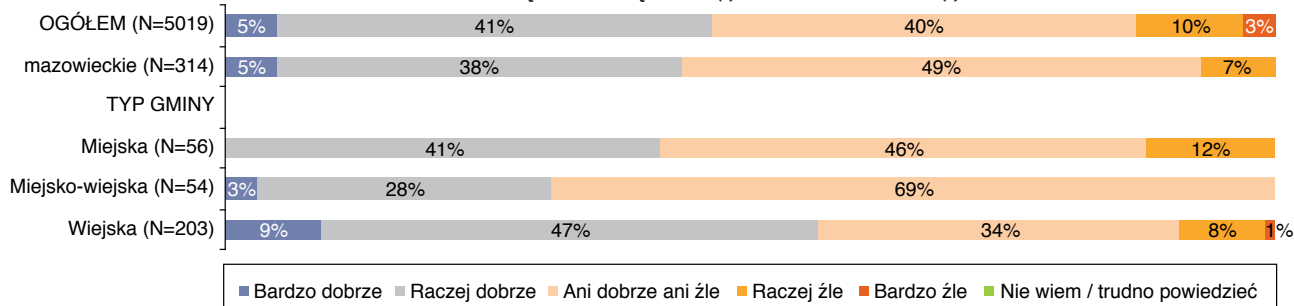
Pomimo ograniczonej i fragmentarycznej wiedzy, **przedstawiciele samorządów gminnych województwa mazowieckiego, podobnie jak ogół, raczej optymistycznie oceniają jakość życia osób niepełnosprawnych na terenie ich gminy.** Trzeba jednak podkreślić, że w swoich opiniach są bardziej krytyczni, niż same osoby niepełnosprawne. W przypadku osób niepełnosprawnych odsetki oceniających swą sytuację jako złą lub bardzo złą, zarówno wśród mieszkańców województwa mazowieckiego, jak również wśród ogółu osób niepełnosprawnych, są niższe niż podobne szacunki wśród przedstawicieli samorządów gminnych. **Jednocześnie niepełnosprawni mieszkańcy województwa mazowieckiego, w stosunku do ogółu niepełnosprawnych, oceniają swą sytuację nieco mniej optymistycznie.**

JAK OGÓLNI RZECZ BIORĄC, W PANA(I) OPINII ŻYJE SIĘ OSOBOM NIEPEŁNOSPRAWNYM NA TERENIE GMINY?

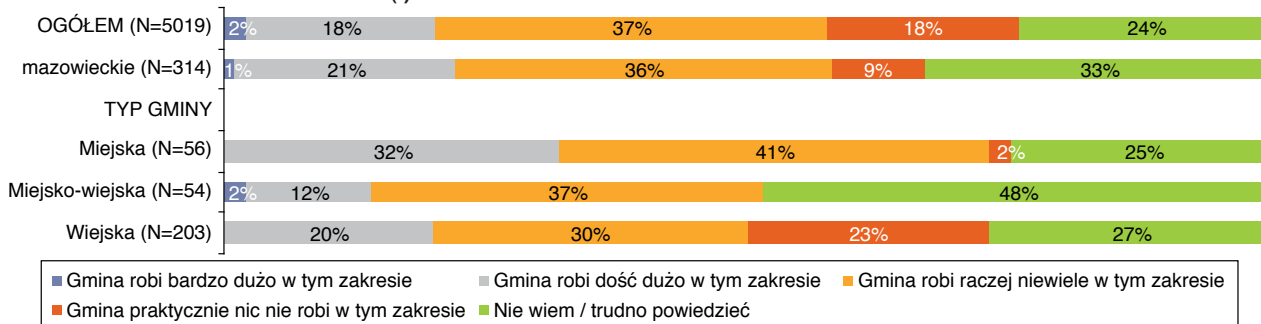
Badanie przedstawicieli samorządów gminnych 2006, N=2117

JAK OGÓLNI RZECZ BIORĄC ŻYJE SIĘ PANU(I) NA TERENIE PANA(I) GMINY?

Badanie osób niepełnosprawnych 2006, N=5019

JAK OCENIA PAN(I) DZIAŁANIA GMINY NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH?

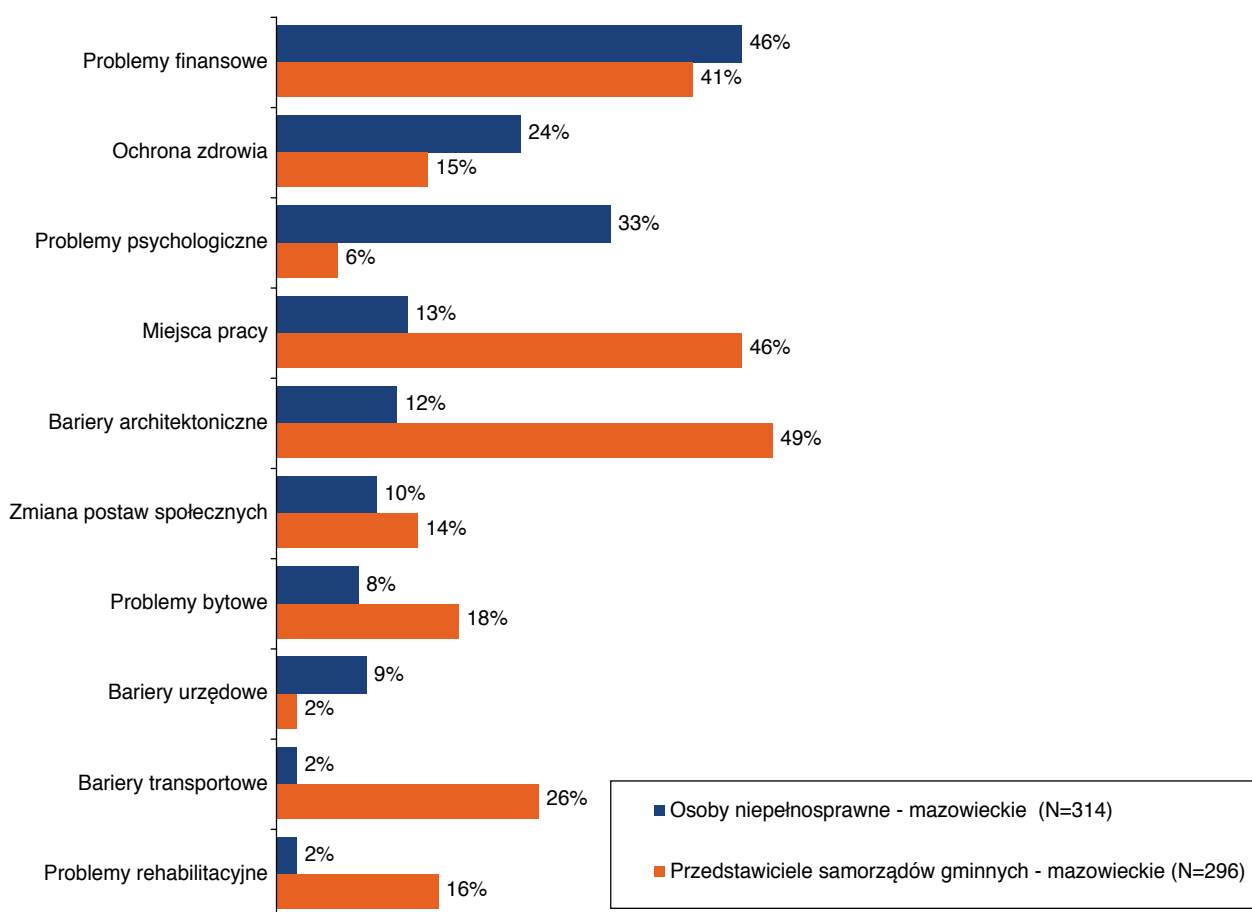
Badanie osób niepełnosprawnych 2006, N=5019

Problemy osób niepełnosprawnych

Choć osoby niepełnosprawne wykazują bardzo wysoki optymizm życiowy oraz dość pozytywnie wyrażają się o jakości życia w swojej gminie, to jednak gdy mówią o konkretnych działaniach gminy na rzecz osób niepełnosprawnych ich oceny nie są już tak pozytywne. Opinie mieszkańców województwa mazowieckiego nie odbiegają tutaj znacząco od ocen ogółu badanych.

Dodatkowo, samorządy gminne niedysponujące żadnymi twardymi danymi, niestety, nie zawsze zdają sobie sprawę z potrzeb i oczekiwań osób niepełnosprawnych. Często mają niepełne wyobrażenie na temat tego, co tak naprawdę „boli” niepełnosprawnych. Dla przedstawicieli samorządów gminnych w województwie mazowieckim problemy osób niepełnosprawnych skupiają się przede wszystkim wokół barier architektonicznych, problemów z zatrudnieniem, problemów finansowych oraz barier transportowych. Wyraźnie niedoszacowują zaś problemów psychologicznych oraz związanych z ochroną zdrowia. Z obrazu tego można wnioskować, że osoba niepełnosprawna, to dla przedstawicieli samorządów gminnych przede wszystkim osoba niepełnosprawna fizycznie, mająca kłopoty z poruszaniem się. Skutkuje to znacznym zawężeniem perspektywy.

Najważniejsze problemy, z jakimi borykają się osoby niepełnosprawne – wskazania spontaniczne niepełnosprawnych oraz przedstawicieli samorządu gminnego

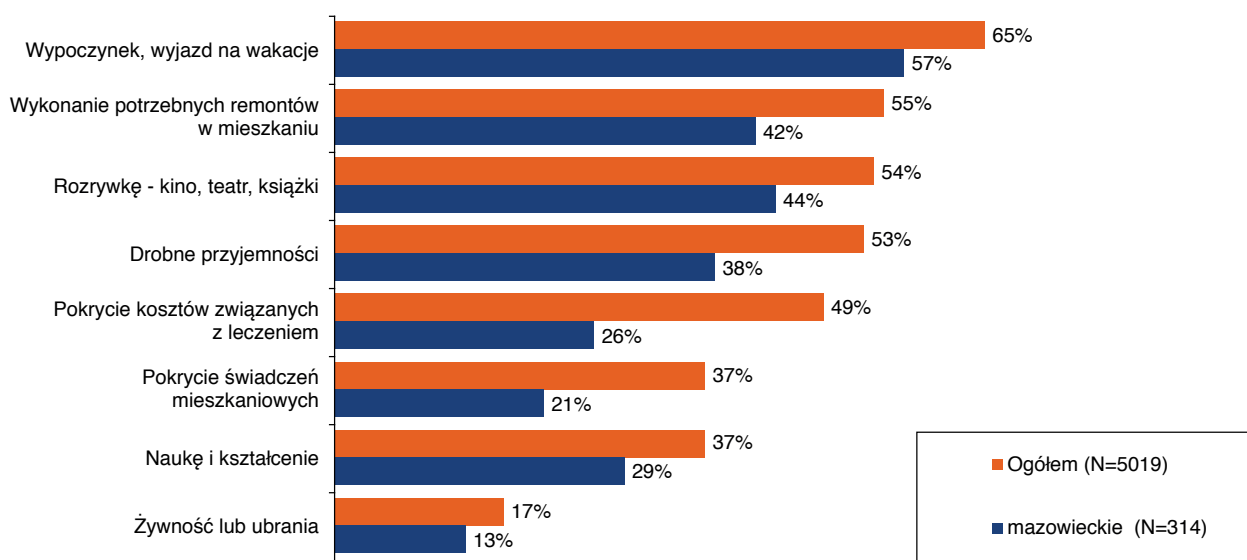
Problemy osób niepełnosprawnych

Jak pokazują wyniki badań, największą bolączką osób niepełnosprawnych w województwie mazowieckim są **problemy finansowe** oraz **problemy psychologiczne** – te drugie wskazywane dwukrotnie częściej, niż w pozostałych regionach.

Chociaż mieszkańcy tego regionu mają mniejsze problemy związane z niedostatkiem pieniędzy, niż niepełnosprawni w innych regionach kraju, to nadal 26% z nich przyznaje, że w ciągu ostatniego roku trudność sprawiło im pokrycie kosztów leczenia, zaś co piątemu zdarzyło się, iż nie był w stanie pokryć kosztów świadczeń mieszkaniowych.

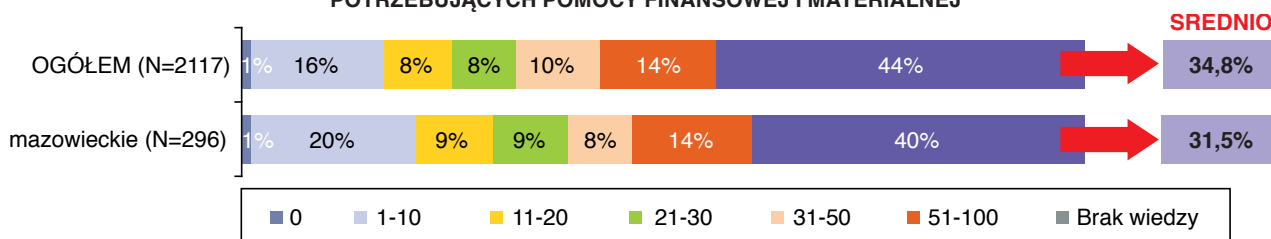
Wydaje się, że samorzady gminne nie doceniają w pełni wagi problemu finansowego wśród osób niepełnosprawnych. W województwie mazowieckim odsetek niepełnosprawnych potrzebujących pomocy finansowej szacowany jest na 31,5%, a potrzeby niepełnosprawnych w tym zakresie są dużo większe.

CZY W CIĄGU OSTATNICH 12 MIESIĘCY ZDARZYŁO SIĘ W PANA(I) GOSPODARSTWIE DOMOWYM, ŻE NIE STARCZYŁO PIENIĘDZY NA:

Badanie osób niepełnosprawnych 2006, N=5019

SZACOWANY PRZEZ GMINY ODSETEK NIEPEŁNOSPRAWNYCH MIESZKAŃCÓW GMINY POTRZEBUJĄCYCH POMOCY FINANSOWEJ I MATERIALNEJ

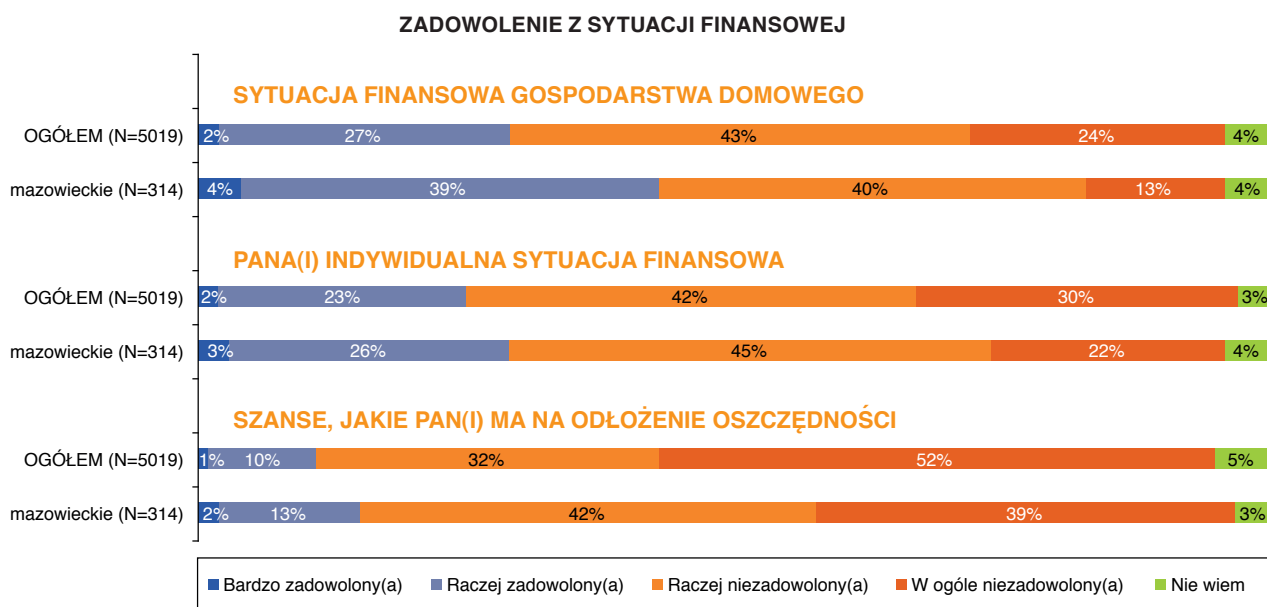
Badanie przedstawicieli samorządów gminnych 2006, N=2117

Problemy osób niepełnosprawnych

Brak lub niedostatki środków finansowych stanowią bez wątpienia jeden z głównych problemów, z którym borykają się osoby niepełnosprawne. Jego skala w województwie mazowieckim jest jednak niższa, niż w całym kraju. Zdecydowanie mniej respondentów ocenia źle własną sytuację finansową – zarówno indywidualną (67% w stosunku do 72% ogółem), jak i całego gospodarstwa domowego (53% w stosunku do 67% ogółem).

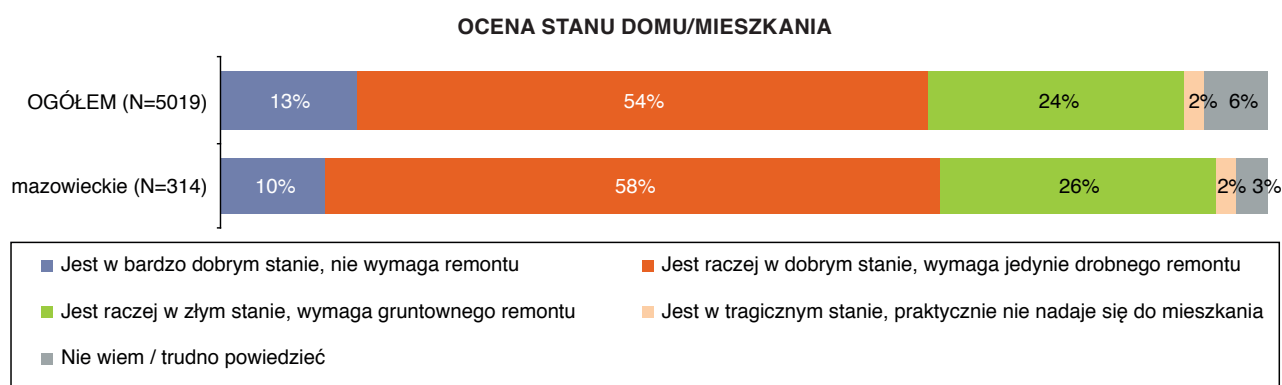
Z drugiej jednak strony, osoby niepełnosprawne mają małe szanse na odłożenie jakichkolwiek oszczędności – w skali kraju negatywnie ocenia taką możliwość 84% osób niepełnosprawnych, zaś w województwie mazowieckim – 81%.

W każdym z 16 województw odsetek osób niezadowolonych znacznie przekracza połowę populacji. Z najlepszą sytuacją pod względem finansowym mamy do czynienia w północno-zachodniej i centralnej Polsce, z najgorszą zaś na północnym wschodzie, południowym zachodzie kraju oraz w województwie podkarpackim.

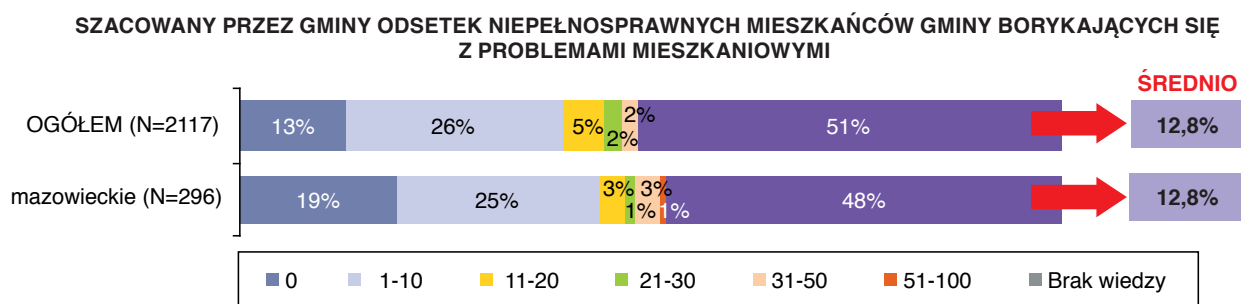

Problemy osób niepełnosprawnych

Z podobną sytuacją mamy do czynienia w województwie mazowieckim w przypadku **oceny obecnych warunków mieszkaniowych** przez osoby niepełnosprawne. Jak pokazują wyniki badań, podobnie jak w skali kraju, samorzady gminne zaniżają odsetek niepełnosprawnych borykających się z problemami mieszkaniowymi. W województwie mazowieckim swoje warunki mieszkaniowe jako złe lub tragiczne określa 28% niepełnosprawnych. Tymczasem przedstawiciele samorządów gminnych szacują odsetek osób niepełnosprawnych borykających się z problemami mieszkaniowymi na poziomie 13%.

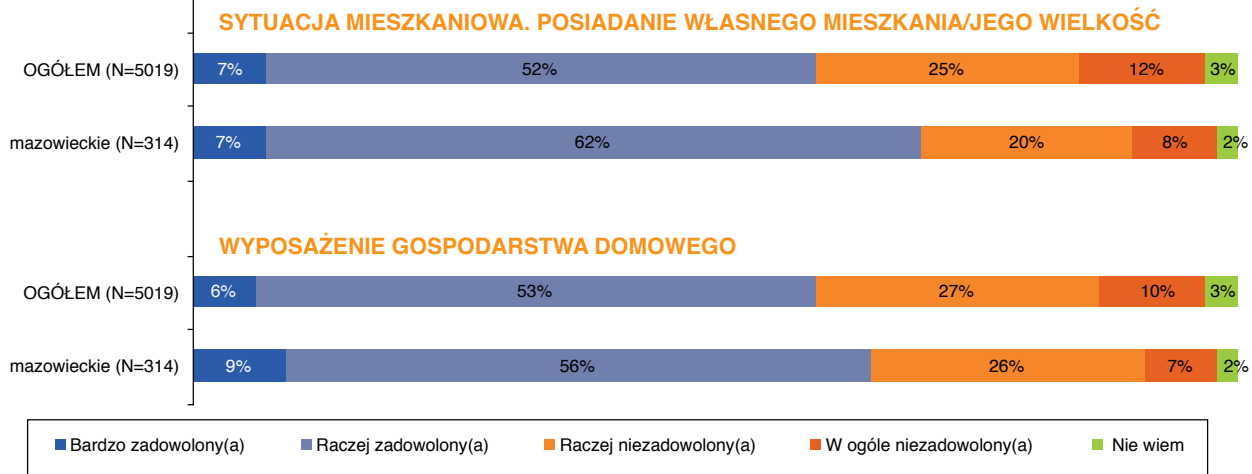
Badanie osób niepełnosprawnych 2006, N=5019

Badanie przedstawicieli samorządów gminnych 2006, N=2117

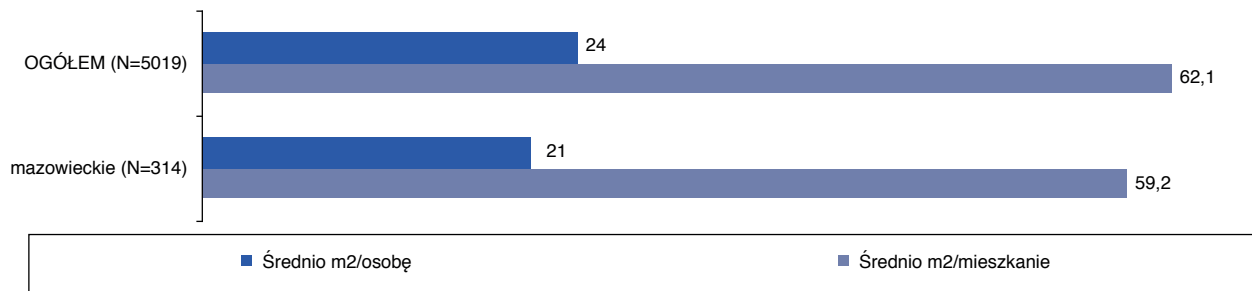
Problemy osób niepełnosprawnych

ZADOWOLENIE Z SYTUACJI MIESZKANIOWEJ

Badanie osób niepełnosprawnych 2006, N=5019

POWIERZCHNIA MIESZKALNA ZAJMOWANA PRZEZ OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNE (W M2)

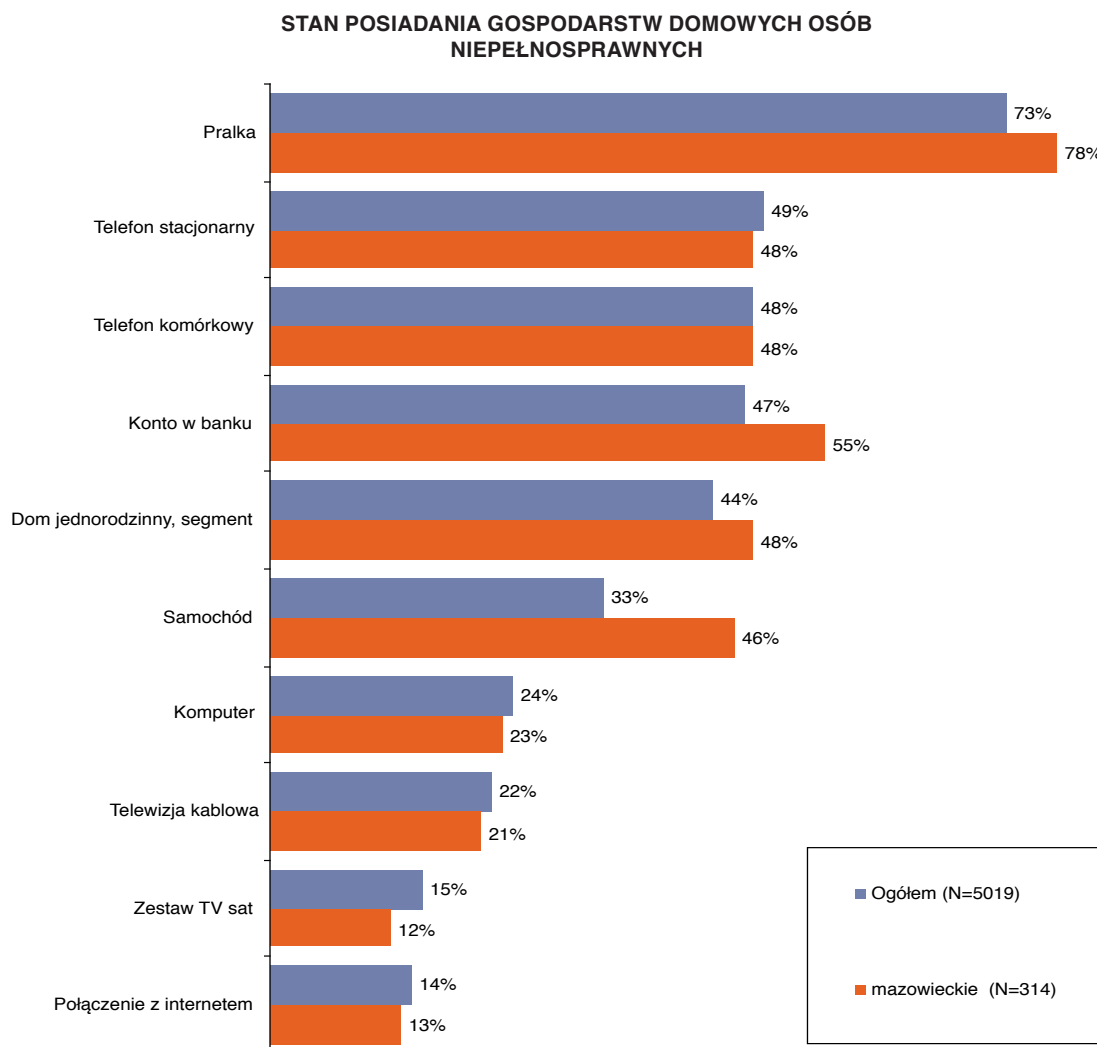

Badanie osób niepełnosprawnych 2006, N=5019

Problemy osób niepełnosprawnych

Gospodarstwa domowe osób niepełnosprawnych nie tylko zajmują mniejszą powierzchnię mieszkaniową w odniesieniu do ogółu Polaków, lecz również są zdecydowanie gorzej wyposażone w sprzęty RTV – AGD, a przede wszystkim w nowe technologie, ułatwiające codzienne funkcjonowanie (szczególnie osobom niepełnosprawnym).

Jedynie co czwarte gospodarstwo domowe (24%) osób niepełnosprawnych ma dostęp do komputera, a niespełna co szóste (14%) do Internetu. Wśród ogółu Polaków odsetki te są dwukrotnie większe. Dostęp do nowych technologii nie jest jednakowy na poziomie całego kraju. Możemy mówić o istotnych różnicach na poziomie województw, a także ze względu na typ oraz wielkość gminy. Mazowsze w większości przypadków nie odbiega od wyników uzyskanych w skali kraju. Jedynie pod względem takich wskaźników jak posiadanie pralki, samochodu, domu jednorodzinnego czy konta w banku wypada zdecydowanie lepiej, niż w skali kraju.

Badanie osób niepełnosprawnych 2006, N=5019

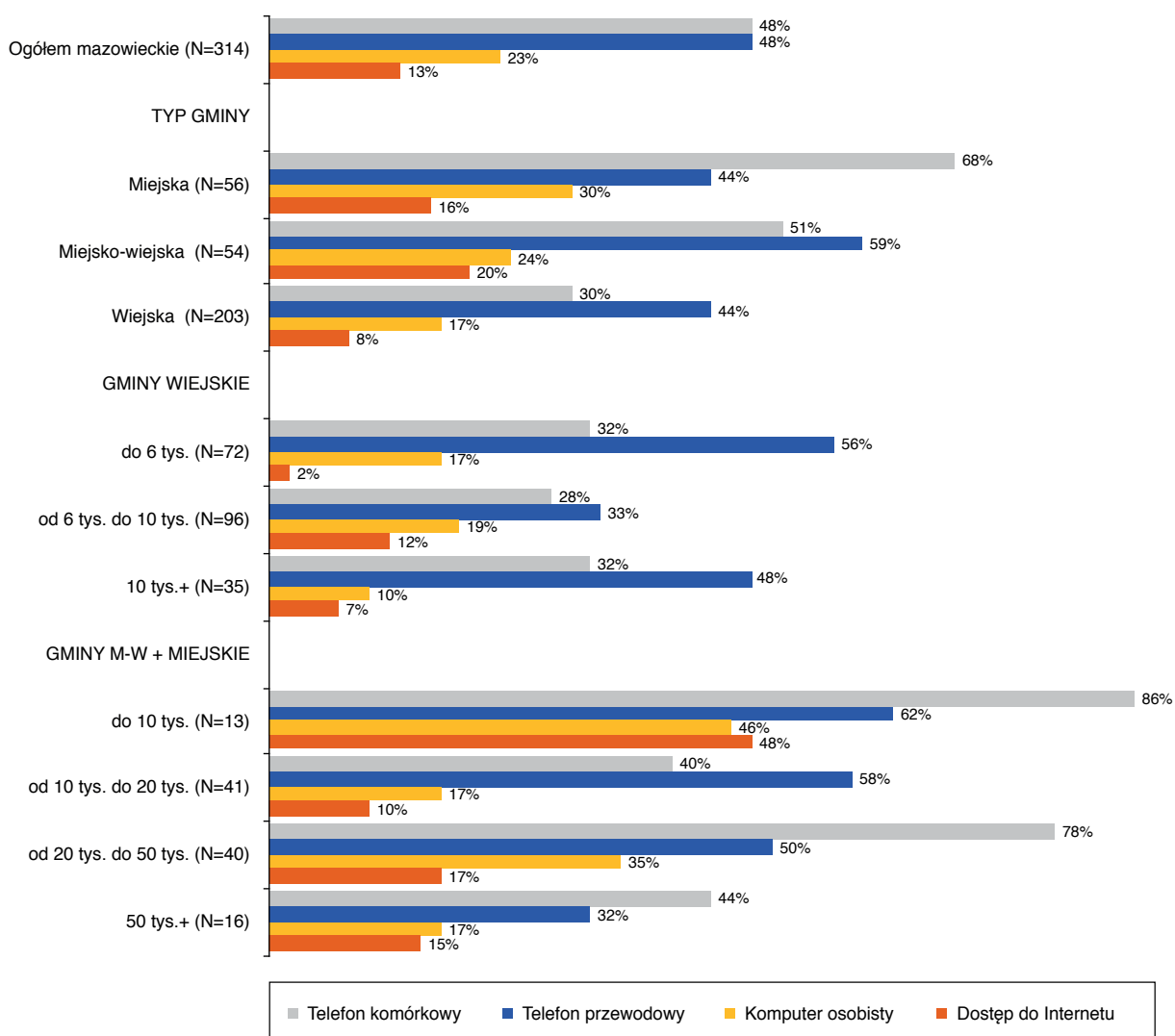
Problemy osób niepełnosprawnych

Na poziomie całego kraju obserwujemy istotne różnice w dostępie do nowych technologii między mieszkańcami gmin wiejskich oraz gmin miejskich. Zależności te również występują w województwie mazowieckim. Osoby niepełnosprawne z gmin miejskich i miejsko-wiejskich posiadają telefony przewodowe, komputer osobisty oraz dostęp do Internetu częściej, niż mieszkańcy gmin wiejskich.

Natomiast wielkość gminy w mniejszym stopniu różnicuje na Mazowszu dostęp do nowoczesnych technologii.

Warto jedynie zauważyć, że najlepiej pod tym względem wypadają najmniejsze gminy, szczególnie miejskie i miejsko-wiejskie.

WYPOSAŻENIE GOSPODARSTW OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH W NOWOCZESNE TECHNOLOGIE

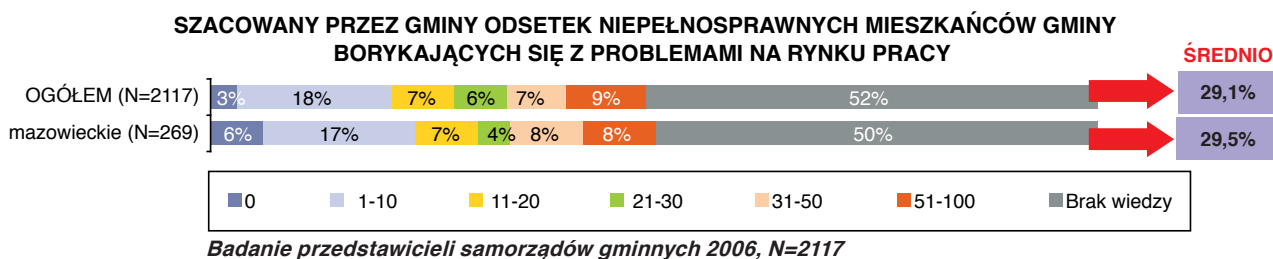
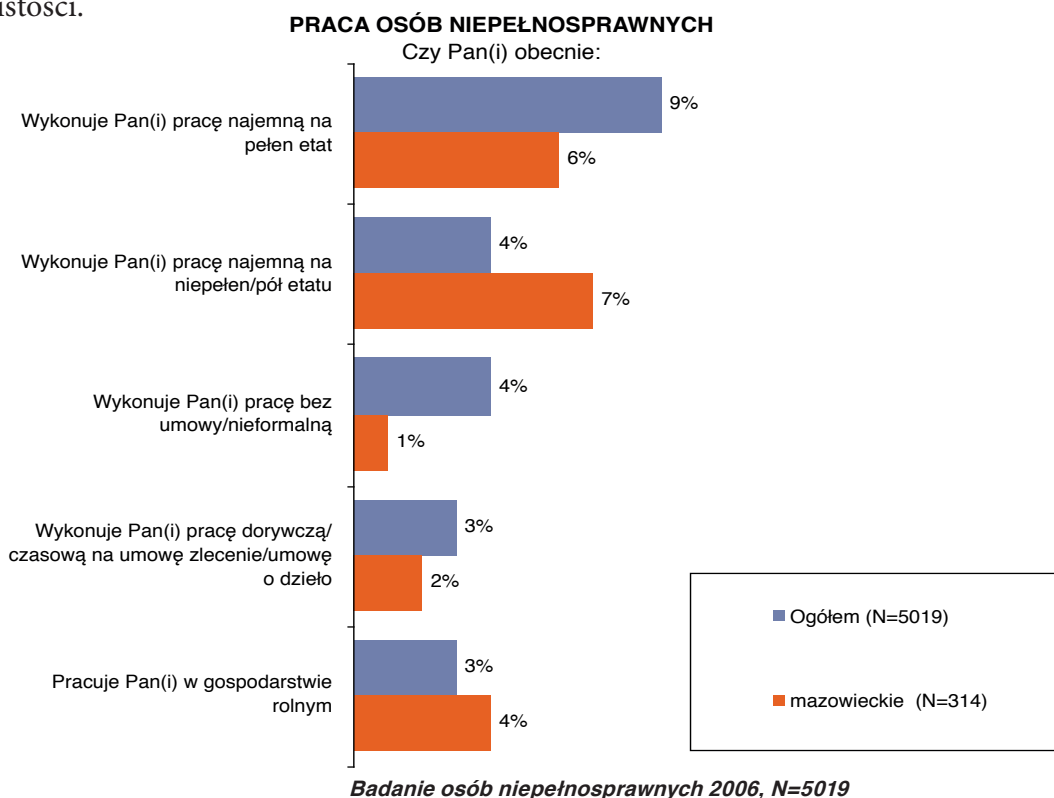

Badanie osób niepełnosprawnych 2006, Województwo mazowieckie, N=314

Problemy osób niepełnosprawnych

Gminy nie do końca zdają sobie również sprawę z bardzo trudnego położenia osób niepełnosprawnych **na rynku pracy**. Co więcej, nie potrafią nawet oszacować stopy bezrobocia wśród tej grupy. Podczas gdy samorzady gminne szacowały, iż z problemami na rynku pracy boryka się jedynie 29% niepełnosprawnych, w chwili badania trzech na czterech niepełnosprawnych (77%) w wieku 18-65 lat pozostawało bez pracy, a tylko niespełna co dziesiąty badany deklarował posiadanie pracy najmniej na pełen etat.

W województwie mazowieckim sytuacja pod względem zatrudnienia wygląda nieco gorzej, niż w całym kraju. Odsetek osób niepełnosprawnych pozostających bez pracy kształtował się w dniu badania na poziomie nieco wyższym (80%). Pracę na pełen etat wykonywało zaledwie 6% badanych. Wbrew tym danym, gminy z województwa mazowieckiego szacują, iż problemy na rynku pracy dotyczą jedynie około 30% niepełnosprawnych mieszkańców województwa. Jest to dużo mniej, niż w rzeczywistości.

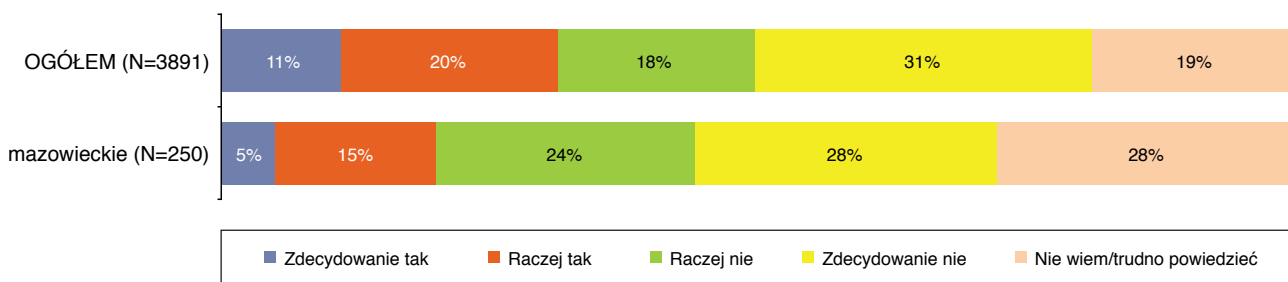

Problemy osób niepełnosprawnych

Skali tego problemu w żadnym wypadku nie powinien także umniejszać fakt, iż jedynie co trzeci niepracujący (31%) wyraża chęć podjęcia pracy zarobkowej, a tylko co dziesiąty (10%) aktywnie jej poszukuje. Wyniki te świadczą jedynie o bierności i bezradności niepełnosprawnych na rynku pracy, przekonanych o swojej niezdolności i niekompetencji. Tym bardziej konieczne wydają się działania na rzecz aktywizacji tej grupy.

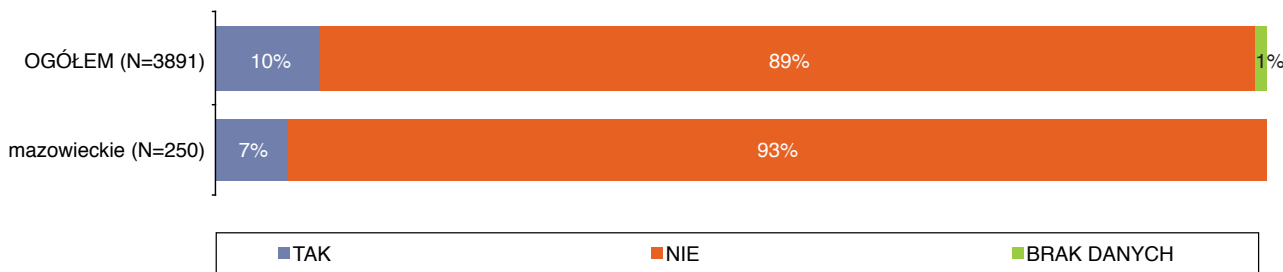
Sytuacja w województwie mazowieckim nieco różni się pod tym względem od sytuacji w całym kraju. Bezrobotni niepełnosprawni mieszkańcy tego regionu wydają się bardziej bezradni na rynku pracy, niż badani ogółem. Jedynie 20% niepełnosprawnych z tego województwa deklaruje, iż chciałyby podjąć pracę zarobkową, zaś obecnie aktywnie poszukuje jej jedynie 7% badanych.

POWIEDZIAŁ(A) PAN(I), IŻ OBECNIE NIE PRACUJE. CZY CHCIAŁ(A)BY PAN(I) PODJĄĆ PRACĘ ZAROBKOWĄ?

Badanie osób niepełnosprawnych 2006, N=3891

CZY OBECNIE POSZUKUJE PAN(I) PRACY?

Badanie osób niepełnosprawnych 2006, N=3891

Problemy osób niepełnosprawnych

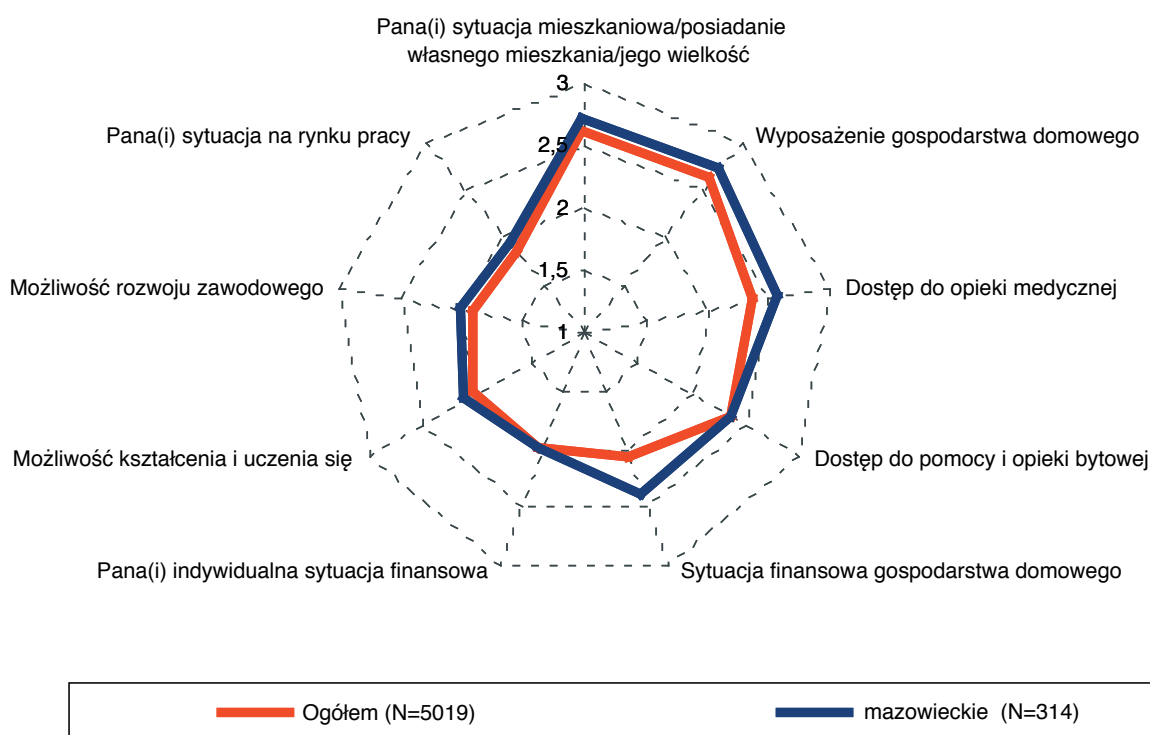
Niepełnosprawni mieszkańcy województwa mazowieckiego odnoszą satysfakcję z różnych dziedzin życia na poziomie przeciętnym, bądź nieznacznie powyżej średniej, w stosunku do danych z całego kraju. Wyraźnie bardziej pozytywnie oceniano sytuację finansową gospodarstwa domowego oraz dostęp do opieki medycznej.

Największe zadowolenie z różnych dziedzin życia wyrażali w województwie mazowieckim mieszkańcy gmin miejskich oraz miejsko-wiejskich. Natomiast osoby niepełnosprawne mieszkające na wsi, znacznie mniej są usatysfakcjonowane w każdej z badanych dziedzin.

Mieszkańcy gmin miejskich nieco większą satysfakcję czerpią z dostępu do opieki bytowej i medycznej, możliwości kształcenia się i rozwoju zawodowego oraz indywidualnej sytuacji finansowej i wyposażenia gospodarstwa, niż w pozostałych typach gmin. Natomiast mieszkańcy gmin miejsko-wiejskich oceniają najlepiej swoją sytuację mieszkaniową oraz finansową gospodarstwa domowego.

W przypadku sytuacji na rynku pracy nie obserwujemy różnic pomiędzy gminami miejskimi oraz miejsko-wiejskimi.

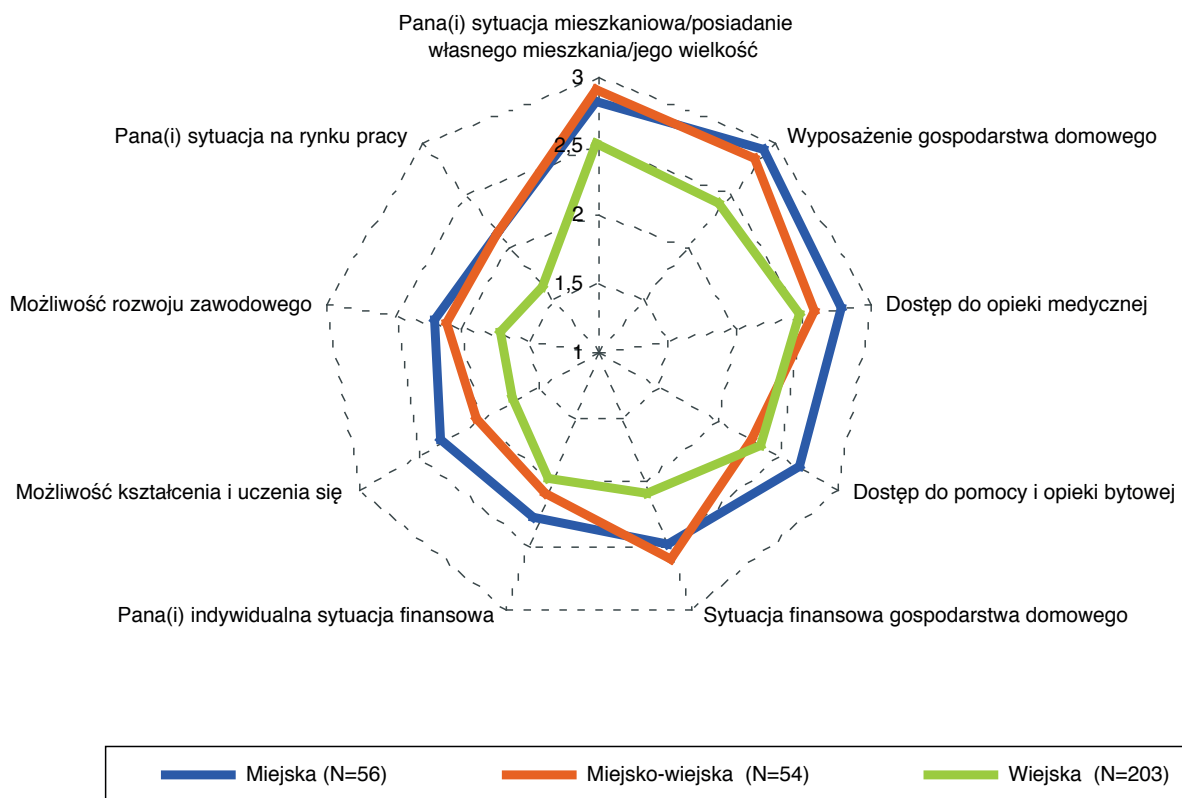
OCENA ZADOWOLENIA W POSZCZEGÓLNYCH OBSZARACH

Badanie osób niepełnosprawnych 2006, N=5019

Problemy osób niepełnosprawnych

OCENA ZADOWOLENIA W POSZCZEGÓLNYCH OBSZARACH ZE WZGLĘDU NA TYP GMINY

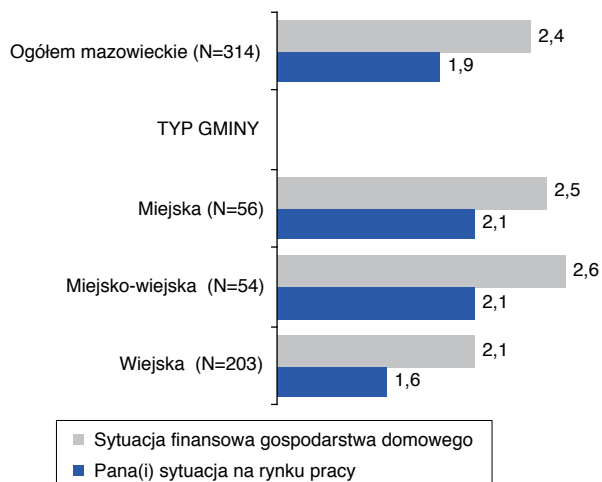
Badanie osób niepełnosprawnych 2006, Województwo mazowieckie, N=314

Problemy osób niepełnosprawnych

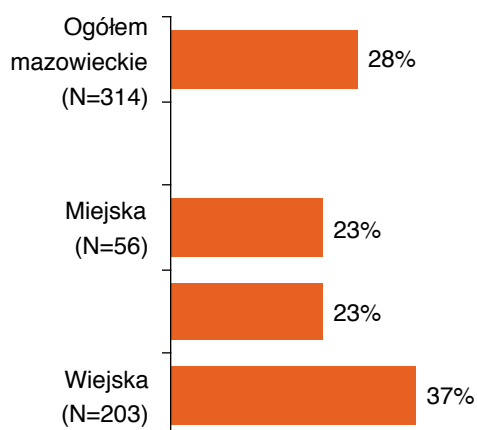
Jak widać na poniższych wykresach, osoby niepełnosprawne w województwie mazowieckim nie są szczególnie zadowolone ani ze swej sytuacji finansowej, ani również z sytuacji na rynku pracy. Region ten, na tle całego kraju, wypada przeciętnie pod tym względem. Również ocena własnej sytuacji mieszkaniowej nie napawa optymizmem - 28% osób niepełnosprawnych określa własne warunki mieszkaniowe jako złe bądź tragiczne, przy 26% wskazań w całym kraju.

Z najgorszą sytuacją pod względem sytuacji mieszkaniowej mamy do czynienia w gminach wiejskich, gdzie jeden na trzech respondentów uskarża się na warunki mieszkaniowe. W pozostałych gminach sytuacja wygląda zdecydowanie lepiej. **Wydaje się, że samorządy gminne, zwłaszcza w przypadku gmin wiejskich, niedoszacowują skali tych problemów.**

OCENA ZADOWOLENIA W POSZCZEGÓLNYCH OBSZARACH

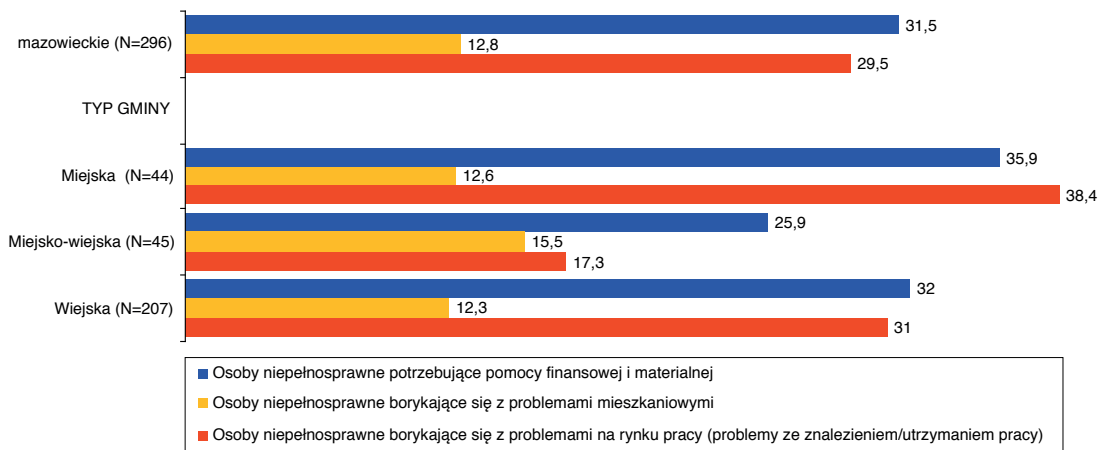

OCENA STANU DOMU/MIESZKANIA JEST RACZEJ W ZŁYM STANIE + JEST W TRAGICZNYM STANIE

Badanie osób niepełnosprawnych 2006, Województwo mazowieckie, N=314

Szacowany przez gminy odsetek niepełnosprawnych mieszkańców gminy borykających się z następującymi problemami – ŚREDNI SZACOWANY ODSETEK ZE WZGLĘDU NA TYP GMINY

Badanie przedstawicieli samorządów gminnych 2006, Województwo mazowieckie, N=296

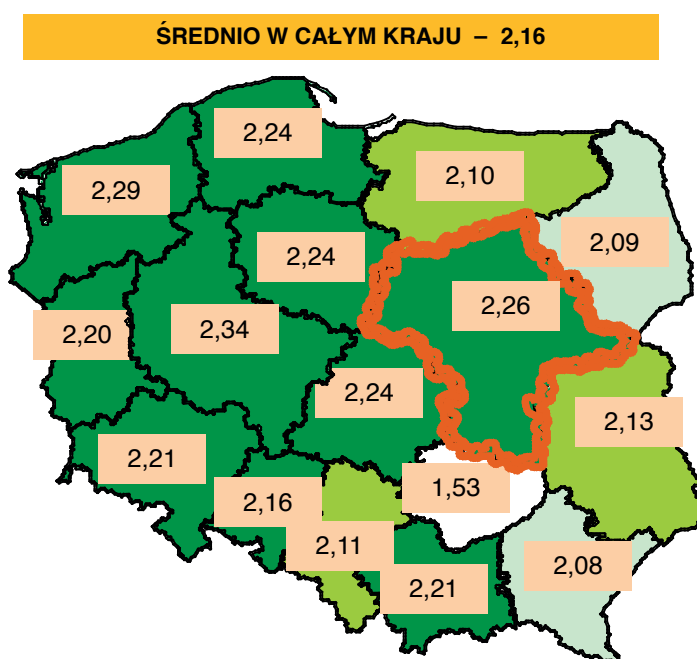
Problemy osób niepełnosprawnych

Biorąc pod uwagę osiem następujących wymiarów, stworzyliśmy ogólny wskaźnik zadowolenia z jakości życia. Wskaźnik ten jest średnią arytmetyczną zadowolenia wskazywanego przez respondenta w każdym z ośmiu obszarów.

- Wyposażenie gospodarstwa domowego
- Dostęp do opieki medycznej
- Dostęp do pomocy i opieki bytowej
- Sytuacja finansowa gospodarstwa domowego
- Możliwość kształcenia i uczenia się
- Pana(i) indywidualna sytuacja finansowa
- Możliwość rozwoju zawodowego
- Pana(i) sytuacja na rynku pracy

Poniższa mapa wskazuje na regionalne różnice w ocenie jakości życia w badanych przez nas ośmiu obszarach. Relatywnie największe zadowolenie deklarują niepełnosprawni mieszkańcy Polski północno-zachodniej oraz Polski centralnej. Jakość swojego życia najgorzej oceniają zaś mieszkańcy województw wschodnich oraz województwa świętokrzyskiego. Województwo mazowieckie należy do grupy województw o najwyższym wskaźniku zadowolenia z jakości życia. Zauważmy jednak, iż nadal jest to wynik poniżej środka skali – a zatem świadczy raczej o mniejszym niezadowoleniu, niż o większym zadowoleniu.

WSKAŹNIK ZADOWOLENIA Z JAKOŚCI ŻYCIA – ŚREDNIE W POSZCZEGÓLNYCH WOJEWÓDZTWACH

SKALA: 4=Bardzo zadowolony(a), 3=Raczej zadowolony(a), 2=Raczej niezadowolony(a), 1=W ogóle niezadowolony(a)
Badanie osób niepełnosprawnych 2006, N=5019

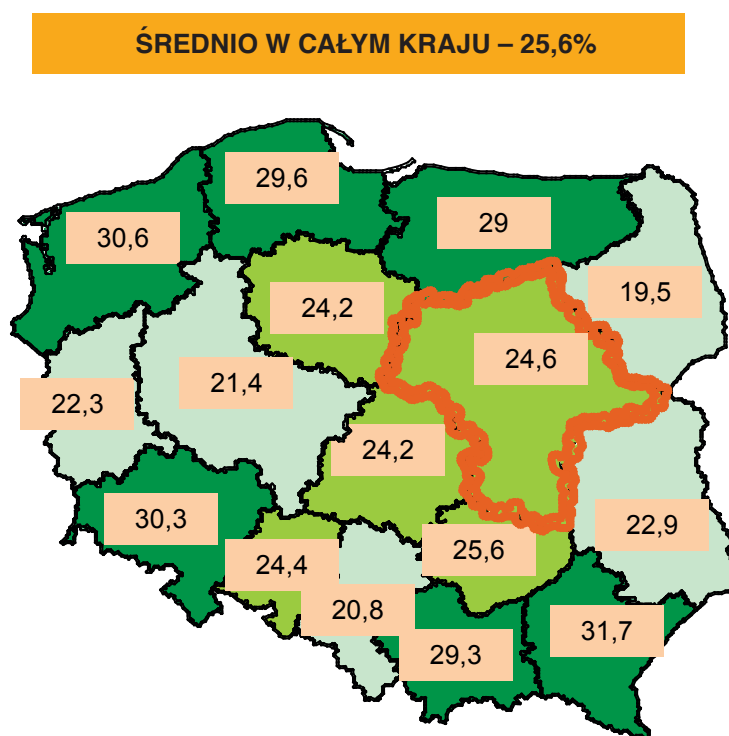
Problemy osób niepełnosprawnych

Obserwowane między województwami różnice w jakości życia osób niepełnosprawnych nie wszędzie przekładają się również na przekonania samorządów gminnych w tym zakresie. W szczególności dotyczy to województwa podlaskiego, lubuskiego, świętokrzyskiego oraz śląskiego. Podczas gdy mieszkańcy tych województw relatywnie najgorzej oceniają jakość swojego życia, samorządowcy najniżej szacują odsetek niepełnosprawnych borykających się z problemami finansowymi, mieszkaniowymi i problemami na rynku pracy.

Ze złej sytuacji życiowej swoich mieszkańców dość dobrze zdają sobie sprawę gminy z województwa warmińsko-mazurskiego oraz podkarpackiego. W przypadku województwa zachodniopomorskiego, pomorskiego oraz dolnośląskiego świadomość problemów osób niepełnosprawnych jest najwyższa i najwyższe jest też zadowolenie niepełnosprawnych.

W województwie mazowieckim szacowany przez gminy odsetek niepełnosprawnych borykających się z problemami finansowymi, mieszkaniowymi i problemami na rynku pracy jest nieco niższy, niż przeciętnie. Wydaje się jednak, że może to być spowodowane lepszą, niż w pozostałych regionach sytuacją osób niepełnosprawnych, a nie słabą znajomością problemów tej grupy mieszkańców.

SZACOWANY PRZEZ GMINY ODSETEK NIEPEŁNOSPRAWNYCH BORYKAJĄCYCH SIĘ Z PROBLEMAMI FINANSOWYMI, MIESZKANIOWYMI I PROBLEMAMI NA RYNKU PRACY

Badanie przedstawicieli samorządów gminnych 2006, N=2117

4. Instytucje pomagające niepełnosprawnym

Instytucje pomagające niepełnosprawnym

W kontekście skali problemów, szczególnie w przypadku gmin wiejskich, z jakimi borykają się osoby niepełnosprawne, dostępność i jakość oferowanego wsparcia, a zarazem system informowania o nim, wydają się zdecydowanie niewystarczające. Wnioski te dotyczą zarówno całej Polski, jak również województwa mazowieckiego. Wyniki badań wskazują na niedostosowanie obecnego systemu organizacji wsparcia osób niepełnosprawnych do ich potrzeb i możliwości.

- ❑ Po pierwsze, podkreślić należy, iż osoby niepełnosprawne mają dość niską świadomość tego, gdzie mogą zwrócić się o pomoc, a sami urzędnicy bardzo rzadko wykazują zainteresowanie ich sytuacją. W województwie mazowieckim świadomość ta utrzymuje się na poziomie całego kraju.
- ❑ Po drugie, instytucje powiatowe, na których spoczywa główny obowiązek świadczenia pomocy osobom niepełnosprawnym, zarówno w opinii samych osób niepełnosprawnych, jak i samorządów gminnych, nie wywiązują się należycie ze swoich zadań. Natomiast samorządy gminne nie radzą sobie z ciężarem wpływających na nie obowiązków. Choć same często chwalą się swoimi dokonaniem w zakresie pomocy osobom niepełnosprawnym, to w oczach niepełnosprawnych jest to tylko kropla w morzu ich potrzeb.
- ❑ Wreszcie, niedoceniona pozostaje rola organizacji pozarządowych. Ich działanie pozytywnie oceniają zarówno samorządy, jak i osoby niepełnosprawne, tymczasem w skali całego kraju (przede wszystkim, w gminach wiejskich i we wschodniej części) nadal działa ich niewiele.

Mówiąc o instytucjach pomocy, osoby niepełnosprawne z Mazowsza swoją uwagę skupiają praktycznie wyłącznie na najbliższych im Ośrodkach Pomocy Społecznej, dokąd najczęściej kierują swoje pierwsze kroki. Dla wielu niepełnosprawnych są one jedyną znaną, a dla jeszcze większego grona, jedyną dostępną instytucją wsparcia – do tego stopnia, iż osoby niepełnosprawne często przypisują pomoc uzyskaną z innych źródeł miejskim i gminnym Ośrodkom Pomocy Społecznej.

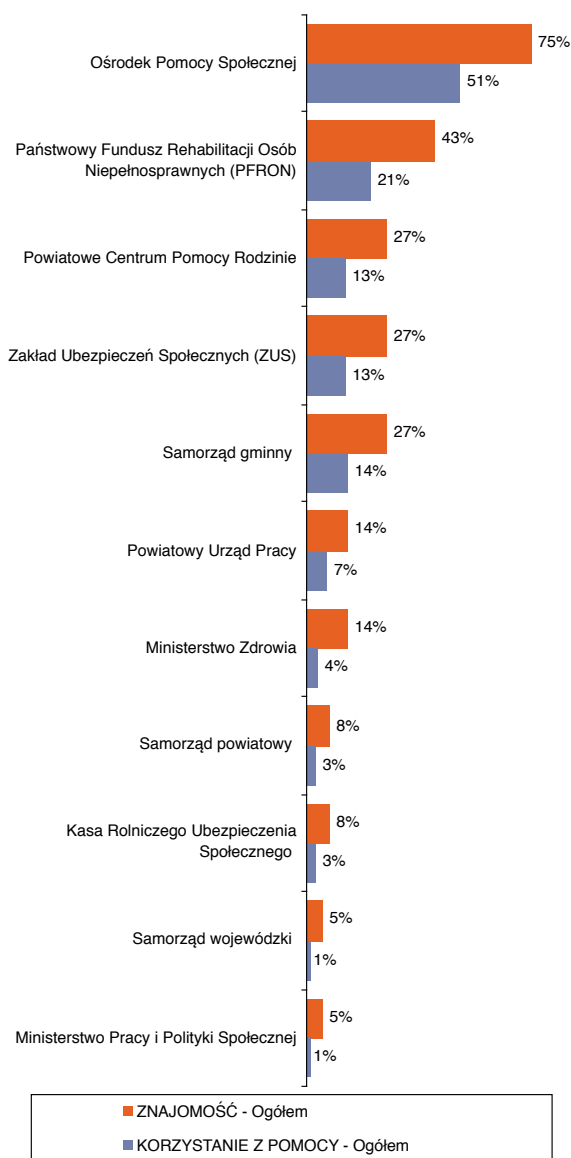
W drugiej kolejności osoby niepełnosprawne wymieniają PFRON, a następnie niemal na równi ZUS, samorządy gminne i Powiatowe Urzędy Pracy. Instytucje centralne i wojewódzkie, poza Państwowym Funduszem Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych czy ZUS, pozostają prawie niedostępne dla osób niepełnosprawnych. Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie kojarzone są z pomocą w zdecydowanie dalszej kolejności, daleko za OPS i PFRON. PCPR-y na Mazowszu – inaczej, niż w całym kraju – swoją ofertę kierują przede wszystkim do mieszkańców gmin wiejskich, pozostając praktycznie poza zasięgiem mieszkańców gmin miejskich.

Jak pokazują wyniki badań, podmioty niepubliczne – organizacje pozarządowe, parafie, czy wreszcie osoby prywatne odgrywają nadal dość ograniczoną, choć niezwykle ważną, rolę w procesie rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych. Nie dotyczy to jednak rodzin osób niepełnosprawnych, które wydają się niezastąpionym źródłem pomocy dla tej grupy.

Instytucje pomagające niepełnosprawnym

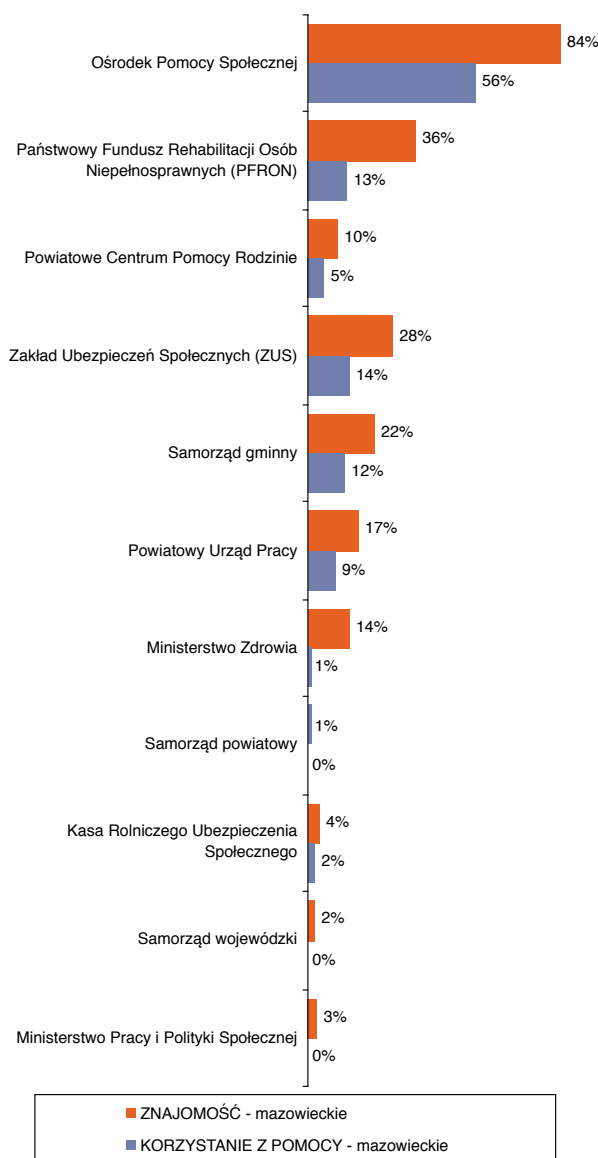
Niepełnosprawni mieszkańcy województwa mazowieckiego znacznie częściej, niż przeciętnie deklarowali znajomość oraz korzystanie z Ośrodków Pomocy Społecznej. Zdecydowanie niższa w tym regionie jest natomiast znajomość i korzystanie z pomocy Państwowego Funduszu Osób Niepełnosprawnych oraz Powiatowych Centrów Pomocy Rodzinie.

ZNAJOMOŚĆ INSTYTUCJI WSPARCIA I KORZYSTANIE Z TYCH INSTYTUCJI – WSKAZANIA SPONTANICZNE

Badanie osób niepełnosprawnych 2006, N=5019

ZNAJOMOŚĆ INSTYTUCJI WSPARCIA I KORZYSTANIE Z TYCH INSTYTUCJI – WSKAZANIA SPONTANICZNE

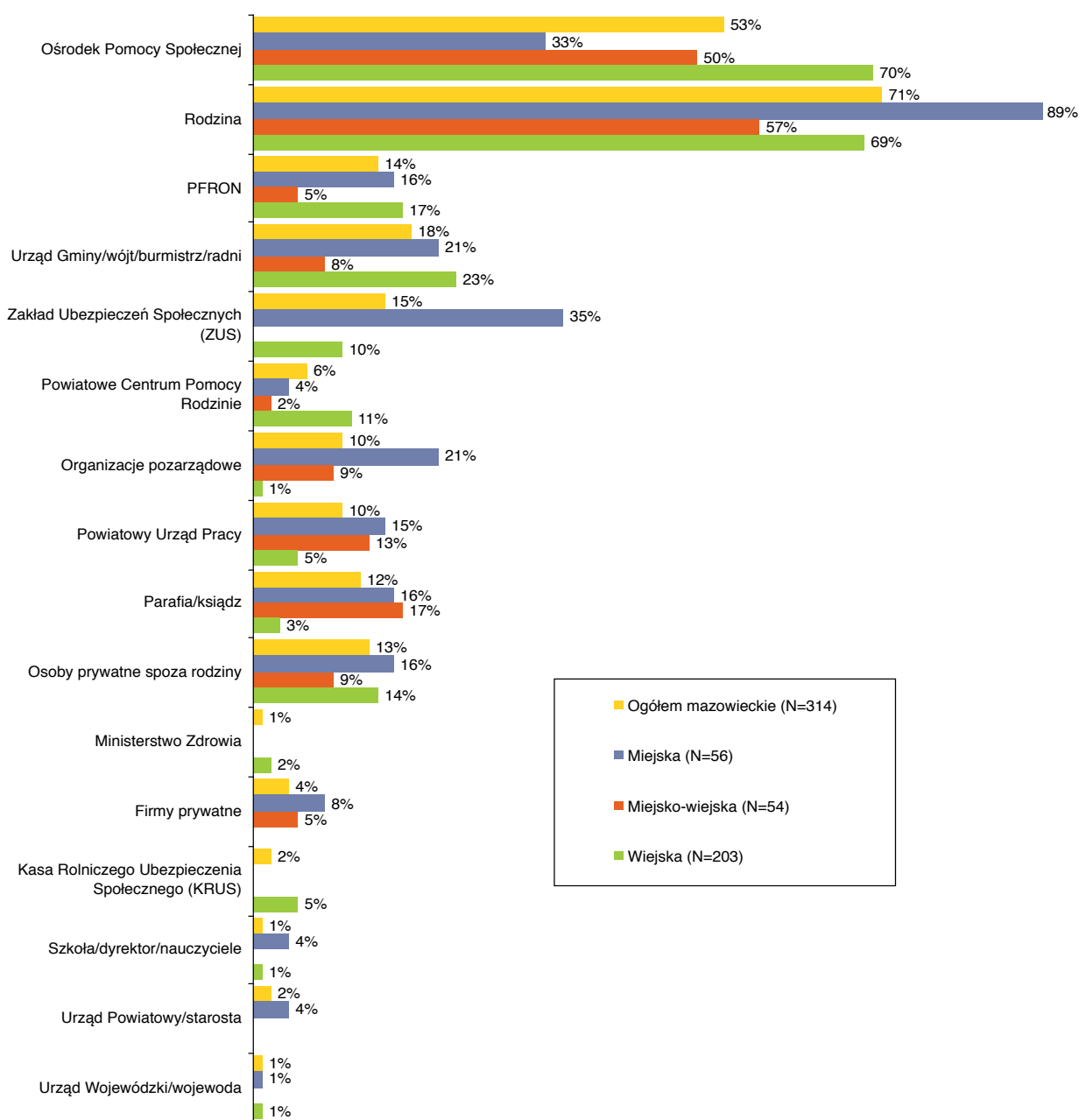

Badanie przedstawicieli samorządów gminnych 2006, Województwo mazowieckie, N=296

Instytucje pomagające niepełnosprawnym

Na Mazowszu, nieco inaczej niż w całym kraju, Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie są bardziej dostępne mieszkańcom wsi, niż miast. Jednocześnie korzystało z ich pomocy niewielu mieszkańców (od 2% do 11%).

KORZYSTANIE Z POMOCY INSTYTUCJI WSPARCIA W CIĄGU OSTATNICH TRZECH LAT ZE WZGLĘDU NA TYP GMINY

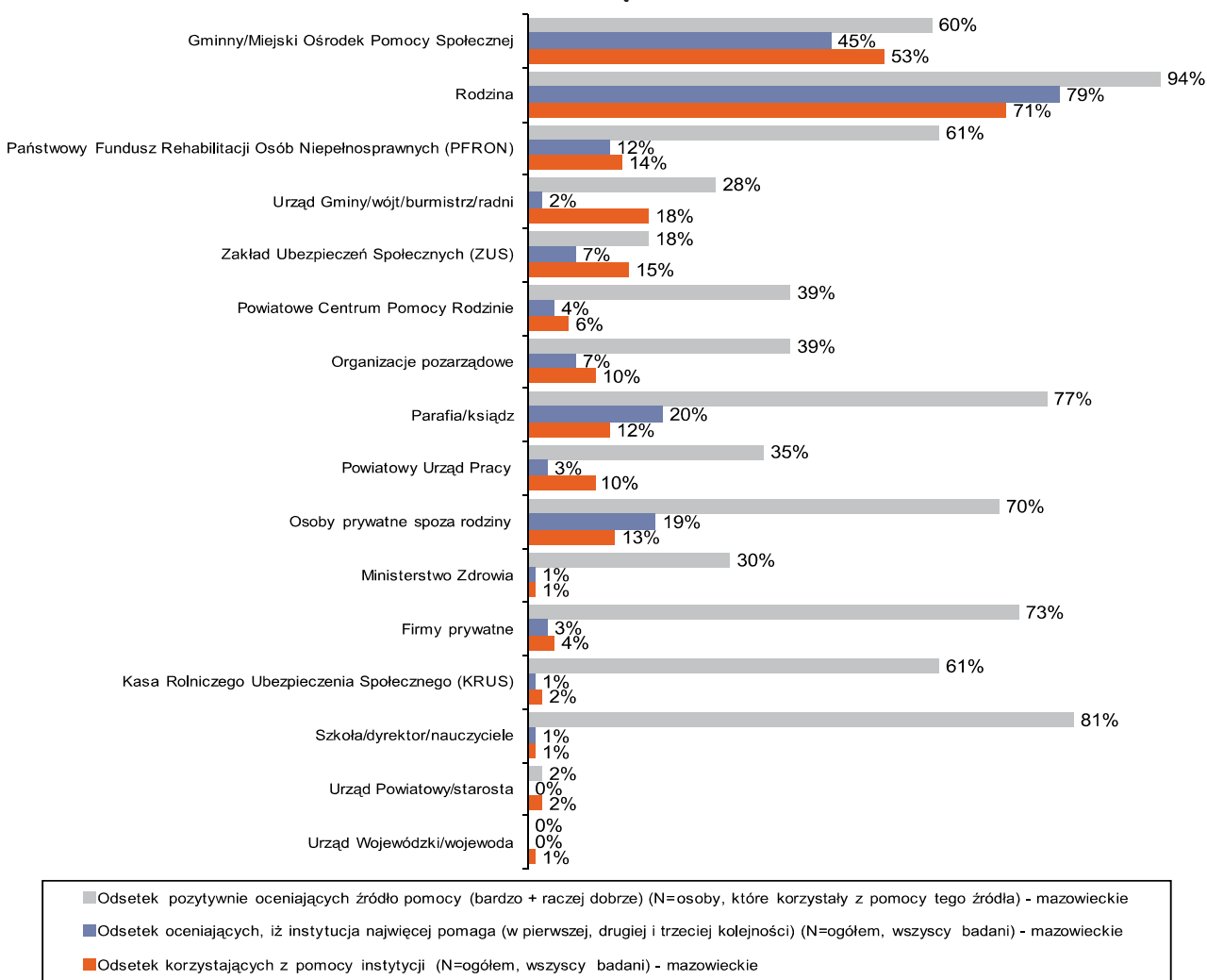

Badanie osób niepełnosprawnych 2006, Województwo mazowieckie, N=314

Instytucje pomagające niepełnosprawnym

W województwie mazowieckim, podobnie, jak w skali całego kraju, obserwujemy duże **rozbieżności pod względem oceny ilości i jakości** otrzymanej pomocy. W największym stopniu dotyczy to podmiotów niepublicznych, a przede wszystkim firm i osób prywatnych oraz parafii. Pomoc z tych źródeł, choć bardzo dobrze oceniana, relatywnie rzadko trafia do niepełnosprawnych. Z podobną sytuacją, choć w mniejszej skali, mamy do czynienia w przypadku dość dobrze ocenianego PEFRON-u. Na tym tle **bezkonkurencyjna wydaje się rola rodziny oraz Ośrodków Pomocy Społecznej, które to w największym stopniu wypełniają dwa podstawowe warunki skutecznego wsparcia – dostępności i jakości pomocy.**

ZESTAWIENIE KORZYSTANIA Z POMOCY INSTYTUCJI Z ODSETEKIEM DOBRZE OCENIAJĄCYCH DANĄ INSTYTUCJĘ (WŚRÓD OSÓB KORZYSTAJĄCYCH Z JEJ POMOCY) ORAZ ODSETEKIEM OSÓB UWAŻAJĄCYCH, IŻ DANĄ INSTYTUCJĘ NAJWIĘCEJ POMAGA

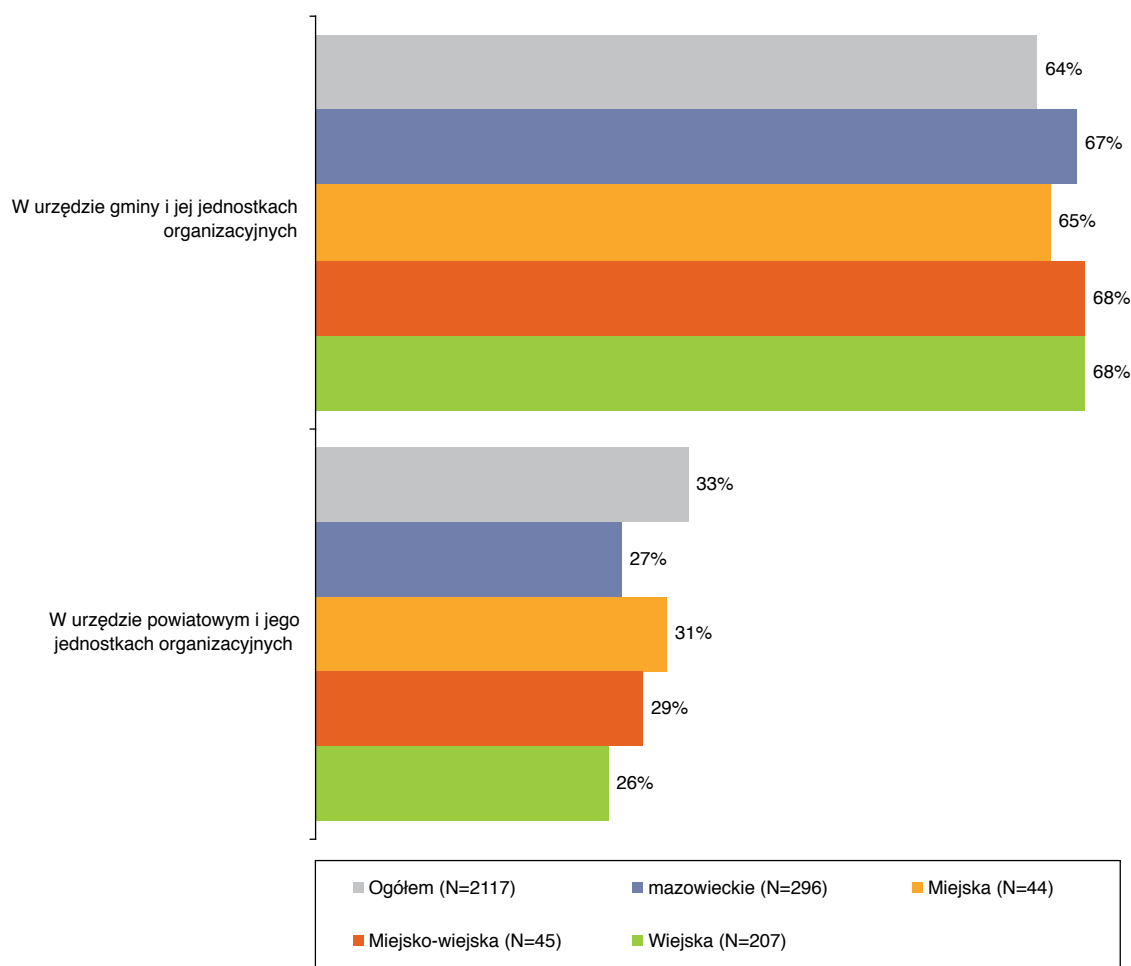

Badanie osób niepełnosprawnych 2006, Województwo mazowieckie, N=314

Instytucje pomagające niepełnosprawnym

Znaczenie urzędu gminy i jej jednostek administracyjnych dla osób niepełnosprawnych bez wahania potwierdzają również samorządy gminne. W województwie mazowieckim szacują one, iż 67% niepełnosprawnych pomocy i wsparcia szuka właśnie u nich, a nie w samorządach powiatowych. **W przypadku gmin wiejskich i miejsko-wiejskich odsetek ten jest nieco wyższy i wynosi 68%**. Natomiast z pomocy samorządów powiatowych najczęściej korzystają mieszkańcy gmin miejskich.

Gdzie zgłaszają się niepełnosprawni mieszkańcy Pana(i) gminy szukając pomocy i wsparcia? Proszę zaznaczyć jaki procent niepełnosprawnych szuka pierwszego wsparcia w gminie, a jaki w powiecie?

Badanie przedstawicieli samorządów gminnych 2006, N=2117

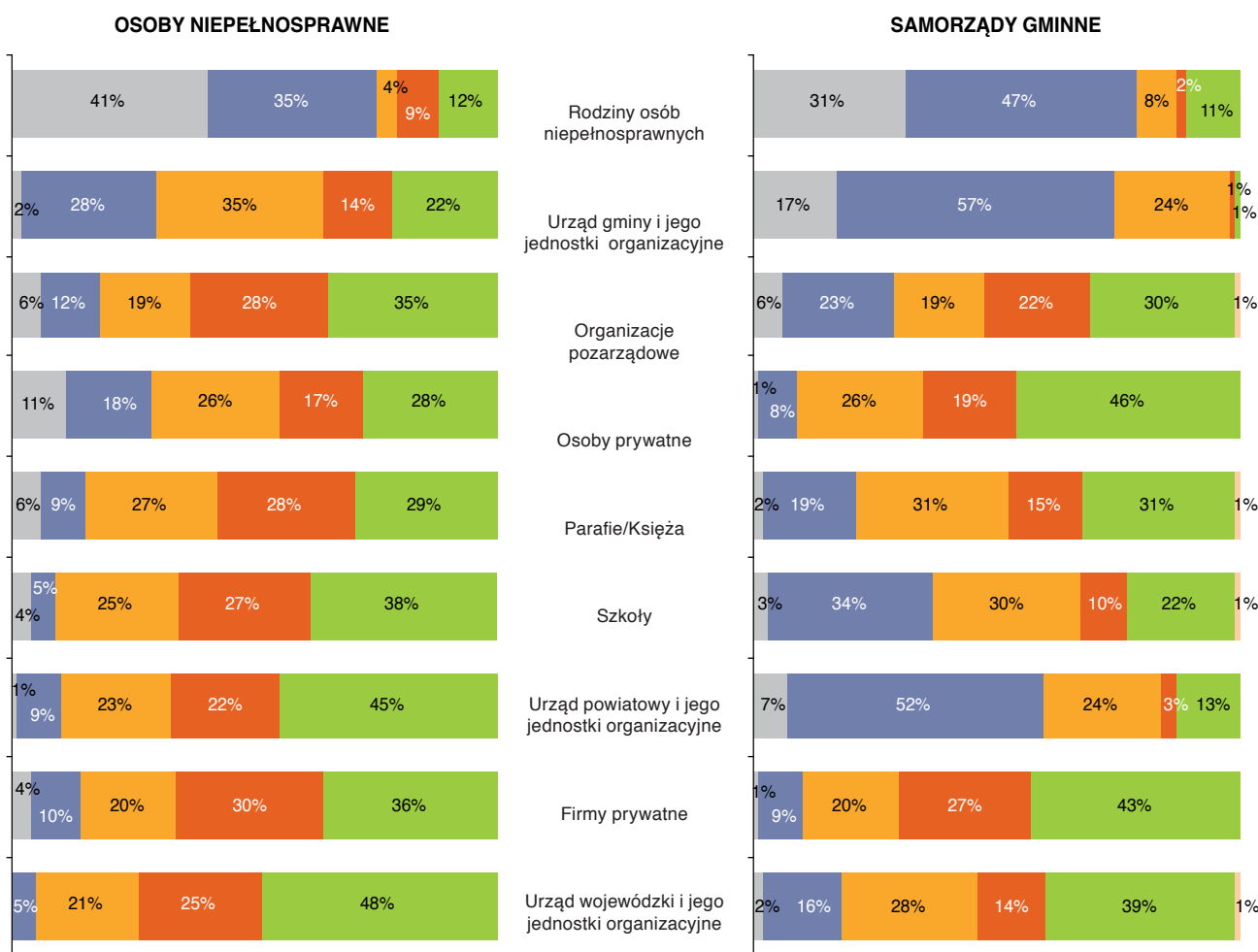
Ze względu na niedokładność szacunków dostarczonych przez gminy, odsetki niepełnosprawnych szukających pomocy w urzędach gminy oraz urzędach powiatów nie dają łącznie 100%. Nie posiadając żadnej wiedzy w tym zakresie nie mogliśmy arbitralnie przypisać liczb tak, aby sumowały się do pełnych 100%.

Instytucje pomagające niepełnosprawnym

Choć samorządy gminne, zarówno w skali kraju, jak również w skali województwa mazowieckiego, są bez wątpienia najważniejszym, nie licząc rodziny, źródłem wsparcia dla niepełnosprawnych, to na pewno nie są źródłem idealnym. Przedstawiciele samorządów gminnych wydają się być jednak innego zdania. Podczas gdy pozytywne oceny wystawia im 30% niepełnosprawnych, same nie wahają się znacznie bardziej chwalić swoimi sukcesami.

Widać wyraźnie, że samorządy gminne, w przypadku niemal wszystkich ocenianych źródeł, mają skłonność do przeszacowywania pomocy, jaką otrzymują osoby niepełnosprawne. Szczególnie duże rozbieżności widać w przypadku oceny roli jednostek powiatowych, a także szkół.

KTO NA TERENIE PANA(I) GMINY POMAGA OSOBOM NIEPEŁNOSPRAWNYM? PROSZĘ OCENIĆ, JAK DUŻO W ZAKRESIE POMOCY OSOBOM NIEPEŁNOSPRAWNYM ROBIĄ NASTĘPUJĄCE ORGANIZACJE I OSOBY?

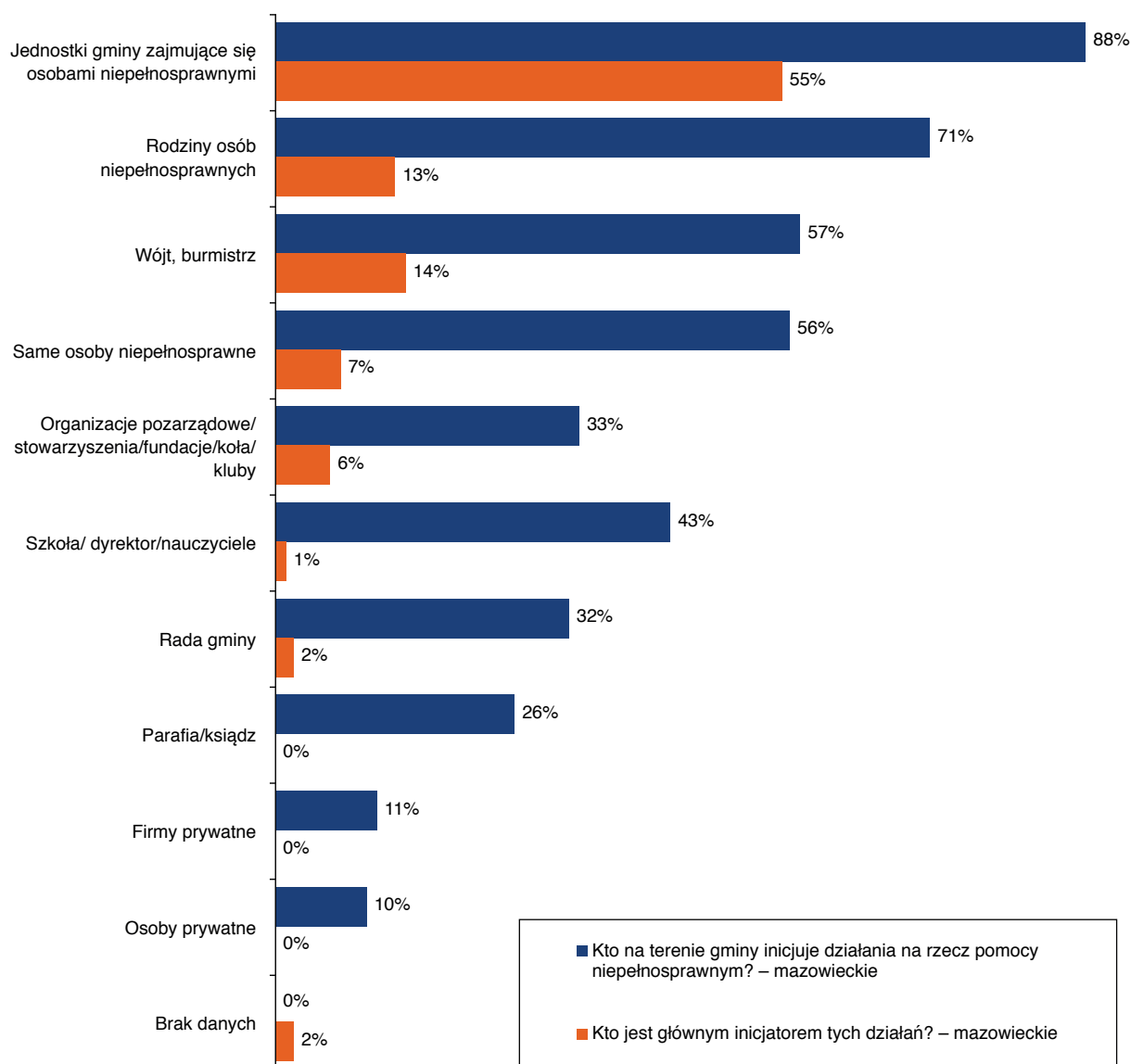
Badanie osób niepełnosprawnych 2006, Województwo mazowieckie, N=314

Badanie przedstawicieli samorządów gminnych 2006, Województwo mazowieckie, N=296

Instytucje pomagające niepełnosprawnym

W świetle opinii samych osób niepełnosprawnych zdecydowanie przesadzona wydaje się również, przypisywana sobie przez samorzady gminne, rola w inicjowaniu działań na rzecz tej grupy. W województwie mazowieckim tendencja ta jest jeszcze bardziej widoczna. 55% samorządów gminnych z województwa mazowieckiego twierdzi, że są głównymi inicjatorami działań na rzecz osób niepełnosprawnych, zaś kolejne 14% wskazuje, iż rolę tę pełni wójt lub burmistrz (w skali kraju odsetki te wynoszą odpowiednio 46% i 17%).

INICJATORZY DZIAŁAŃ NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH W GMINIE

Badanie przedstawicieli samorządów gminnych 2006, Województwo mazowieckie, N=296

Instytucje pomagające niepełnosprawnym

Należy zaznaczyć, że dostęp do instytucji i organizacji wsparcia jest silnie zróżnicowany ze względu na typ gminy. Województwo mazowieckie nie odbiega pod tym względem od całego kraju. Obserwujemy ogromne dysproporcje między gminami miejskimi a gminami wiejskimi. Mieszkańcy tych ostatnich, zdani są prawie wyłącznie na instytucje gminne i rodzinę, nieco częściej korzystają również z pomocy PFRON a także PCPR.

Inne źródła pomocy, jeżeli w ogóle są dostępne, to przede wszystkim dla mieszkańców gmin miejskich. Dotyczy to przede wszystkim podmiotów niepublicznych, Powiatowych Urzędów Pracy oraz ZUS. Zauważmy zatem, że pomoc, jaką mogą uzyskać mieszkańcy gmin miejskich, jest dużo bardziej różnorodna. Jednocześnie jej skala może być większa dzięki wielości źródeł.

Wielkość gminy nie różnicuje w sposób znaczący dostępu do instytucji i organizacji wsparcia na Mazowszu.

Tabela 1. Odsetek niepełnosprawnych szukających pomocy w poszczególnych instytucjach/organizacjach w ciągu ostatnich trzech lat ze względu na typ i wielkość gminy.

	Ogółem mazowieckie (N=314)	TYP GMINY			GMINY WIEJSKIE			GM. M-W I MIEJSKIE			
		Miejska (N=56)	Miejsko-wiejska (N=54)	Wiejska (N=203)	do 6 tys. (N=72)	od 6 tys. do 10 tys. (N=96)	powyżej 10 tys. (N=35)	do 10 tys. (N=13)	od 10 tys. do 20 tys. (N=41)	od 20 tys. do 50 tys. (N=40)	powyżej 50 tys. (N=16)
Rodzina	71%	89%	57%	69%	93%	58%	47%	82%	49%	96%	73%
Gminny/Miejski ośrodek pomocy społecznej	53%	33%	50%	70%	82%	71%	44%	11%	63%	47%	0%
Urząd Gminy/wójt/burmistrz/radni	18%	21%	8%	23%	35%	16%	18%	2%	9%	30%	0%
Zakład Ubezpieczeń Społecznych (ZUS)	15%	35%	0%	10%	7%	11%	12%	0%	0%	28%	51%
Panstwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON)	14%	16%	5%	17%	15%	14%	33%	4%	6%	18%	14%
Osoby prywatne spoza rodziny	13%	16%	9%	14%	23%	12%	1%	24%	4%	16%	14%
Parafia/ksiądz	12%	16%	17%	3%	1%	5%	0%	49%	6%	22%	0%
Powiatowy Urząd Pracy	10%	15%	13%	5%	7%	1%	14%	9%	14%	15%	15%
Organizacje pozarządowe/stowarzyszenia/fundacje/kola/kluby	10%	21%	9%	1%	1%	0%	3%	7%	9%	29%	0%
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	6%	4%	2%	11%	13%	8%	11%	0%	2%	6%	0%
Firmy prywatne	4%	8%	5%	0%	0%	1%	0%	16%	1%	11%	0%
Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (KRUS)	2%	0%	0%	5%	11%	2%	0%	0%	0%	0%	0%
Urząd Powiatowy/starosta	2%	4%	0%	0%	1%	0%	0%	0%	0%	6%	0%
Szkoła/ dyrektor/nauczyciele	1%	4%	0%	1%	2%	0%	0%	0%	0%	4%	1%
Ministerstwo Zdrowia	1%	0%	0%	2%	2%	0%	0%	6%	0%	0%	0%
Urząd Wojewódzki/wojewoda	1%	1%	0%	1%	1%	0%	2%	0%	0%	1%	0%
Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej	0%	0%	0%	0%	1%	0%	0%	0%	0%	0%	0%

Badanie osób niepełnosprawnych 2006, Województwo mazowieckie, N=314

Instytucje pomagające niepełnosprawnym

Obserwujemy geograficzne zróżnicowanie liczby osób korzystających z pomocy poszczególnych instytucji/organizacji udzielających wsparcia niepełnosprawnym.

Największy odsetek niepełnosprawnych zgłasza się do poszczególnych instytucji/organizacji w następujących województwach:

- Gminne/Miejskie Ośrodki Pomocy Społecznej: świętokrzyskie, dolnośląskie, łódzkie, zachodniopomorskie.
- Rodzina: mazowieckie, pomorskie, łódzkie.
- PFRON: dolnośląskie, małopolskie, opolskie, pomorskie, zachodniopomorskie.
- Urząd gminy: świętokrzyskie, podkarpackie, lubelskie, kujawsko-pomorskie.
- PCPR: wielkopolskie, opolskie, kujawsko-pomorskie.
- Organizacje pozarządowe: małopolskie, wielkopolskie, opolskie.
- Parafie, księża: świętokrzyskie, opolskie, dolnośląskie.
- Powiatowy Urząd Pracy: dolnośląskie, śląskie.

W województwie mazowieckim, dla osób niepełnosprawnych poszukujących pomocy najważniejsza jest rodzina – dwukrotnie częściej, niż w innych regionach, mieszkańcy Mazowsza szukają pomocy u osób najbliższych. Relatywnie rzadko (w odniesieniu do województw pozostałych) niepełnosprawni korzystają z pomocy PCPR-ów.

Tabela 2. Odsetek niepełnosprawnych szukających pomocy w poszczególnych instytucjach/organizacjach w ciągu ostatnich trzech lat ze względu na województwo.

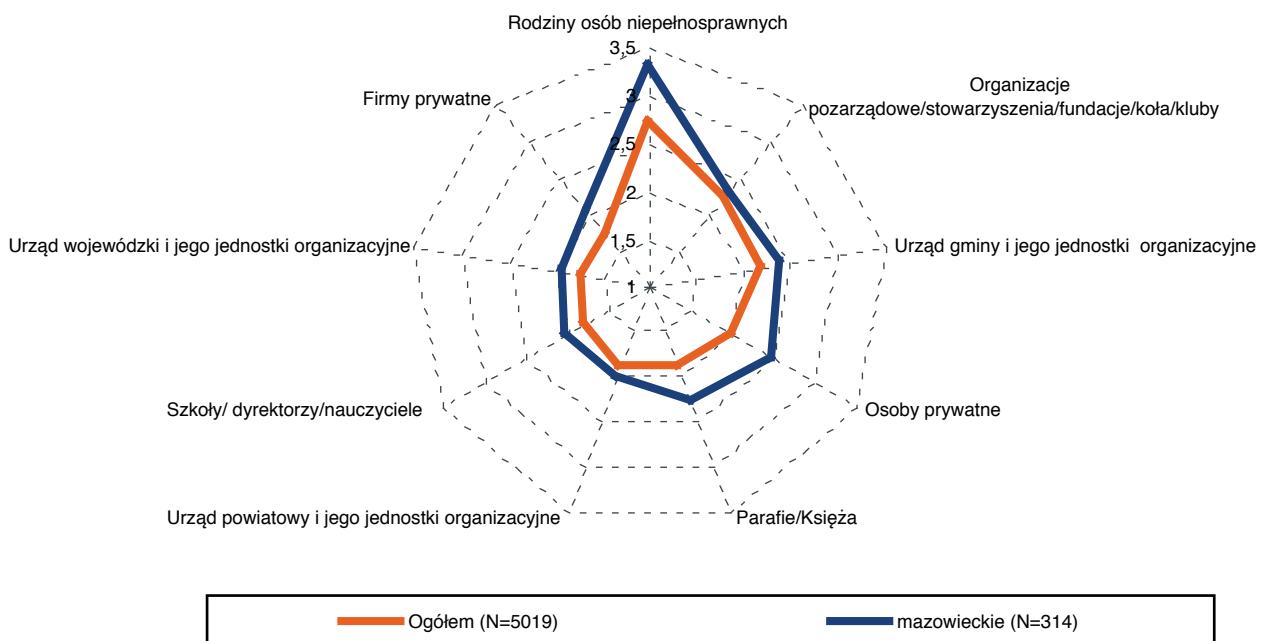
	dolnośląskie (N=314)	kujawsko-pomorskie (N=315)	lubelskie (N=314)	lubuskie (N=314)	łódzkie (N=314)	małopolskie (N=314)	mazowieckie (N=314)	opolskie (N=314)	podkarpackie (N=314)	podlaskie (N=314)	pomorskie (N=314)	śląskie (N=314)	świętokrzyskie (N=314)	warmińsko-mazurskie (N=314)	wielkopolskie (N=314)	zachodniopomorskie (N=314)
Gminny/Miejski ośrodek pomocy społecznej	62%	47%	51%	50%	60%	53%	53%	46%	35%	50%	47%	49%	84%	54%	52%	60%
Rodzina	24%	38%	28%	21%	40%	36%	71%	33%	25%	38%	44%	33%	39%	32%	35%	29%
Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON)	37%	13%	19%	19%	17%	33%	14%	29%	21%	25%	29%	14%	21%	15%	22%	29%
Urząd Gminy/wójt/burmistrz/radni	14%	24%	24%	10%	23%	15%	18%	16%	23%	10%	11%	16%	56%	15%	12%	15%
Zakład Ubezpieczeń Społecznych (ZUS)	10%	5%	10%	19%	12%	20%	15%	22%	9%	21%	27%	21%	15%	9%	19%	19%
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	14%	21%	11%	11%	12%	17%	6%	24%	14%	17%	18%	17%	9%	8%	31%	11%
Organizacje pozarządowe/stowarzyszenia/fundacje/koła/kluby	13%	9%	6%	8%	11%	22%	10%	16%	7%	7%	14%	11%	5%	4%	18%	8%
Powiatowy Urząd Pracy	20%	4%	5%	6%	8%	9%	10%	11%	7%	11%	8%	17%	11%	7%	9%	8%
Parafia/ksiądz	17%	6%	11%	3%	7%	13%	12%	17%	8%	5%	9%	5%	21%	3%	3%	

Badanie osób niepełnosprawnych 2006, N=5019

Problemy osób niepełnosprawnych

W przypadku województwa mazowieckiego zdecydowanie lepiej niż przeciętnie, niepełnosprawni oceniają pomoc uzyskaną od różnych osób, organizacji i instytucji. Szczególnie bardziej pozytywnie, niż w innych województwach, oceniają pomoc uzyskaną od rodziny, osób prywatnych oraz w parafii, od księży.

PROSZĘ OCENIĆ, JAK DUŻO W ZAKRESIE POMOCY OSOBOM NIEPEŁNOSPRAWNYM ROBIĄ NASTĘPUJĄCE ORGANIZACJE I OSOBY?

SKALA: 4=BARDZO DUŻO, 3=RACZEJ DUŻO, 2=RACZEJ NIEWIELE, 1=PRAKTYCZNIE NIC

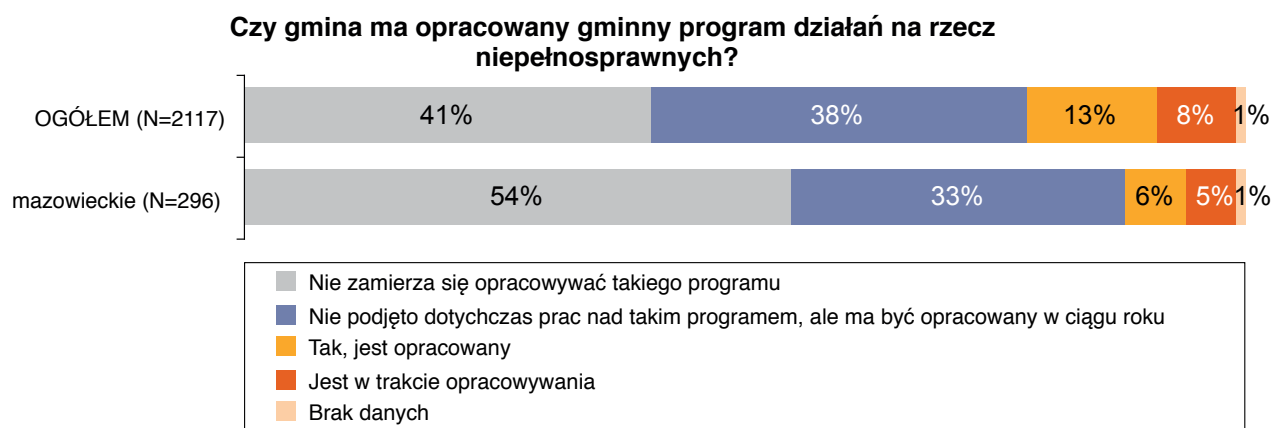
Badanie osób niepełnosprawnych 2006, N=5019

5. Samorządy gminne jako źródło pomocy osobom niepełnosprawnym

Samorządy gminne jako źródło pomocy osobom niepełnosprawnym

Jednym ze wskaźników, które pozwalają ocenić działalność samorządów gminnych w zakresie realizacji zadań na rzecz osób niepełnosprawnych jest istnienie opracowanego gminnego programu działań na rzecz tej grupy.

W województwie mazowieckim rzadziej, niż przeciętnie, gminy mają opracowany lub są w trakcie opracowywania gminnego programu działań na rzecz osób niepełnosprawnych – w skali kraju jest to co piąta gmina, zaś na Mazowszu co dziesiąta. Co trzecia gmina deklaruje, że taki program ma być opracowany w ciągu najbliższego roku. Kwestią otwartą pozostaje to, czy rzeczywiście tak się stanie, czy też są to tylko pożądane społecznie deklaracje – na potrzeby badania.

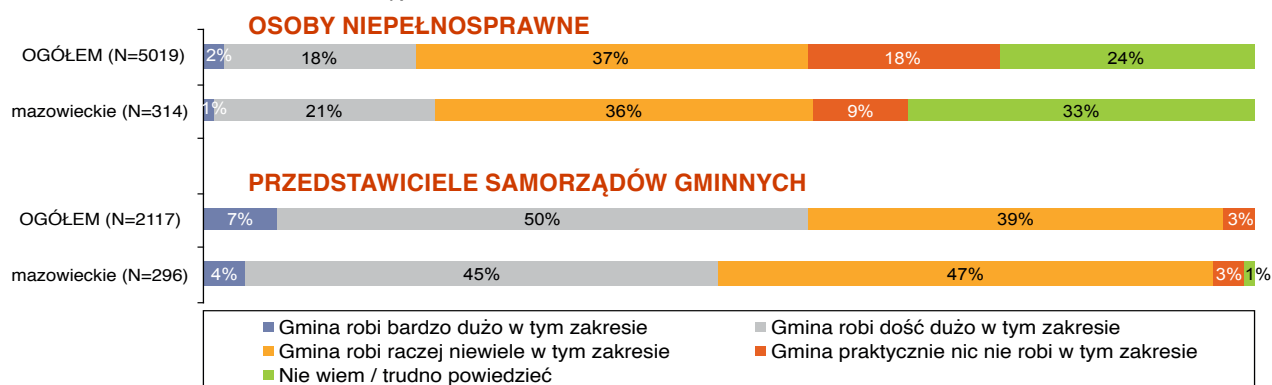
Badanie przedstawicieli samorządów gminnych 2006, N=2117

Samorządy gminne jako źródło pomocy osobom niepełnosprawnym

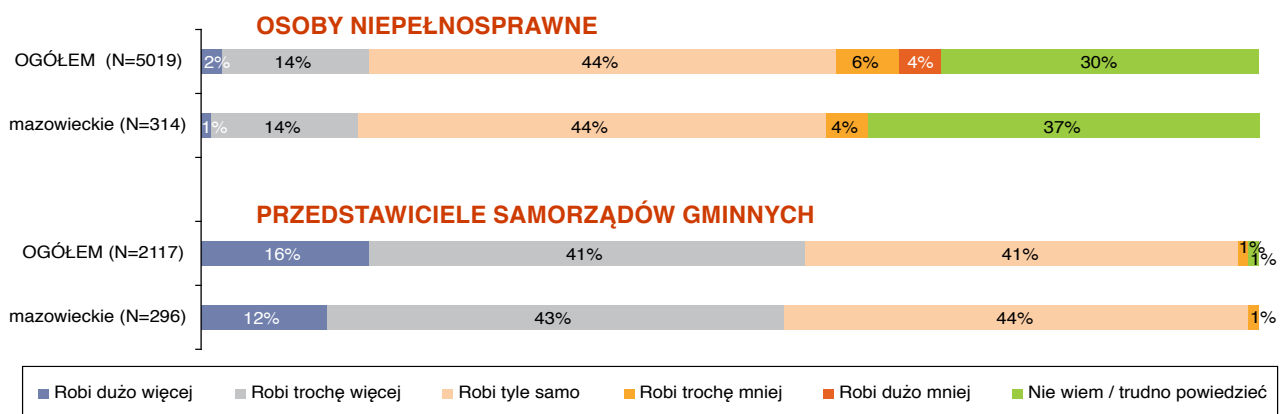
Opisane we wcześniejszej części syntezy rozbieżności w ocenie jakości pomocy świadczonej przez gminy osobom niepełnosprawnym stają się szczególnie widoczne przy bardziej wnikliwej analizie. Osoby niepełnosprawne z dużo większą rezerwą wypowiadają się o działalności władz gminy na rzecz ich grupy, niż czynią to przedstawiciele samorządów gminnych. Prawdopodobnie ta dotyczy w równym stopniu województwa mazowieckiego, jak i całego kraju. Trzeba jednak podkreślić, że przedstawiciele samorządów gminnych z tego regionu są nieco mniej zadowoleni z działalności gminy w tym zakresie, niż ogół badanych.

Ponad co czwarty niepełnosprawny mieszkaniec województwa mazowieckiego w pozytywnym świetle postrzega działania gminne na rzecz niepełnosprawnych, podczas gdy połowa przedstawicieli samorządów gminnych uważa, że gmina robi dużo w tym zakresie. Jednak co gorsza, osoby niepełnosprawne rzadko dostrzegają pozytywne zmiany w kontekście działań podejmowanych na ich rzecz przez gminę. Jedynie 15% niepełnosprawnych mieszkańców województwa mazowieckiego deklaruje, że gmina robi więcej obecnie, niż 3 lata temu. Pod tym względem, przedstawiciele władz gminnych także wyrażają zdecydowanie bardziej entuzjastyczne opinie.

JAK OCENIA PAN(I) DZIAŁANIA GMINY NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH?

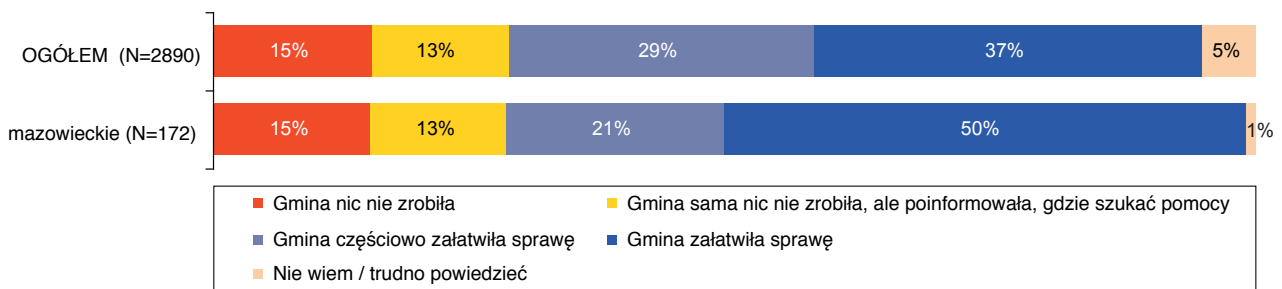
JAK Z PERSPEKTYWY TRZECH OSTATNIH LAT OCENIA PAN(I) DZIAŁANIA GMINY NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH?

Samorządy gminne jako źródło pomocy osobom niepełnosprawnym

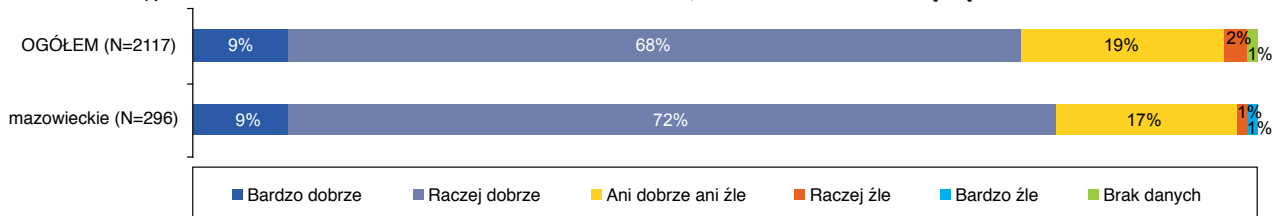
Indywidualna satysfakcja niepełnosprawnych z pomocy uzyskanej w gminie (niezależnie od problemu) jest wyższa od ogólnej oceny wystawianej samorządom gminnym. W województwie mazowieckim satysfakcja z uzyskanej pomocy jest nawet wyższa, niż w innych regionach. 71% respondentów korzystających z pomocy jednostek organizacyjnych samorządu gminnego (w skali kraju 66%) deklaruje, iż w ich sprawie gmina coś zrobiła, jeżeli nie w całości załatwiła sprawę, to przynajmniej w części. Gminy pod tym względem idą dalej, oceniając w większości, że dobrze radzą sobie z załatwianiem spraw, z jakimi zgłaszają się do nich osoby niepełnosprawne. Przedstawiciele mazowieckich samorządów gminnych twierdzą również, iż udaje im się załatwić ponad 64% spraw, z jakimi zgłaszają się do nich niepełnosprawni mieszkańcy.

W JAKI SPOSÓB GMINA ZAŁATWIŁA SPRAWĘ, Z KTÓRĄ SIĘ PAN(I) DO NIEJ ZGŁOSIŁ(A)? (NIEZALEŻNIE OD PROBLEMU)

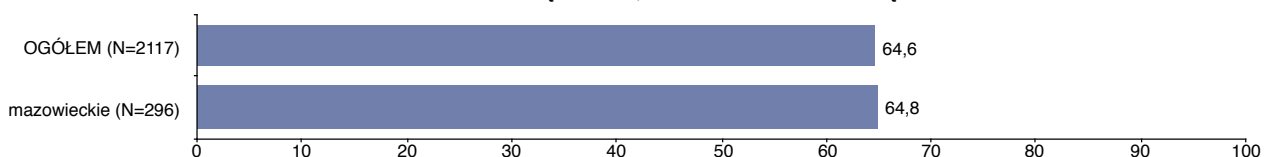
Badanie osób niepełnosprawnych 2006, N=2890

JAK W PANA(I) OPINII GMINA RADZI SOBIE Z ZAŁATWIANIEM SPRAW, Z KTÓRYMI ZGŁASZAJĄ SIĘ OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNE?

Badanie przedstawicieli samorządów gminnych 2006, N=2117

ŚREDNI ODSETEK ZAŁATWIONYCH PRZEZ GMINĘ SPRAW, Z JAKIMI ZGŁASZAŁY SIĘ OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNE

Badanie przedstawicieli samorządów gminnych 2006, N=2117

Samorządy gminne jako źródło pomocy osobom niepełnosprawnym

Ocena sposobu załatwiania przez gminy poszczególnych spraw, w przypadku obu badanych grup, w województwie mazowieckim, nieco inaczej niż w skali całego kraju, pokazuje bezradność samorządów gminnych przede wszystkim wobec problemów związanych z rehabilitacją zawodową (o czym będzie mowa w następnym rozdziale), a także związanych z udzielaniem pomocy bytowej. Mimo iż gminy podejmują inicjatywy w tym obszarze, nie zawsze mogą sprostać partykularnym oczekiwaniom niepełnosprawnych, z powodu ograniczonych możliwości w tym zakresie.

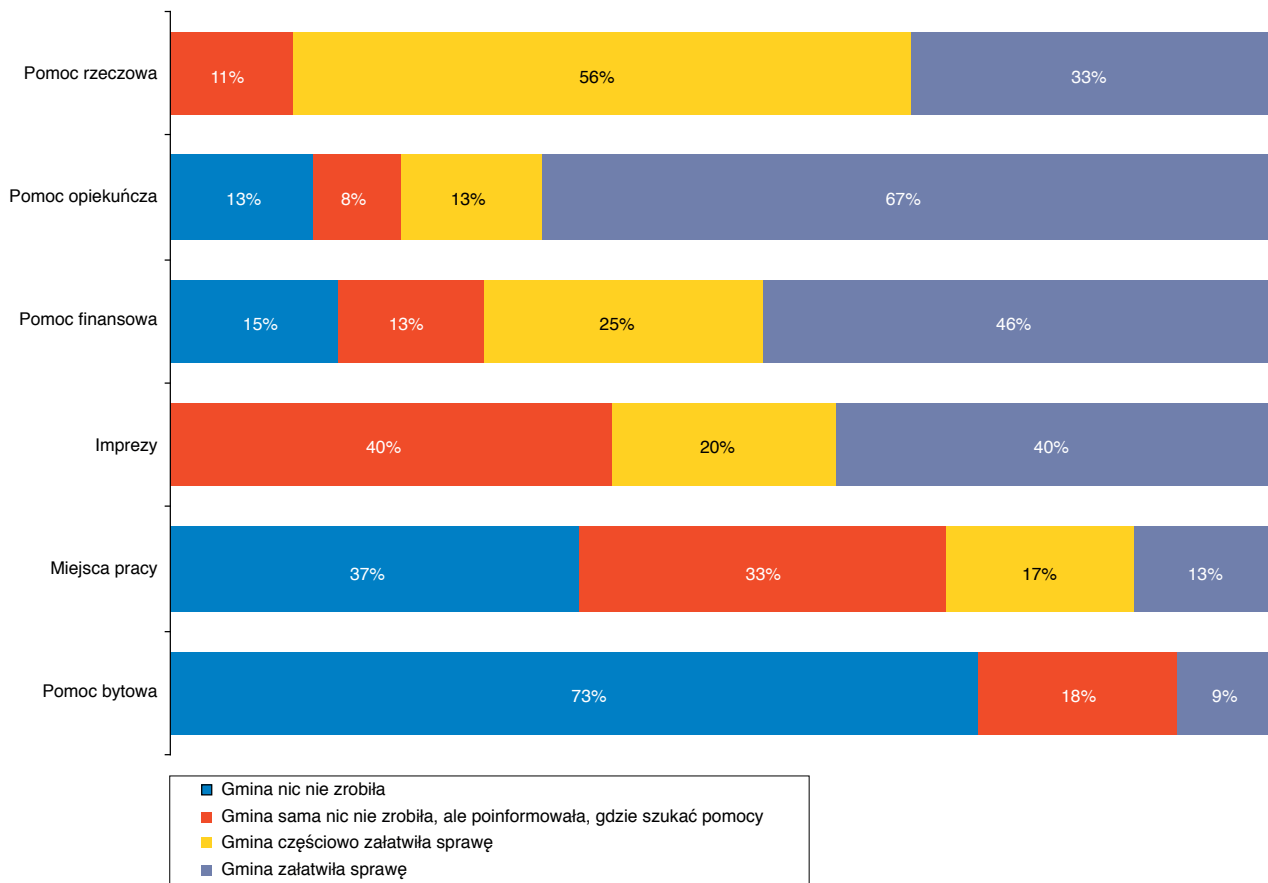
Osoby niepełnosprawne skarżą się, iż istotnym problemem dla gminy jest również organizowanie imprez, a także udzielanie pomocy finansowej. Same gminy również wskazują, że tego rodzaju działania sprawiają im trudności, ale w znacznie mniejszym zakresie. Warto również zwrócić uwagę, że niepełnosprawni respondenci z Mazowsza, w przeciwieństwie do opinii przedstawicieli samorządów gminnych, nie identyfikowali w ogóle trudności związanych z likwidowaniem barier architektonicznych.

Wyniki badań wskazują, iż gminy najlepiej radzą sobie z najbardziej powszechnymi problemami, z którymi najczęściej zgłaszają się do nich niepełnosprawni. W dalszej części syntezy pokażemy, że są to też najczęściej podejmowane przez gminy działania – stąd też, najlepsze przygotowanie i możliwości samorządów w tym zakresie.

W opinii niepełnosprawnych, gminy województwa mazowieckiego relatywnie najlepiej radzą sobie z udzielaniem pomocy rzeczowej oraz w zakresie dziennej opieki. Potwierdzają to wyniki badania wśród przedstawicieli samorządów gminnych. Dodatkowo za mało kłopotliwą, uznają oni pomoc w załatwianiu różnego rodzaju spraw urzędowo-prawnych oraz przede wszystkim udzielanie pomocy finansowej. W przypadku wymienionych rodzajów udzielanego niepełnosprawnym wsparcia, gminy dysponują największymi środkami oraz możliwościami, by móc je realizować.

Samorządy gminne jako źródło pomocy osobom niepełnosprawnym

W jaki sposób gmina załatwiała sprawę, z którą się Pan(i) do niej zgłosił(a)? (odnośnie grup problemów)

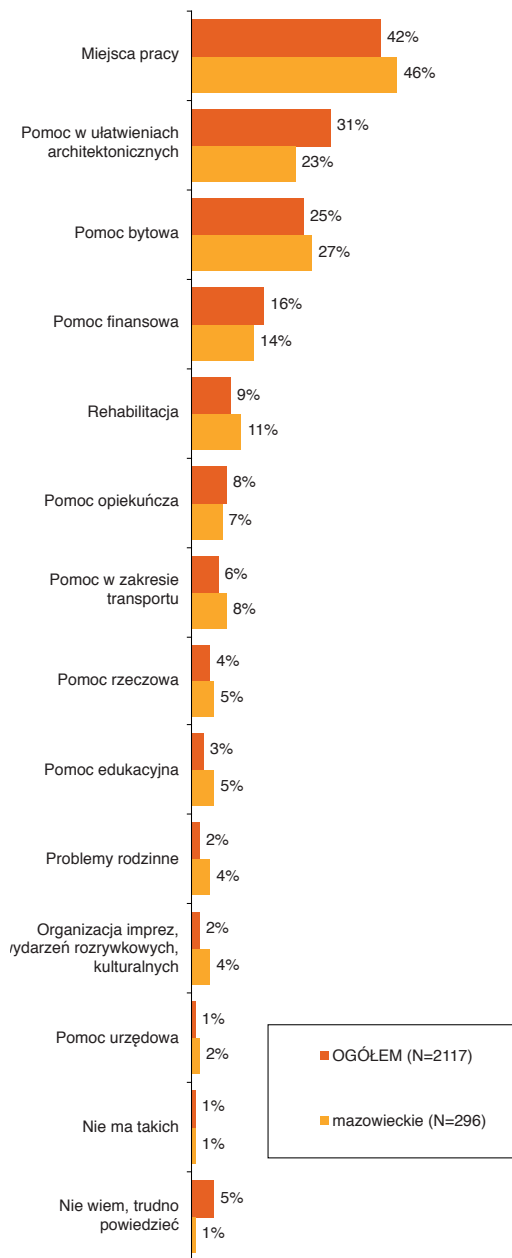
Badanie osób niepełnosprawnych 2006, Województwo mazowieckie. Procentowanie odnośnie problemów. N=232 problemów

Samorządy gminne jako źródło pomocy osobom niepełnosprawnym

**JAKIE PROBLEMY OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH SĄ NAJŁATWIEJSZE DO ZAŁATWIENIA DLA GMINY?
– WSKAZANIA SPONTANICZNE**

**JAKIE PROBLEMY OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH SĄ NAJTRUDNIEJSZE DO ZAŁATWIENIA DLA GMINY?
– WSKAZANIA SPONTANICZNE**

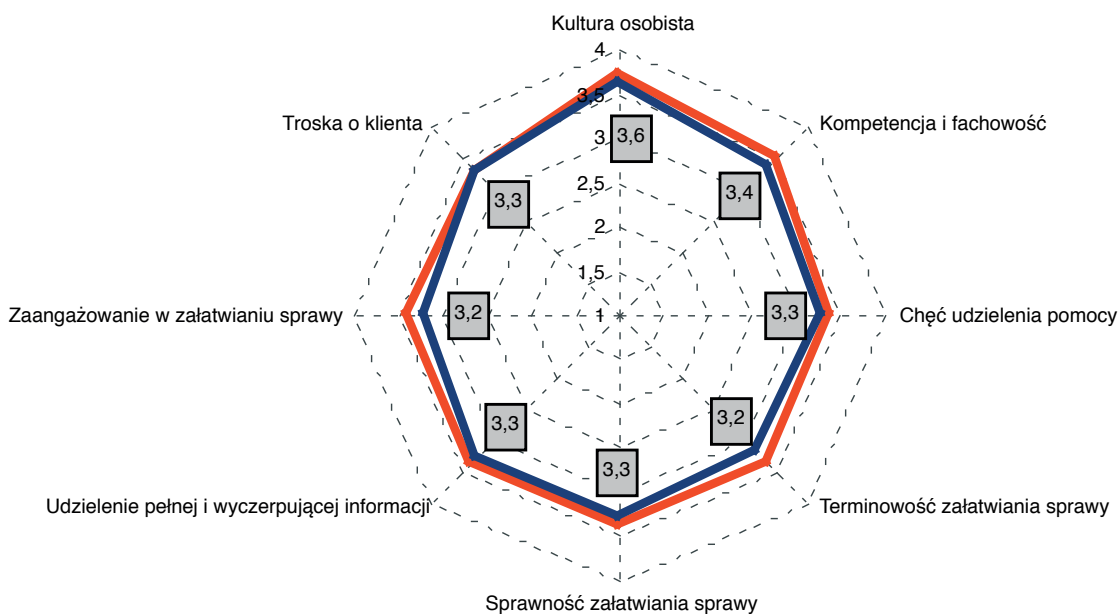

Badanie przedstawicieli samorządów gminnych 2006, N=2117

Samorządy gminne jako źródło pomocy osobom niepełnosprawnym

W województwie mazowieckim, w parze z dość pozytywną oceną sposobu załatwienia przez gminę spraw, z jakimi zgłaszali się niepełnosprawni, idzie dość pozytywna opinia na temat funkcjonowania jednostek organizacyjnych gminy. Należy jednak zaznaczyć, że pod tym względem Mazowsze wypada nieznacznie gorzej w porównaniu do całego kraju. Niepełnosprawni respondenci wyrażają zadowolenie przede wszystkim z kultury osobistej urzędników, doceniają również ich kompetencję i fachowość.

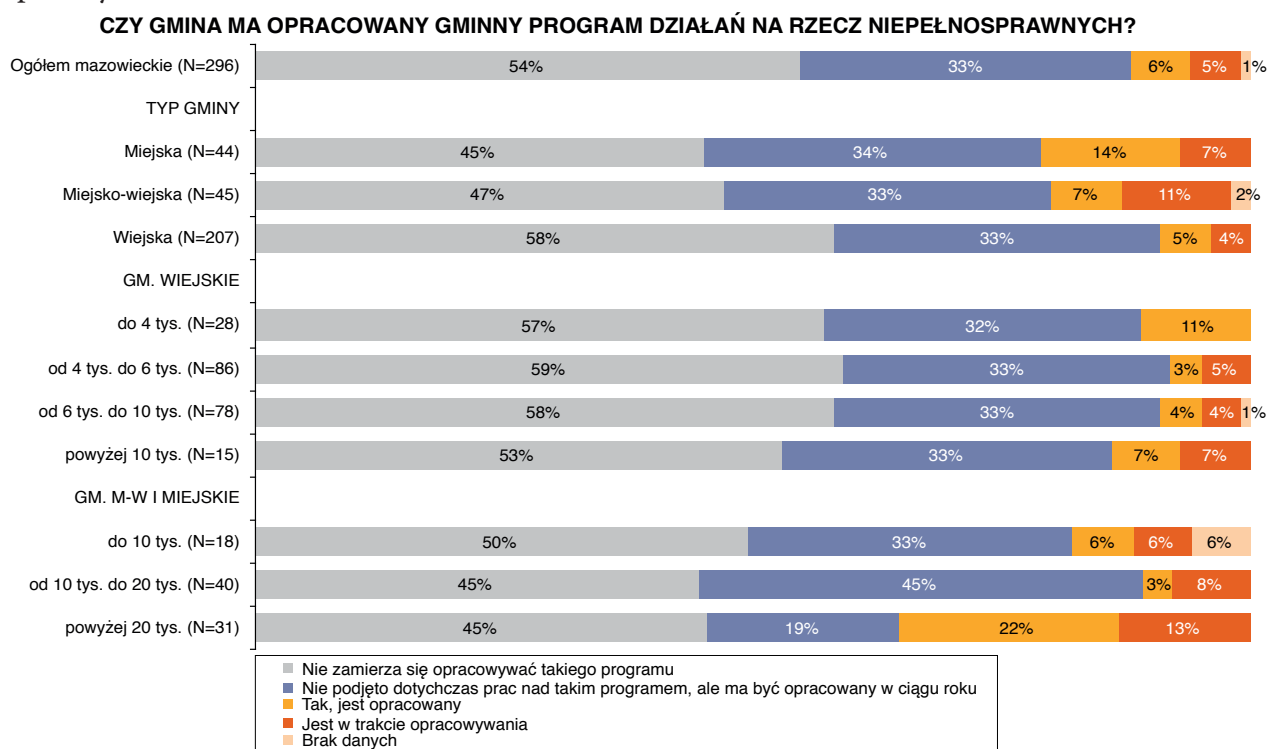
Jak ogólnie rzecz biorąc ocenia Pan(i) poziom obsługi w urzędzie gminy i jej jednostkach pod względem następujących aspektów:

SKALA: [5] BARDZO DOBRZE, [4] RACZEJ DOBRZE, [3] ANI DOBRZE ANI ŹLE, [2] RACZEJ ŹLE, [1] BARDZO ŹLE
Badanie osób niepełnosprawnych 2006, N=2833

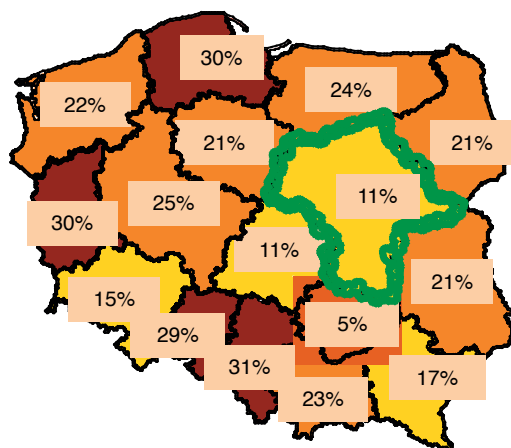
Samorządy gminne jako źródło pomocy osobom niepełnosprawnym

Posiadanie gminnego programu działań na rzecz osób niepełnosprawnych w województwie mazowieckim, podobnie jak w całym kraju, związane jest przede wszystkim z typem i wielkością gminy. Częściej taki program posiadają gminy miejskie i miejsko-wiejskie zwłaszcza te największe. Gminy wiejskie zaś nie są zainteresowane opracowywaniem programu działań na rzecz niepełnosprawnych.

Badanie przedstawicieli samorządów gminnych 2006, Województwo mazowieckie, N=296

ODSETEK GMIN POSIADAJĄCYCH GMINNY PROGRAM DZIAŁAŃ NA RZECZ NIEPEŁNOSPRAWNYCH (OPRACOWANY + W OPRACOWANIU)

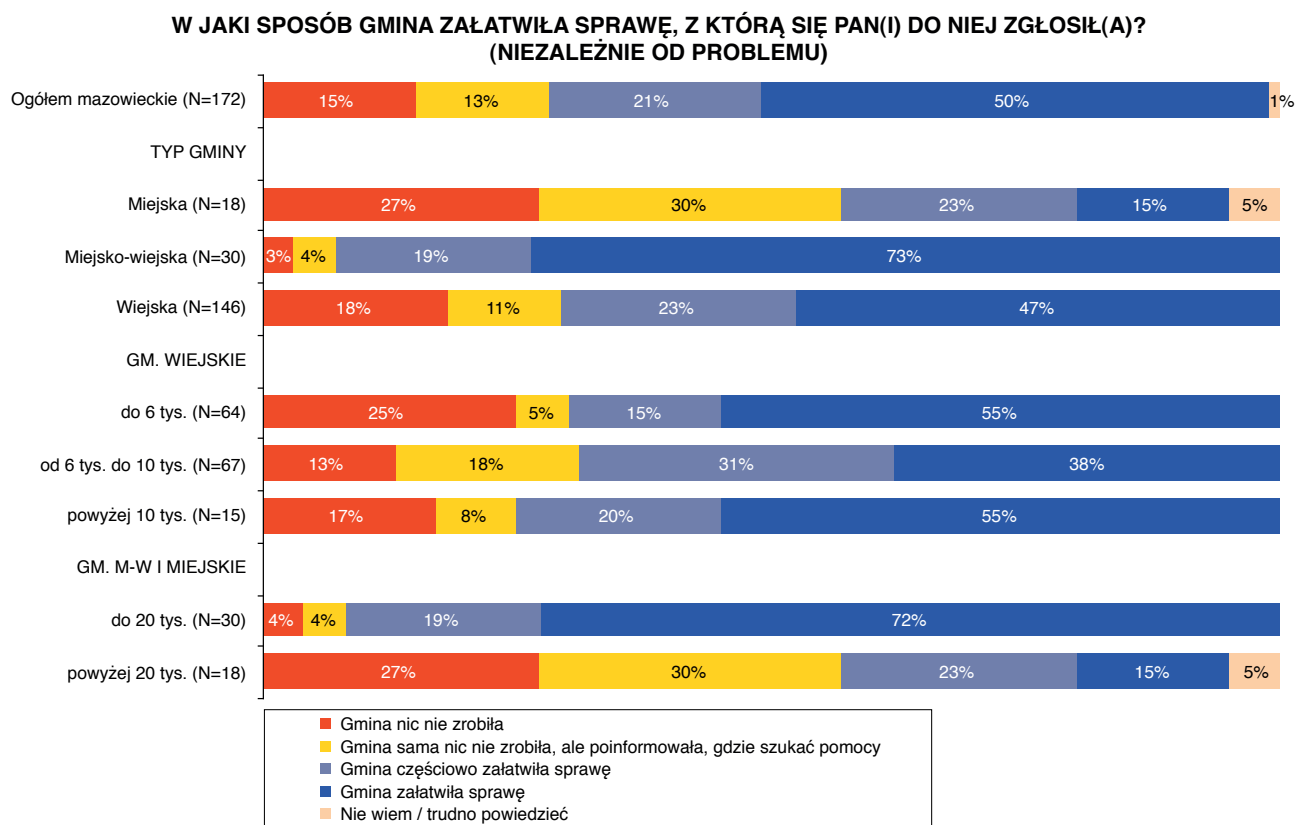
Badanie przedstawicieli samorządów gminnych 2006, N=2117

Gminny program działań na rzecz niepełnosprawnych relatywnie częściej posiadają gminy z zachodniej części kraju, niż ze wschodniej. Województwo mazowieckie plasuje się pod tym względem wśród województw charakteryzujących się niskim odsetkiem gmin posiadających taki program.

Samorządy gminne jako źródło pomocy osobom niepełnosprawnym

Z deklaracji osób niepełnosprawnych wynika, że w województwie mazowieckim największą liczbę spraw w zakresie udzielania im pomocy załatwiają gminy miejsko-wiejskie, szczególnie te najmniejsze. Najgorzej pod tym względem wypadają natomiast największe gminy miejskie, które najczęściej odsyłają niepełnosprawnych petentów „z kwitkiem”.

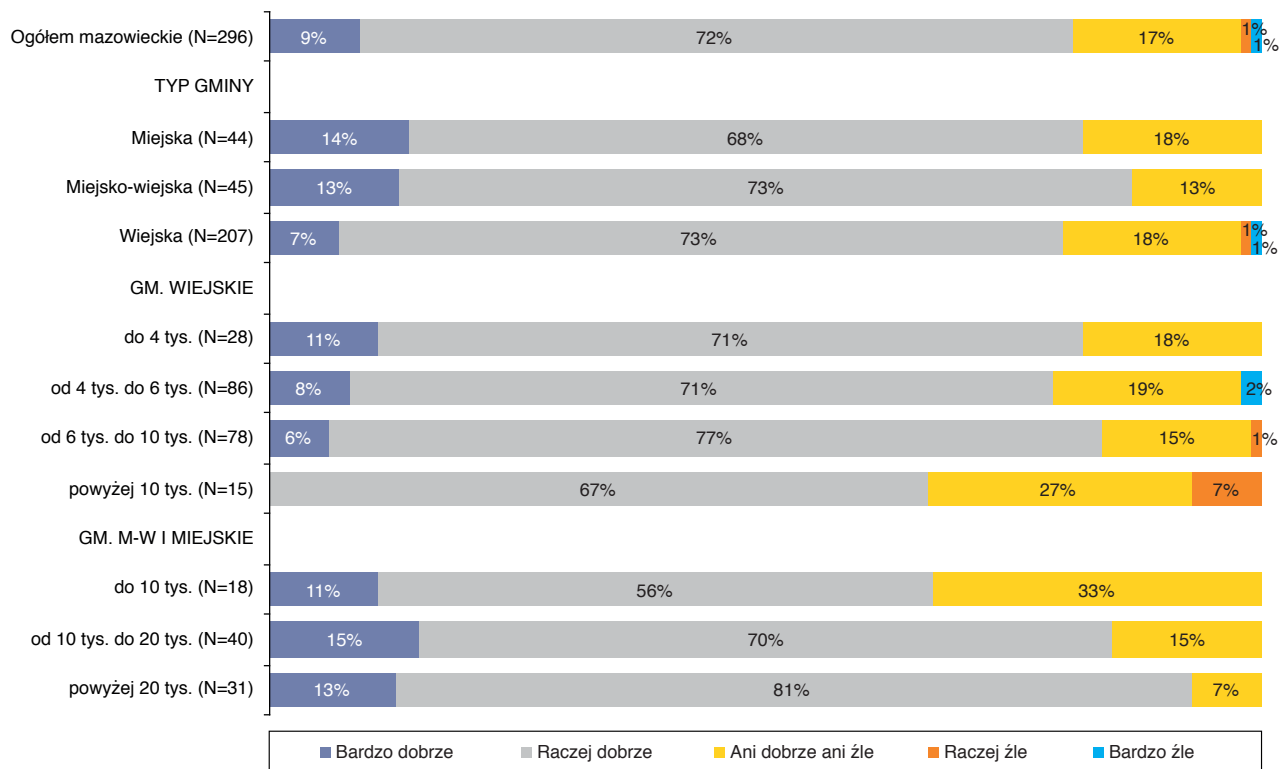
Deklaracje przedstawicieli samorządów gminnych korespondują z opiniami osób niepełnosprawnych, choć w swojej wymowie są nieco mniej optymistyczne. Samorządowcy deklarują, że około 64,8% spraw, z jakimi zgłaszają się do nich osoby niepełnosprawne udaje się załatwić pozytywnie. Pod tym względem najlepiej prezentują się gminy miejsko-wiejskie, najgorzej zaś gminy miejskie. Należy jednak pamiętać, że różnice te mogą być pochodną liczby, skali i złożoności problemów z jakimi zgłaszają się osoby niepełnosprawne, a nie pochodną sprawności gminy.

Badanie osób niepełnosprawnych 2006, Województwo mazowieckie, N=172

Samorządy gminne jako źródło pomocy osobom niepełnosprawnym

JAK W PANA(I) OPINII GMINA RADZI SOBIE Z ZAŁATWIANIEM SPRAW, Z KTÓRYMI ZGŁASZAJĄ SIĘ OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNE?

Badanie przedstawicieli samorządów gminnych 2006, Województwo mazowieckie, N=296

JAKI ŚREDNIO ODSETEK SPRAW I PROBLEMÓW, Z JAKIMI ZGŁASZAJĄ SIĘ OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNE, UDAJE SIĘ POZYTYWNIIE ZAŁATWIĆ? – ŚREDNIE (%)

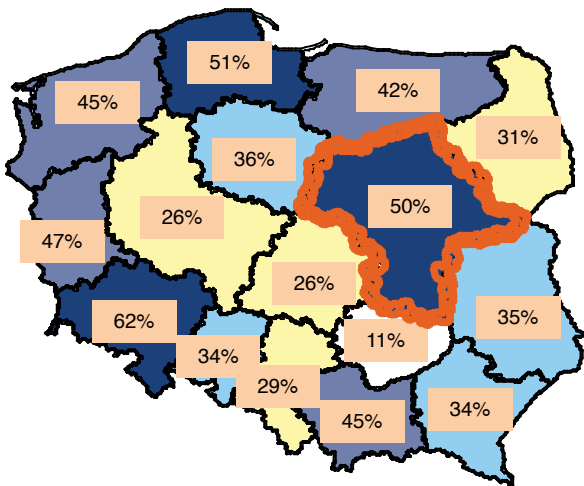

Badanie przedstawicieli samorządów gminnych 2006, Województwo mazowieckie, N=296

Samorządy gminne jako źródło pomocy osobom niepełnosprawnym

Województwo mazowieckie to region, w którym istnieje stosunkowo nieduża różnica pomiędzy opiniami przedstawicieli samorządów gminnych na temat skuteczności pomocy udzielanej przez gminę osobom niepełnosprawnym, a opiniami samych zainteresowanych.

ODSETEK NIEPEŁNOSPRAWNYCH DEKLARUJĄCYCH, IŻ GMINA „ZAŁATWIŁA SPRAWĘ”

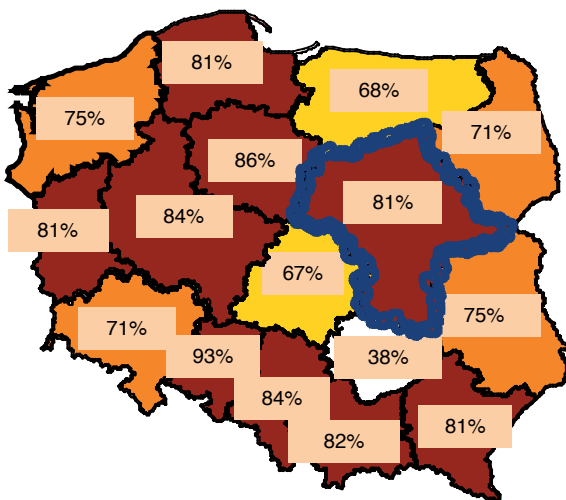

Badanie osób niepełnosprawnych 2006, N=5019

Analizując opinie osób niepełnosprawnych na temat skuteczności działań gminy w odniesieniu do ich problemów widać wyraźnie, że województwo mazowieckie należy do województw o wynikach najlepszych.

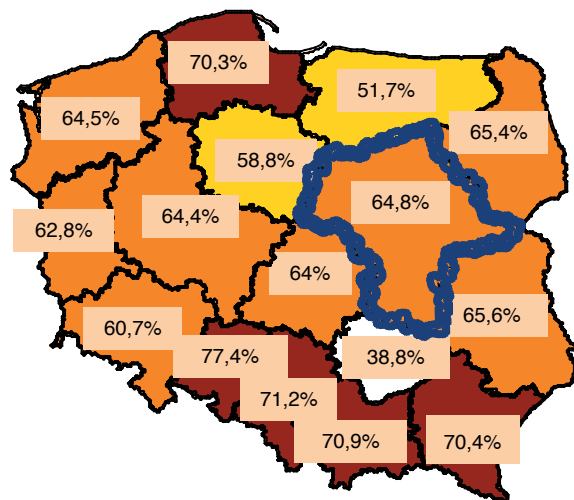
Natomiast pod względem oceny samorządów gminnych znajduje się w grupie województw o ocenie średniej.

ODSETEK DEKLARUJĄCYCH, IŻ GMINA „RADZI SOBIE Z ZAŁATWIANIEM SPRAW” OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Badanie przedstawicieli samorządów gminnych 2006, N=2117

ŚREDNI ODSETEK ZAŁATWIONYCH SPRAW I PROBLEMÓW, Z JAKIMI ZGŁASZAJĄ SIĘ OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNE

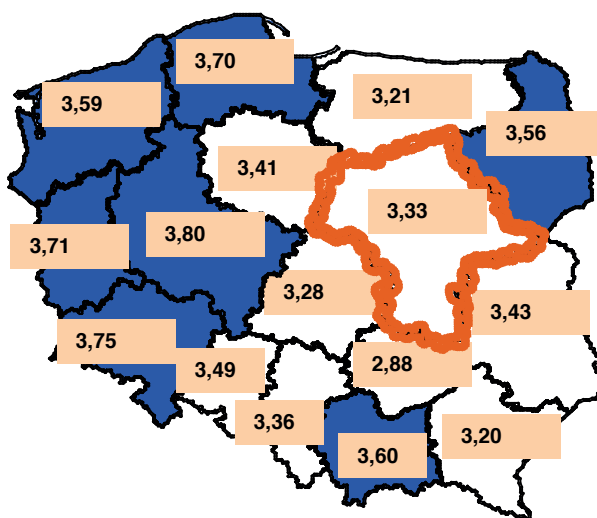
Samorządy gminne jako źródło pomocy osobom niepełnosprawnym

Biorąc pod uwagę 8 następujących aspektów satysfakcji z jakości obsługi i pracy urzędników w urzędach gminnych, stworzyliśmy **wskaźnik oceny pracy urzędów gminnych**.

- Kultura osobista
- Kompetencja i fachowość
- Chęć udzielenia pomocy
- Terminowość załatwiania sprawy
- Sprawność załatwiania sprawy
- Udzielenie pełnej i wyczerpującej informacji
- Zaangażowanie w załatwianiu sprawy
- Troska o klienta

Nie obserwujemy istotnych różnic w poziomie zadowolenia ze względu na typ i wielkość gminy. Widoczne są natomiast pewne zróżnicowania regionalne. Relatywnie większą satysfakcję z funkcjonowania urzędów gminnych wyrażają mieszkańcy województw Polski północno-zachodniej. Najmniej zadowoleni są zaś mieszkańcy Polski centralnej i wschodniej. **Województwo mazowieckie należy pod tym względem do województw najsłabiej ocenianych.**

WSKAŹNIK OCENY PRACY URZĘDÓW GMINNYCH
ŚREDNIA OCENA W BADANYCH 8 ASPEKTACH

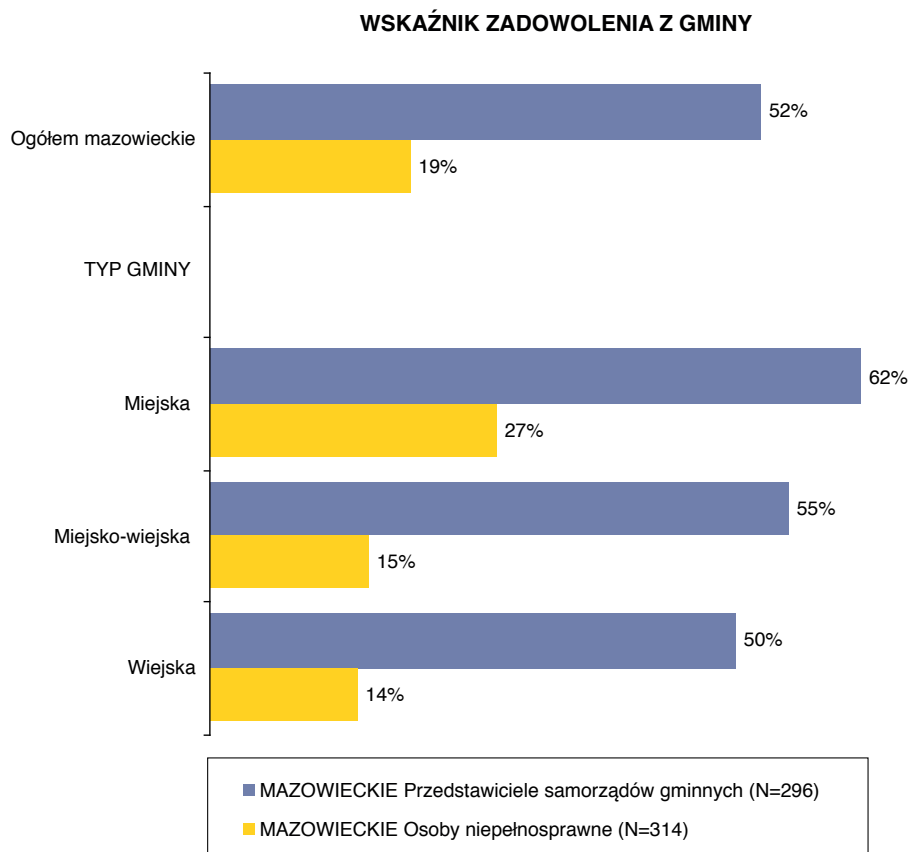
SKALA: [5] BARDZO DOBRZE, [4] RACZEJ DOBRZE, [3] ANI DOBRZE ANI ŹLE, [2] RACZEJ ŹLE, [1] BARDZO ŹLE
Badanie osób niepełnosprawnych 2006, N=5019

Samorządy gminne jako źródło pomocy osobom niepełnosprawnym

Podsumowując tę część wyników badań dla osób niepełnosprawnych jak i dla samorządów gminnych stworzyliśmy sumaryczny wskaźnik zadowolenia z gminy. W tym pierwszym przypadku, pokazuje on jak osoby niepełnosprawne postrzegają gminę, w drugim zaś, jak gmina postrzega samą siebie. Wskaźnik ten jest średnią arytmetyczną odsetka odpowiedzi pozytywnych w dwóch badanych aspektach:

- ❑ Oceny działań władz samorządowych na rzecz osób niepełnosprawnych (gmina robi bardzo dużo + gmina robi dość dużo)
- ❑ Oceny z perspektywy czasu działań samorządowych na rzecz osób niepełnosprawnych (gmina robi dużo więcej + robi trochę więcej)

W województwie mazowieckim zadowolenie gminy z jej działalności na rzecz osób niepełnosprawnych największe jest w gminach miejskich, najmniejsze zaś, w gminach wiejskich. Podobne opinie wyrażają osoby niepełnosprawne, choć poziom ich zadowolenia jest znacznie niższy w porównaniu z opiniami przedstawicieli samorządów gminnych.

Samorządy gminne jako źródło pomocy osobom niepełnosprawnym

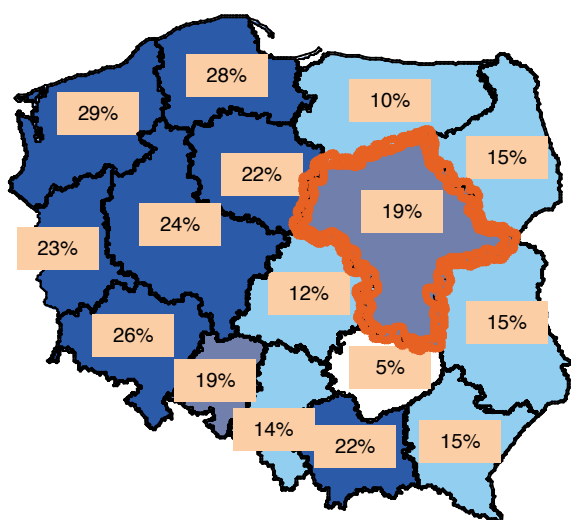
Zadowolenie osób niepełnosprawnych z działalności gmin rozkłada się w sposób systematyczny (poniekąd zgodny z ekonomicznymi podziałami kraju) – dzieli Polskę na dwie części. Bardziej zadowolony zachód kraju i bardziej pokrzywdzony wschód. Większość samorządów gminnych, mówiąc o swojej aktywności dobrze wpasowuje się w tę konwencję, choć należy zwrócić uwagę na pewne wyjątki. Niewspółmiernie dobre oceny w stosunku do opinii samych osób niepełnosprawnych wystawiają sobie gminy z województwa warmińsko-mazurskiego, podkarpackiego oraz śląskiego.

Województwo mazowieckie, pod względem zadowolenia z gminy osób niepełnosprawnych, należy obok województwa opolskiego do grupy województw wypadających na poziomie średnim, natomiast w opinii przedstawicieli samorządów gminnych należy do województw ocenianych poniżej średniej krajowej.

Wskaźnik zadowolenia z gminy

OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNE

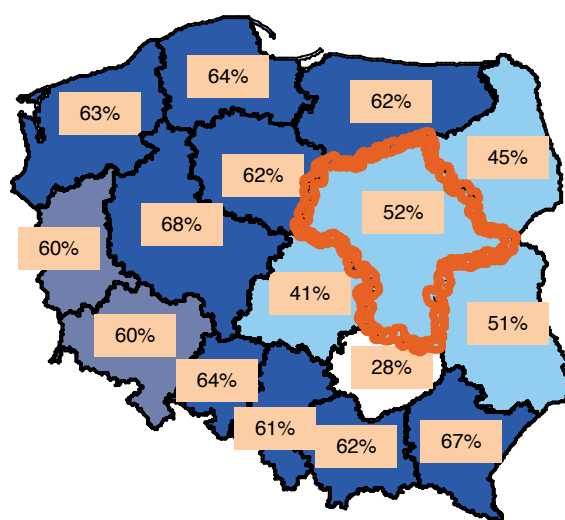
ŚREDNI WSKAŹNIK: 18%

Badanie osób niepełnosprawnych 2006, N=5019

SAMORZĄDY GMINNE

ŚREDNI WSKAŹNIK: 57%

Badanie przedstawicieli samorządów gminnych 2006, N=2117

6. Ocena działań samorządów gminnych w zakresie rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych

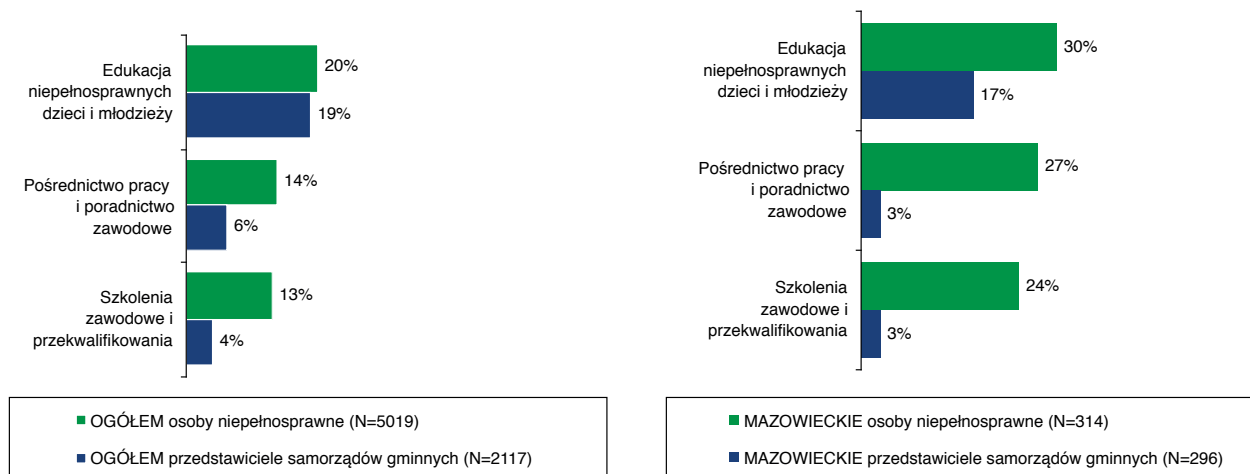
Ocena działań samorządów gminnych w zakresie rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych

W województwie mazowieckim, podobnie jak w innych regionach kraju, samorzady gminne rzadko angażują się w działania na rzecz aktywizacji i rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych. Co ciekawe, osoby niepełnosprawne są przekonane o dużo większej aktywności gmin w tym zakresie, niż rzeczywistość ma to miejsce. W województwie mazowieckim tendencja ta jest jeszcze silniejsza.

Podobnie jak w skali całego kraju, 17% gmin na Mazowszu **wspiera (finansuje lub dofinansowuje) edukację niepełnosprawnych dzieci i młodzieży**. Kwestią otwartą jest jednak to, na ile gminy wskazywały tu wyłącznie działania skierowane do osób niepełnosprawnych, a na ile ogólne zadania w zakresie edukacji (np. remont szkoły).

Działania związane z pośrednictwem pracy, poradami zawodowymi, szkoleniami i kursami przekwalifikującymi są wśród mazowieckich gmin zdecydowanie rzadsze i na poziomie niższym, niż w skali kraju.

CZY GMINA PODEJMUJE/ FINANSUJE LUB DOFINANSOWUJE NASTĘPUJĄCE DZIAŁANIA NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH? (WSKAZANIA WSPOMAGANE)

W konsekwencji małej aktywności gmin w zakresie rehabilitacji zawodowej w województwie mazowieckim 74% niepełnosprawnych miało problem ze wskazaniem działań podejmowanych na rzecz zmniejszenia bezrobocia w tej grupie. Co siódmy badany wyraził przekonanie, iż w jego gminie takich działań w ogóle nie było. Również 63% przedstawicieli samorządów gminnych stwierdza, iż nie podejmowało tego typu działań. Ponadto, 7% gmin nie umiało wskazać przykładów takich działań, zaś w przypadku 2% nie mamy żadnych danych – gminy te najprawdopodobniej, w znakomitej większości, po prostu nie podjęły działań. W województwie mazowieckim mamy zatem do czynienia z dużą zbieżnością ocen osób niepełnosprawnych i danych dostarczonych przez gminy.

Ocena działań samorządów gminnych w zakresie rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych

W rezultacie niskiej aktywności jedynie 28% mazowieckich gmin (na poziomie kraju 29%) może pochwalić się działaniami lub inicjatywami na rzecz zmniejszenia bezrobocia wśród niepełnosprawnych.

Co szósty mazowiecki samorząd gminny zaangażował się w działania dotyczące doradztwa, szkoleń i działań informacyjnych w zakresie aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych. Działania te są jednak bardzo zróżnicowane. Nieco mniejszy odsetek – 11% gmin – podjęło działania związane z tworzeniem lub pomocą w tworzeniu miejsc pracy.

Inne inicjatywy, takie jak np. działania skierowane do pracodawców podejmowane były przez pojedyncze samorządy.

PRZYKŁADY DZIAŁAŃ LUB INICJATYW ZREALIZOWANYCH W 2005 LUB 2006 ROKU NA RZECZ ZMNIJSZENIA BEZROBOCIA NIEPEŁNOSPRAWNYCH? – WSKAZANIA SPONTANICZNE PRZEDSTAWICIELI SAMORZĄDÓW GMINNYCH

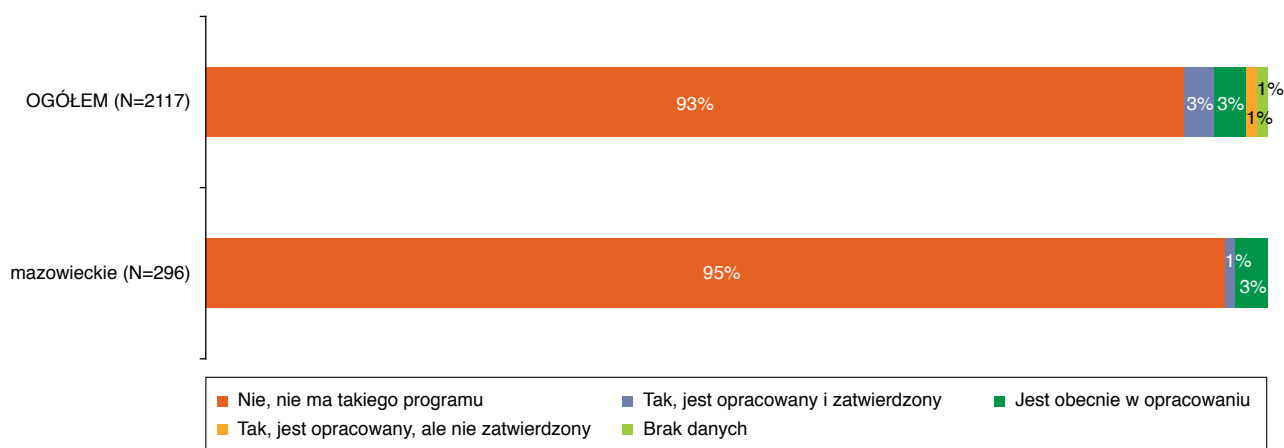

Badanie przedstawicieli samorządów gminnych 2006, Województwo mazowieckie, N=296

Ocena działań samorządów gminnych w zakresie rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych

W porównaniu z aktywnością w zakresie rehabilitacji zawodowej jeszcze mniejsze jest zaangażowanie gmin w tworzenie instytucjonalnych ram w postaci programów lub strategii zmniejszenia bezrobocia wśród niepełnosprawnych. Na Mazowszu tego typu programy (opracowane lub w trakcie opracowania) posiada jedynie 4% gmin. Jest to wynik gorszy, niż w skali kraju i zdecydowanie poniżej potrzeb.

CZY GMINA OPRACOWAŁA PROGRAM WALKI Z BEZROBOCIEM WŚRÓD OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH?

Badanie przedstawicieli samorządów gminnych 2006, N=2117

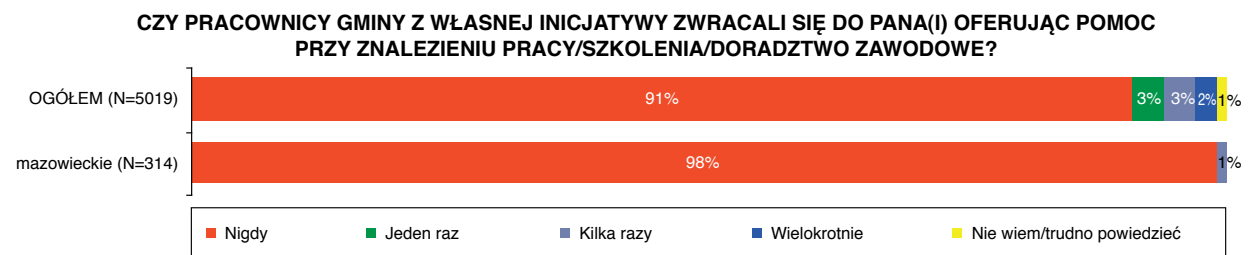
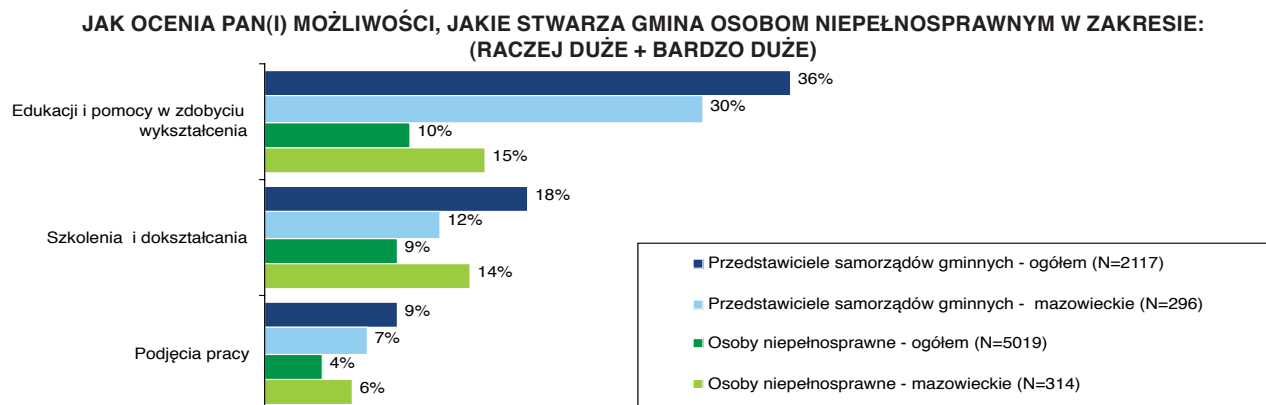
W województwie mazowieckim plany gmin związane z finansowaniem lub dofinansowaniem działań związanych z rehabilitacją zawodową osób niepełnosprawnych w 2006 roku są zbliżone do skali działań finansowanych lub dofinansowywanych w roku 2005. Gminy nie planują zwiększać swojego zaangażowania.

Ocena działań samorządów gminnych w zakresie rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych

W stosunku do oczekiwań osób niepełnosprawnych aktywność gmin w zakresie rehabilitacji zawodowej jest na Mazowszu zdecydowanie za mała, zaś w przypadku większości działań na tym polu można mówić o całkowitym jej braku. Dlatego też, w województwie mazowieckim **zdecydowana większość niepełnosprawnych i znaczny odsetek samorządów gminnych, negatywnie ocenia działalność gmin na rzecz możliwości podjęcia pracy i podnoszenia kwalifikacji (szkolenia i doksztalcenia)**. Oceny te w przypadku osób niepełnosprawnych są jednak wyższe, niż na poziomie całego kraju, natomiast w przypadku gmin niższe, niż przeciętnie.

Podobna tendencja obserwowana jest w przypadku oceny możliwości, jakie stwarzają gminy w zakresie edukacji i pomocy w zdobyciu wykształcenia.

O niezaprzeczalnie małym zaangażowaniu mazowieckich gmin w aktywizację zawodową osób niepełnosprawnych świadczy również fakt, że prawie żaden niepełnosprawny nie doświadczył zainteresowania i nie spotkał się z inicjatywą pracowników gmin w tym zakresie. 98% niepełnosprawnych twierdzi, iż nikt nigdy nie zwracał się do nich oferując pomoc przy znalezieniu pracy, szkoleń lub doradztwa zawodowego.

Badanie osób niepełnosprawnych 2006, N=5019

Trudno jest określić, czy przy uzyskaniu zewnętrznego wsparcia związanego z realizacją zadań na rzecz aktywizacji zawodowej niepełnosprawnych mazowieckie gminy chętniej podejmowałyby tego typu działania. Obecny brak aktywności i doświadczeń w tym zakresie znacznie utrudniłby bowiem efektywną realizację takich zadań.

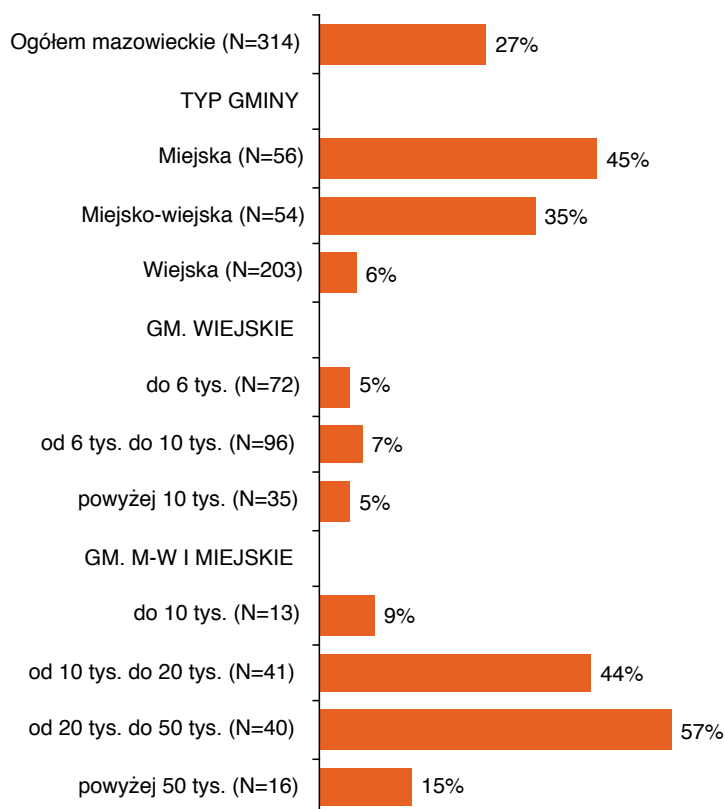
Ocena działań samorządów gminnych w zakresie rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych

W województwie mazowieckim obserwujemy zróżnicowanie zaangażowania gmin w działalność na rzecz rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych w zależności od typu gminy. Podobnie jak w skali całego kraju, działania w zakresie rehabilitacji zawodowej częściej podejmują samorządy z gmin miejskich. W gminach wiejskich tego typu aktywność należy do rzadkości.

Obserwujemy również charakterystyczne prawidłowości dla poziomu kraju w przypadku zależności pomiędzy podejmowaniem działań a wielkością gminy, szczególnie w przypadku opinii przedstawicieli samorządów.

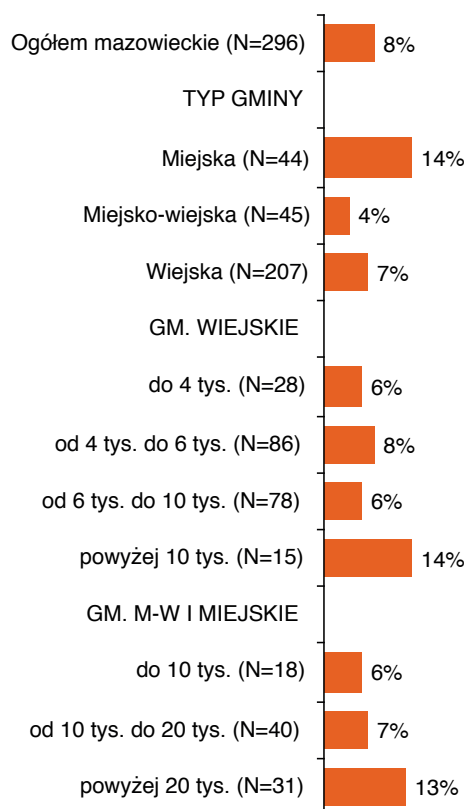
W województwie mazowieckim, relatywnie lepiej radzą sobie w zakresie rehabilitacji zawodowej gminy największe – zarówno wiejskie, jak i miejskie.

PRZECIĘTNY ODSETEK NIEPEŁNOSPRAWNYCH WSKAZUJĄCYCH, IŻ GMINA PODEJMOWAŁA DZIAŁANIA W ZAKRESIE REHABILITACJI ZAWODOWEJ

Badanie osób niepełnosprawnych 2006, Województwo mazowieckie, N=314

PRZECIĘTNY ODSETEK GMIN WSKAZUJĄCYCH, IŻ PODEJMOWAŁY DZIAŁANIA W ZAKRESIE REHABILITACJI ZAWODOWEJ

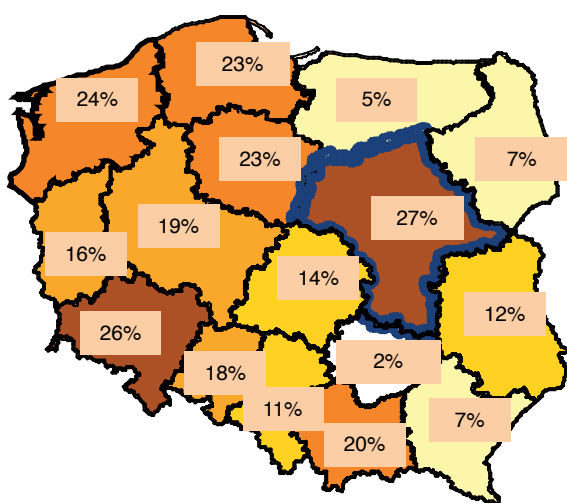
Badanie przedstawicieli samorządów gminnych 2006, Województwo mazowieckie, N=296

Ocena działań samorządów gminnych w zakresie rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych

Województwo mazowieckie należy do regionów, w których zaangażowanie gmin w działania na rzecz rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych utrzymuje się poniżej średniej. Region ten, wraz z pozostałymi województwami ze wschodniej Polski, charakteryzuje się znacznie mniejszą aktywnością, niż zachodnia i południowa część kraju.

Ocena aktywności gmin w zakresie rehabilitacji zawodowej w województwie mazowieckim jest znacznie wyższa niż rzeczywista skala ich działań. Mieszkańcy tego regionu są najbardziej w Polsce zadowoleni z możliwości stwarzanych przez samorzady gminne w zakresie rehabilitacji zawodowej.

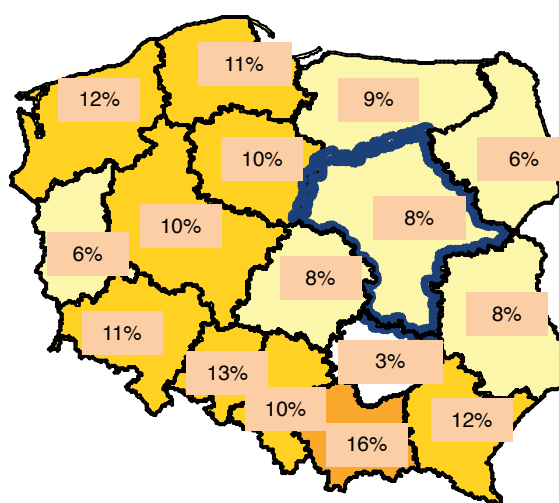
PRZECIĘTNY ODSETEK NIEPEŁNOSPRAWNYCH WSKAZUJĄCYCH, IŻ GMINA PODEJMOWAŁA DZIAŁANIA W ZAKRESIE REHABILITACJI ZAWODOWEJ

ŚREDNIO 16%

Badanie osób niepełnosprawnych 2006, N=5019

PRZECIĘTNY ODSETEK GMIN WSKAZUJĄCYCH, IŻ PODEJMOWAŁY DZIAŁANIA W ZAKRESIE REHABILITACJI ZAWODOWEJ

ŚREDNIO 10%

Badanie przedstawicieli samorządów gminnych 2006, N=2117

7. Ocena działań samorządów gminnych w zakresie rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych

Ocena działań samorządów gminnych w zakresie rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych

Samorządy gminne w województwie mazowieckim przejawiają większą aktywność w zakresie poprawy jakości życia osób niepełnosprawnych i ich rehabilitacji społecznej, niż miało to miejsce w przypadku działań dotyczących rehabilitacji zawodowej. Skala działań realizowanych przez gminy w tym zakresie utrzymuje się na Mazowszu na poziomie kraju. Nie dorównuje ona jednak oczekiwaniom formułowanym przez osoby niepełnosprawne.

Wsparcie udzielane przez samorządy gminne ma charakter pomocy podstawowej – choć najbardziej potrzebnej, to jednak nie adresowanej specyficznie do niepełnosprawnych. Gminy obejmują opieką i pomocą jedynie część tej grupy – osoby kwalifikujące się najczęściej do pomocy społecznej lub socjalnej. Nie wychodzą także z inicjatywą, nie kontaktują się z osobami potrzebującymi pomocy, ale czekają, aż zainteresowani sami się po nią zgłoszą. Tutaj należy zatem upatrywać źródła negatywnych ocen zainteresowania i zaangażowania samorządów gminnych formułowanych przez niepełnosprawnych mieszkańców gmin.

Należy zwrócić uwagę, iż zarówno na Mazowszu, jak i w innych regionach, zasadnicza, największa część pomocy udzielanej przez gminy osobom niepełnosprawnym, czyli podstawowe wsparcie pieniężne, materialne i bytowe, nie jest adresowana specyficznie do nich. Pod względem obsługi petenta i źródła finansowania pomoc ta powinna być traktowana jako społeczna lub socjalna (która wchodzi w zakres zadań gminy). Te najprostsze działania nie wymagają od gmin zaangażowania, dobrej organizacji czy specjalnych kompetencji. I chociaż niewątpliwie osoby niepełnosprawne kwalifikują się do udzielenia im tego typu pomocy, odbywa się to kosztem innych osób – niekoniecznie niepełnosprawnych, które w podobnej sytuacji bytowej lub materialnej również uzyskałyby wsparcie. Warto dodać, iż na te najbardziej powszechne, podstawowe działania, z których jednocześnie korzysta najwięcej osób, przeznaczanych jest najwięcej pieniędzy.

Skala tej pomocy w województwie mazowieckim nie odbiega od ogółu. Warto jednak dodać, że w przypadku pomocy pieniężnej, bytowej i rzeczowej działania gmin w tym regionie są bardziej dostrzegane przez niepełnosprawnych, w porównaniu do całego kraju.

Do częściej udzielanych niepełnosprawnym form wsparcia należy zaliczyć również likwidowanie barier architektonicznych i pomoc prawną. Na Mazowszu świadczy je niemal co czwarta gmina. Pozostałe działania, podobnie jak w skali kraju, podejmowane są w mniejszym zakresie.

Ocena działań samorządów gminnych w zakresie rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych

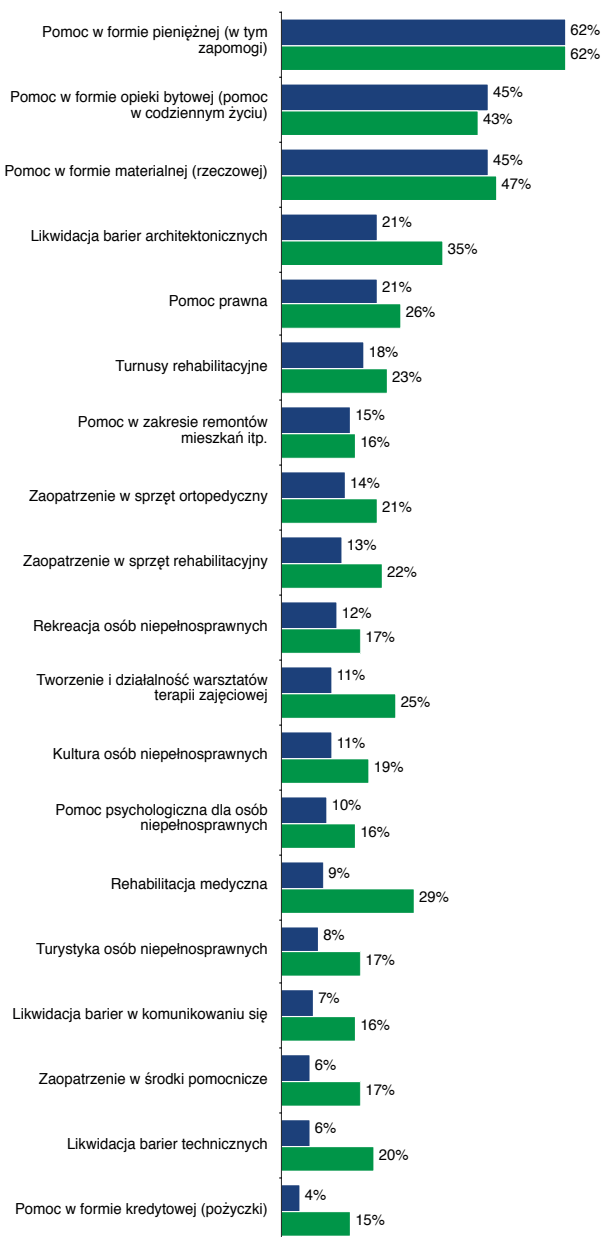
Nieliczne gminy podejmują, finansują lub dofinansowują działania z zakresu rehabilitacji medycznej.

Jednocześnie w przypadku większości z tych działań **niepełnosprawni z Mazowsza są zdania, że samorządy gminne robią** więcej, niż w rzeczywistości (wedle deklaracji gmin). Tak silne przekonania o podejmowaniu przez samorządy zadań związanych z pomocą osobom niepełnosprawnym są najprawdopodobniej wyrazem dużych oczekiwań tych osób wobec gmin.

Można podejrzewać, że **gdyby samorządy gminne otrzymały dodatkowe środki finansowe i wsparcie w realizacji zadań w zakresie rehabilitacji społecznej, poprawiłaby się nie tylko pomoc osobom niepełnosprawnym, ale także pozostałym mieszkańcom gminy w trudnej sytuacji materialnej lub bytowej**. Część środków, które obecnie gminy przeznaczają na pomoc niepełnosprawnym – nie tylko na zapomogi, ale też na dofinansowanie leczenia czy sprzętu – mogłaby bowiem być przeznaczona dla innych osób. Natomiast gminy mogłyby w większym zakresie dotrzeć do osób niepełnosprawnych z pomocą adresowaną specyficznie do tej grupy.

Ocena działań samorządów gminnych w zakresie rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych

CZY GMINA PODEJMUJE/FINANSUJE LUB DOFINANSOWUJE NASTĘPUJĄCE DZIAŁANIA NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH? (WSKAZANIA WSPOMAGANE)

■ Przedstawiciele samorządów gminnych (N=2117)
■ Osoby niepełnosprawne (N=5019)

■ Przedstawiciele samorządów gminnych - mazowieckie (N=296)
■ Osoby niepełnosprawne - mazowieckie (N=314)

Ocena działań samorządów gminnych w zakresie rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych

Gdyby wziąć po uwagę wymieniane przez samorządy gminne w województwie mazowieckim przykłady inicjatyw i działań zrealizowanych w 2005 lub 2006 roku na rzecz pomocy i poprawy jakości życia osób niepełnosprawnych w gminie, okazałoby się, że mamy do czynienia z całkiem sporą aktywnością w tym zakresie. Tylko 13% mazowieckich gmin nie wskazało żadnych tego typu działań (10% samorządów stwierdziło, iż takich działań nie było, zaś 3% uchyliło się od odpowiedzi).

Z drugiej jednak strony, **zdecydowana część inicjatyw podejmowanych przez gminy na rzecz osób niepełnosprawnych wpisuje się we wspomnianą wcześniej pomoc najprostszą, a więc finansową, rzeczową i opiekuńczą.** I choć jest to zapewne powód do chluby dla samorządów gminnych, należy jednak podkreślić, że jest to wsparcie społeczne i socjalne, które niekoniecznie adresowane jest wyłącznie do niepełnosprawnych. Trudno też tego typu doraźne działania nazwać „inicjatywą”.

Do działań skierowanych specyficznie do grupy osób niepełnosprawnych, które samorządy gminne podjęły w 2005 lub 2006 roku, należą przede wszystkim te związane z **likwidacją barier architektonicznych (19%), organizacją imprez lub spotkań dla osób niepełnosprawnych (12%), poprawą w zakresie transportu (12%) oraz działalnością rehabilitacyjno–medyczną (16%).**

Warto także podkreślić, iż opisana powyżej aktywność samorządów pozostała zupełnie niezauważona przez niepełnosprawnych. Respondenci z województwa mazowieckiego najczęściej wskazywali na działania związane z pomocą finansową – udzielaniem zapomóg, zasiłków (24%), a także likwidacją barier architektonicznych (17%) oraz pomocą rzeczową (16%). Inne inicjatywy wskazywało sporadycznie najwyżej 9% niepełnosprawnych. Jednocześnie, **co dziesiąty badany zadeklarował, iż jego gmina nie podejmowała żadnych inicjatyw, zaś 41% miało problem ze wskazaniem jakiegokolwiek działania.**

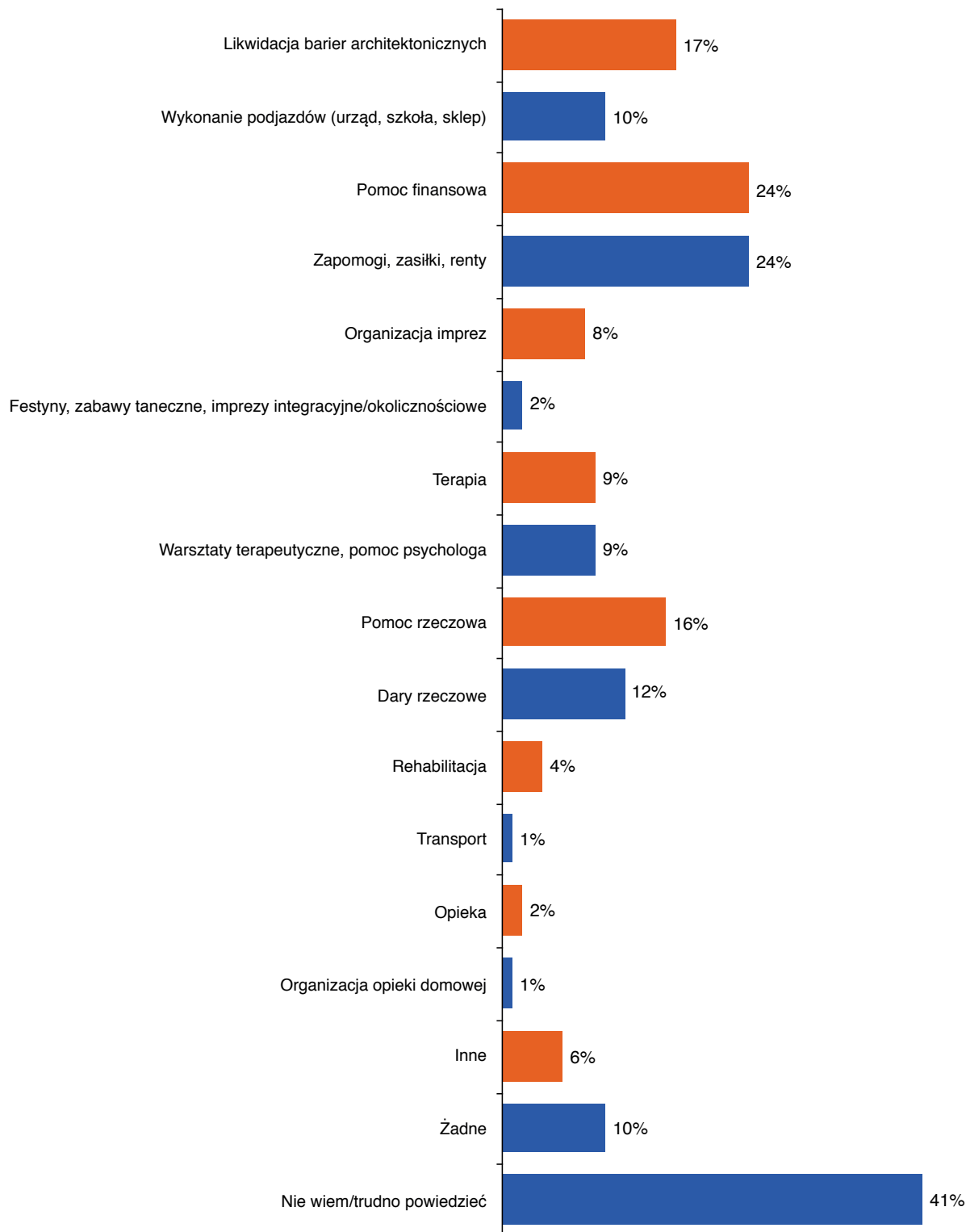
Ocena działań samorządów gminnych w zakresie rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych

PRZYKŁADY DZIAŁAŃ I INICJATYW ZREALIZOWANYCH W 2005 LUB 2006 ROKU NA RZECZ POMOCY I POPRAWY JAKOŚCI ŻYCIA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH W GMINIE – WSKAZANIA SPONTANICZNE PRZEDSTAWICIELI SAMORZĄDÓW GMINNYCH

Ocena działań samorządów gminnych w zakresie rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych

PROSZĘ PODAĆ PRZYKŁADY DZIAŁAŃ, CZY INICJATYW ZREALIZOWANYCH W PANA(I) GMINIE NA RZECZ POMOCY I POPRAWY JAKOŚCI ŻYCIA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH – WSKAZANIA SPONTANICZNE OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Badanie przedstawicieli samorządów gminnych 2006, Województwo mazowieckie, N=296

Ocena działań samorządów gminnych w zakresie rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych

W województwie mazowieckim obserwujemy, podobne jak w całym kraju, rozbieżności pomiędzy deklaracjami gmin i osób niepełnosprawnych w kwestii kontaktu z urzędnikami gminy.

Podczas gdy przedstawiciele 84% samorządów gminnych wskazują, iż pracownicy socjalni kontaktują się z osobami niepełnosprawnymi przynajmniej raz w miesiącu (w 16% gmin nawet kilka razy w tygodniu), większość niepełnosprawnych (65%) stwierdza, iż żaden pracownik gminy nie odwiedził ich pytając o sytuację i potrzeby. Ponadto, co najmniej 77% tej grupy deklaruje, iż pracownicy gminy nigdy nie zwracali się do nich z własnej inicjatywy, pytając o jakość życia i potrzeby, oferując pomoc finansową, bytową czy materialną.

Należy także zaznaczyć, że wedle deklaracji mazowieckich gmin częstotliwość odwiedzin pracowników socjalnych u niepełnosprawnych jest na Mazowszu nieco niższa, niż na poziomie kraju.

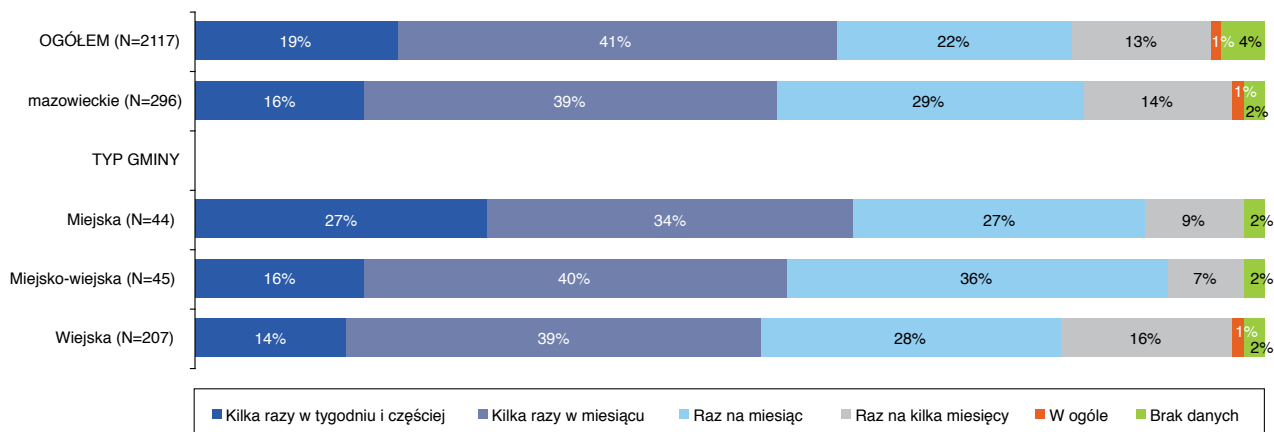
Wydaje się też, że na częstotliwość odwiedzin u niepełnosprawnych ma wpływ typ gminy. Wśród gmin miejskich obserwujemy dużo wyższy odsetek takich, w których pracownicy socjalni, według deklaracji gmin, kontaktują się z niepełnosprawnymi przynajmniej raz w tygodniu. W przypadku gmin miejsko-wiejskich i wiejskich pracownicy socjalni odwiedzają niepełnosprawnych mieszkańców przeważnie kilka razy w miesiącu. Tymczasem, według deklaracji niepełnosprawnych mieszkańców miast, odsetek osób, których nigdy nie odwiedził pracownik gminy jest dużo wyższy, niż w przypadku mieszkańców gmin miejsko-wiejskich i wiejskich. Może to oczywiście być spowodowane większą liczbą mieszkańców w gminach miejskich i tym samym większą liczbą niepełnosprawnych, pozostających pod opieką pracowników urzędów gminnych.

Powyżej opisane prawidłowości pokazują, że to na osobach niepełnosprawnych spoczywa główny wysiłek i inicjatywa w uzyskaniu pomocy od urzędu gminy. Tylko nieliczne gminy samodzielnie podejmują inicjatywę w tym zakresie, większość zaś czeka, aż potrzebujące pomocy osoby same się do nich zwrócą. W przypadku osób niepełnosprawnych starania takie mogą być bardzo utrudnione. Stosunkowo częste odwiedziny u osób niepełnosprawnych, jakie wedle deklaracji mają miejsce, mogą dotyczyć tylko niektórych niepełnosprawnych mieszkańców. Większość ze swoimi problemami pozostaje sama i być może nawet nie wie, gdzie mogłaby poszukiwać pomocy.

Wyniki badania sugerują, iż omawianymi wcześniej działaniami gmin objęta jest jedynie mała część grupy osób niepełnosprawnych, czego nie oddają trafnie pytania kwestionariusza – pytaliśmy bowiem o sam fakt pomocy, a nie o skalę tej pomocy.

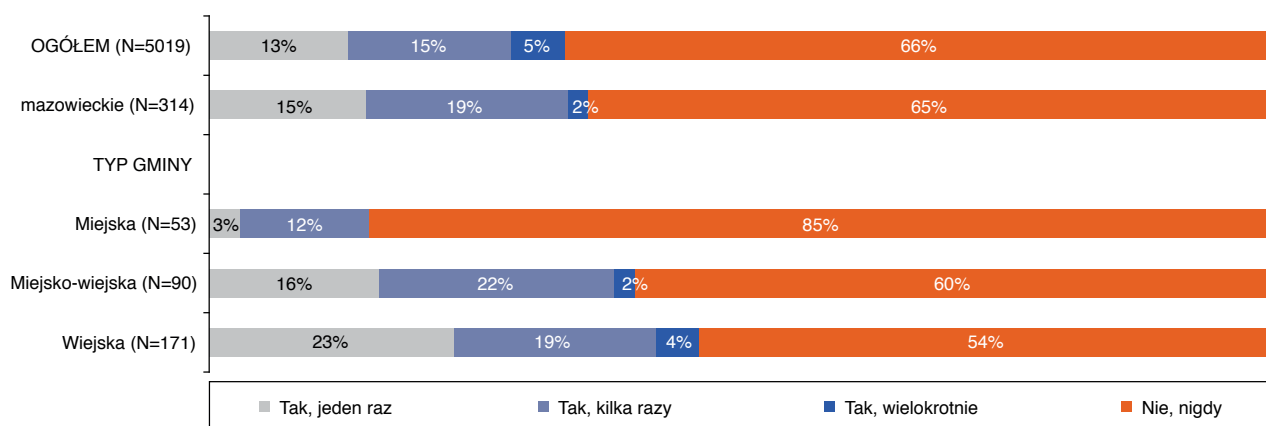
Ocena działań samorządów gminnych w zakresie rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych

JAK CZĘSTO PRACOWNICY SOCJALNI GMINY KONTAKTUJĄ SIĘ Z OSOBAMI NIEPEŁNOSPRAWNYMI?

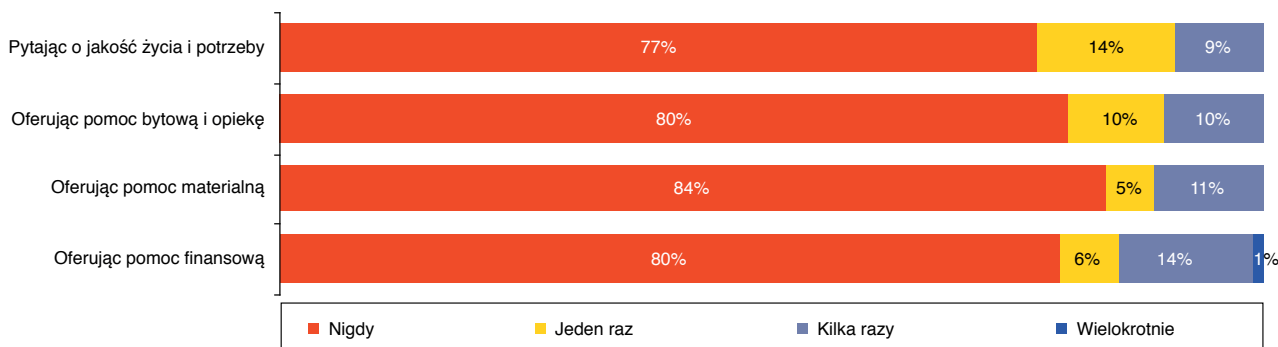
Badanie przedstawicieli samorządów gminnych 2006, N=2117

CZY PRACOWNICY GMINY BYLI U PANA(I) W DOMU, ŻEBY OCENIĆ PANA(I) SYTUACJĘ I POTRZEBY?

Badanie osób niepełnosprawnych 2006, N=5019

CZY PRACOWNICY GMINY Z WŁASNEJ INICJATYWY ZWRACALI SIĘ DO PANA(I)?

Badanie osób niepełnosprawnych 2006, Województwo mazowieckie, N=314

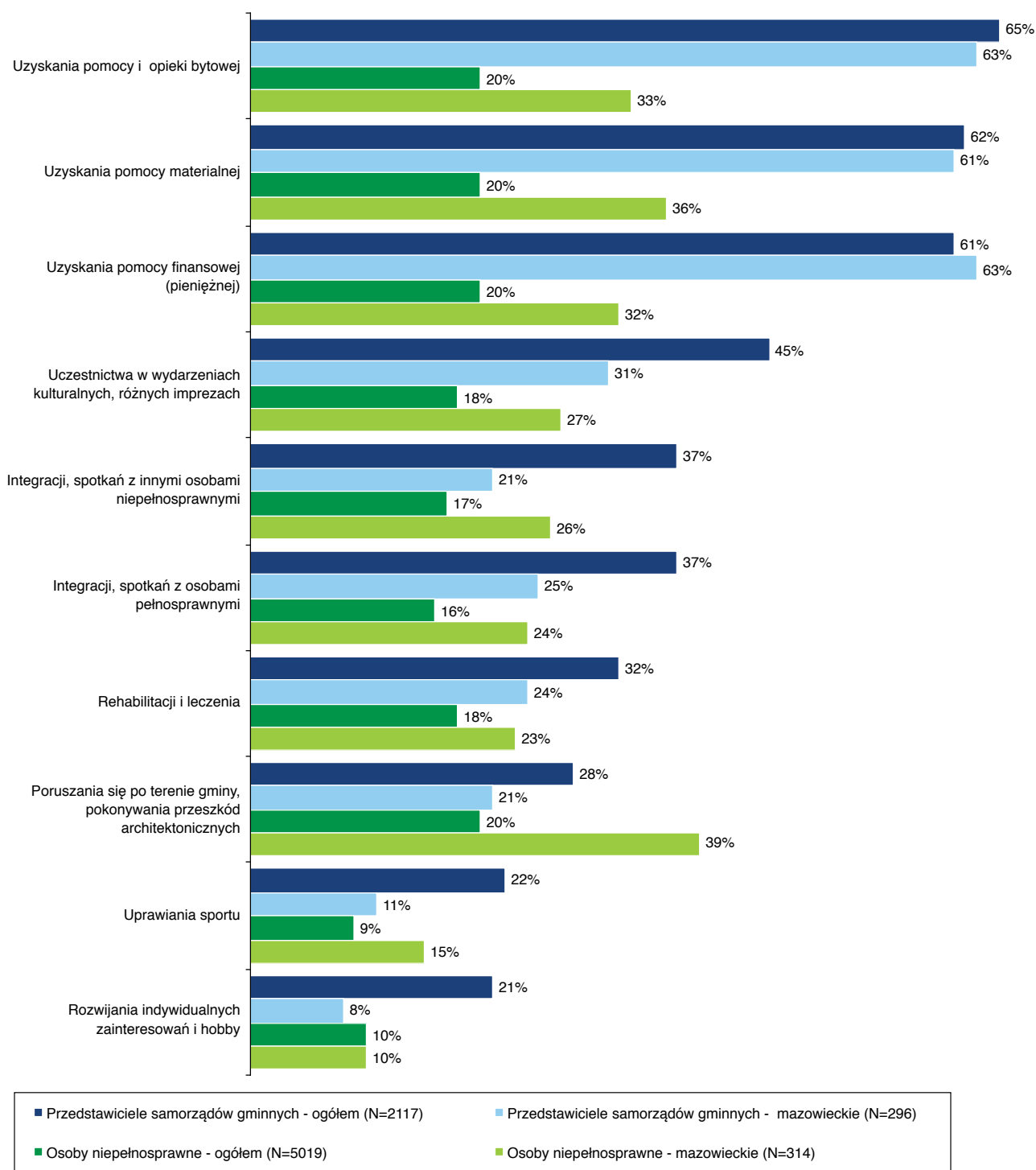
Ocena działań samorządów gminnych w zakresie rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych

Zwróćmy uwagę na ogromne rozbieżności ocen dotyczących rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych, formułowanych przez przedstawicieli tej grupy oraz samorządy gminne. Mazowsze zasadniczo nie odbiega pod tym względem od ogółu kraju, choć w województwie tym niepełnosprawni lepiej, niż przeciętnie oceniają możliwości, jakie stwarzają gminy w zakresie rehabilitacji społecznej. Przedstawiciele samorządów gminnych natomiast oceniają te szanse gorzej, niż w całym kraju.

Osoby niepełnosprawne rzadko pozytywnie oceniają działalność gmin dotyczącą rehabilitacji społecznej. W województwie mazowieckim sytuacja pod tym względem wygląda nieco lepiej. Na Mazowszu w przypadku najbardziej powszechnych działań – pomocy bytowej, materialnej i finansowej 32–36% niepełnosprawnych ocenia aktywność gmin pozytywnie. Tymczasem, ponad 60% przedstawicieli samorządów gminnych uważa, iż możliwości, jakie gminy stwarzają na tym polu są raczej duże lub bardzo duże. W stosunku do pozostałych działań, takich jak uczestnictwo w kulturze, integracja społeczna, rehabilitacja i leczenie, możliwość poruszania się po terenie gminy, a także uprawianie sportu czy hobby różnice te są mniej widoczne. W przypadku większości tych działań, osoby niepełnosprawne wystawiały pozytywną ocenę częściej, niż przeciętnie.

Ocena działań samorządów gminnych w zakresie rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych

JAK OCENIA PAN(I) MOŻLIWOŚCI, JAKIE STWARZA GMINA OSOBOM NIEPEŁNOSPRAWNYM W ZAKRESIE:
(RACZEJ DUŻE + BARDZO DUŻE)

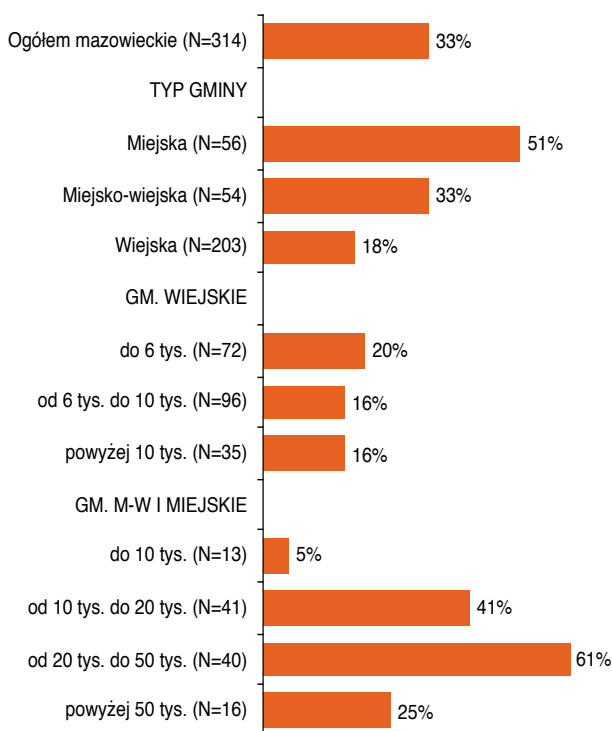
Ocena działań samorządów gminnych w zakresie rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych

W województwie mazowieckim, podobnie jak w skali kraju, obserwujemy rozbieżności pomiędzy gminami różnego typu w zakresie rehabilitacji społecznej podejmowanej na rzecz osób niepełnosprawnych. Trudno natomiast wskazywać znaczące zależności w przypadku wielkości gminy.

Częściej angażują się w działania w zakresie rehabilitacji społecznej gminy miejskie. Dużo wyraźniej tendencję tę widać w opiniach osób niepełnosprawnych. Natomiast rzadziej takie działania podejmują gminy wiejskie.

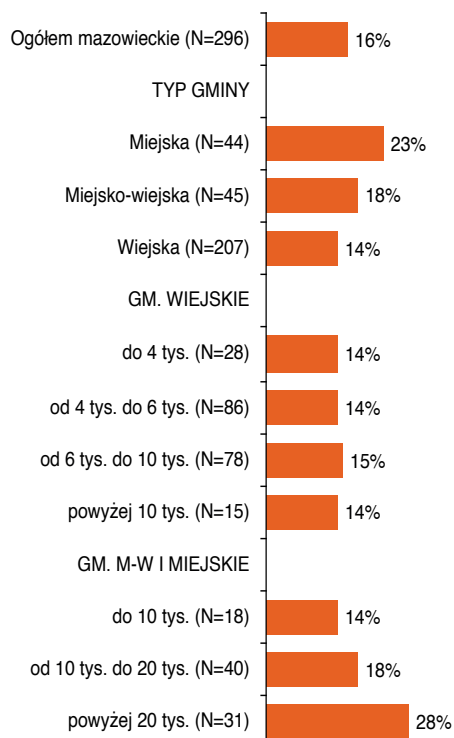
W województwie mazowieckim nie mamy do czynienia z sytuacją, w której relatywnie lepiej radzą sobie w zakresie rehabilitacji społecznej gminy największe. Sytuacja ta szczególnie widoczna jest w przypadku gmin miejskich, gdzie najbardziej aktywne są według niepełnosprawnych gminy średnie. W przypadku gmin wiejskich nie obserwujemy różnic w stopniu zaangażowania się spowodowanych wielkością gminy.

PRZECIĘTNY ODSETEK NIEPEŁNOSPRAWNYCH WSKAZUJĄCYCH, IŻ GMINA PODEJMOWAŁA DZIAŁANIA W ZAKRESIE REHABILITACJI SPOŁECZNEJ

Badanie osób niepełnosprawnych 2006, Województwo mazowieckie, N=314

PRZECIĘTNY ODSETEK GMIN WSKAZUJĄCYCH, IŻ PODEJMOWAŁY DZIAŁANIA W ZAKRESIE REHABILITACJI SPOŁECZNEJ

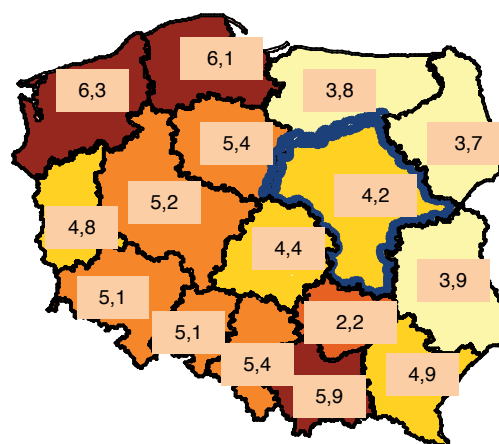
Badanie przedstawicieli samorządów gminnych 2006, Województwo mazowieckie, N=296

Ocena działań samorządów gminnych w zakresie rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych

Województwo mazowieckie wpisuje się w widoczny na mapach zróżnicowań podział terytorialny, na Polskę zachodnią i wschodnią. Deklaracje samorządów gminnych plasują je bliżej województw wypadających najgorzej pod względem rehabilitacji społecznej.

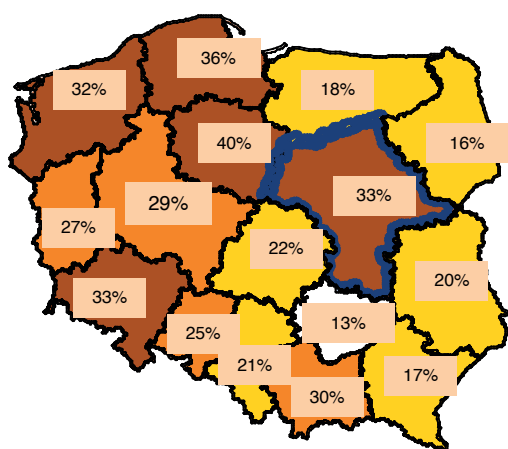
Zauważmy również, że niepełnosprawni z województwa mazowieckiego, podobnie jak respondenci z innych województw, mieli tendencję do przeszacowywania aktywności gmin w zakresie rehabilitacji społecznej. Rozbieżności w tym regionie są dużo większe, niż w przypadku innych województw.

ŚREDNIA LICZBA PODEJMOWANYCH PRZEZ GMINĘ DZIAŁAŃ NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Badanie przedstawicieli samorządów gminnych 2006, N=2117

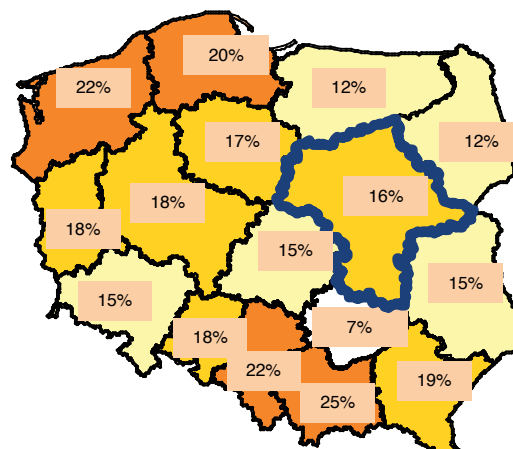
PRZECIĘTNY ODSETEK NIEPEŁNOSPRAWNYCH WSKAZUJĄCYCH, IŻ GMINA PODEJMOWAŁA DZIAŁANIA W ZAKRESIE REHABILITACJI SPOŁECZNEJ

ŚREDNIO 26%

Badanie osób niepełnosprawnych 2006, N=5019

PRZECIĘTNY ODSETEK GMIN WSKAZUJĄCYCH, IŻ PODEJMOWAŁY DZIAŁANIA W ZAKRESIE REHABILITACJI SPOŁECZNEJ

ŚREDNIO 17%

Badanie przedstawicieli samorządów gminnych 2006, N=2117

8. Przygotowanie samorządów gminnych do świadczenia pomocy osobom niepełnosprawnym

Przygotowanie samorządów gminnych do świadczenia pomocy osobom niepełnosprawnym

Wyniki badań wskazują, iż pomimo wysokich oczekiwań niepełnosprawnych wobec samorządów gminnych, jednostki te nie są obecnie odpowiednio przygotowane do świadczenia pomocy tej grupie osób – nie dysponują odpowiednim potencjałem, zapleczem, przygotowaniem i organizacją do efektywnego wsparcia osób niepełnosprawnych.

W województwie mazowieckim obserwujemy, podobne jak w skali kraju, braki w tym zakresie. Jednocześnie obserwujemy, podobne jak w innych województwach, zależności pomiędzy przygotowaniem samorządów do świadczenia pomocy a sytuacją (wielkością, organizacją, zasobami) gminy.

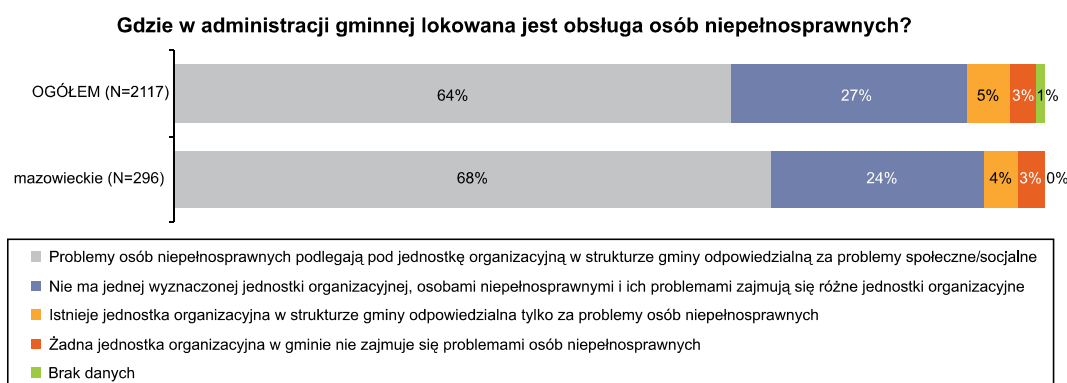
Samorzady gminne w większości nie są dobrze przygotowane do świadczenia pomocy osobom niepełnosprawnym:

- W gminach brakuje wyspecjalizowanych jednostek, w których byłaby lokowana obsługa osób niepełnosprawnych.
- Samorzady gminne dysponują małą liczbą etatów przeznaczonych wyłącznie do obsługi osób niepełnosprawnych.
- Urzędy gmin w ogromnej większości nie są dostosowane architektonicznie do potrzeb osób niepełnosprawnych.
- Brak jest w większości gmin planowania zadań dotyczących osób niepełnosprawnych, w szczególności programów przeciwdziałania bezrobociu wśród osób niepełnosprawnych oraz programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych.
- Gminy najczęściej nie uwzględniają w budżetach środków na pomoc niepełnosprawnym jako oddzielnej pozycji. W części gmin środki te w ogóle nie są uwzględniane, ale wygospodarowywane na bieżąco.
- Samorzady gminne finansują pomoc udzielaną osobom niepełnosprawnym w znacznej części z własnych środków, przejmując na siebie większość ciężaru tej pomocy kosztem innych swoich działań.

Przygotowanie samorządów gminnych do świadczenia pomocy osobom niepełnosprawnym

➡ W gminach brakuje wyspecjalizowanych jednostek, w których byłaby lokowana obsługa osób niepełnosprawnych.

Pod względem organizacji pomocy dla osób niepełnosprawnych, w województwie mazowieckim mamy do czynienia z sytuacją podobną jak w skali kraju. Do zadań związanych z obsługą osób niepełnosprawnych najczęściej wyznaczane są jednostki odpowiedzialne za pomoc socjalną (68%). W 24% urzędów gmin niepełnosprawnymi zajmują się pracownicy różnych komórek organizacyjnych. Jedynie 4% gmin ma wyznaczone jednostki odpowiedzialne tylko za pomoc osobom niepełnosprawnym. Takie rozdrobienie kompetencji zapewne utrudnia udzielanie kompleksowej pomocy osobom niepełnosprawnym i w pewnym sensie spycha ich problemy na dalszy plan.

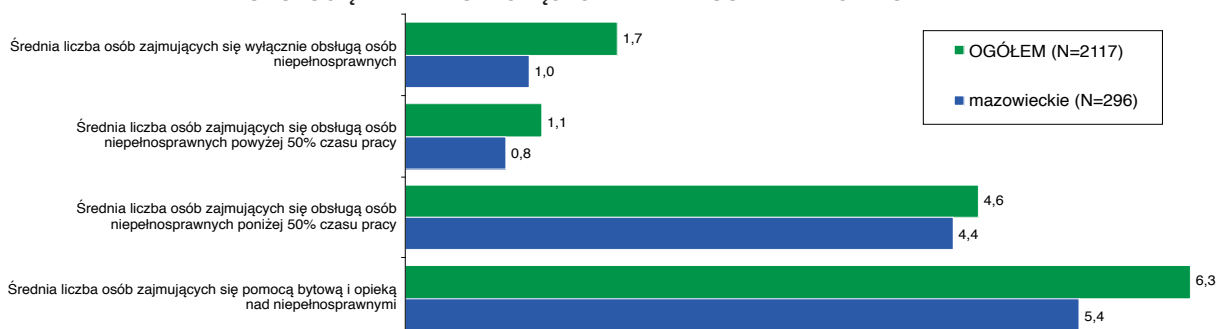

Badanie przedstawicieli samorządów gminnych 2006, N=2117

➡ Samorządy gminne dysponują małą liczbą etatów przeznaczonych wyłącznie do obsługi osób niepełnosprawnych.

Na tle całego kraju, Mazowsze wypada pod tym względem nieco gorzej. Gminy z tego regionu dysponują mniejszą, niż przeciętnie, liczbą pełnoetatowych pracowników do obsługi osób niepełnosprawnych – średnio 1 etat, a także pracowników zajmujących się pomocą bytową i opieką nad niepełnosprawnymi (5 osób w porównaniu z 6 w skali kraju).

LICZBA PRACOWNIKÓW W JEDNOSTKACH ORGANIZACYJNYCH GMINY ZAJMUJĄCYCH SIĘ OBSŁUGĄ ZADAŃ DOTYCZĄCYCH NIEPEŁNOSPRAWNYCH – ŚREDNIE

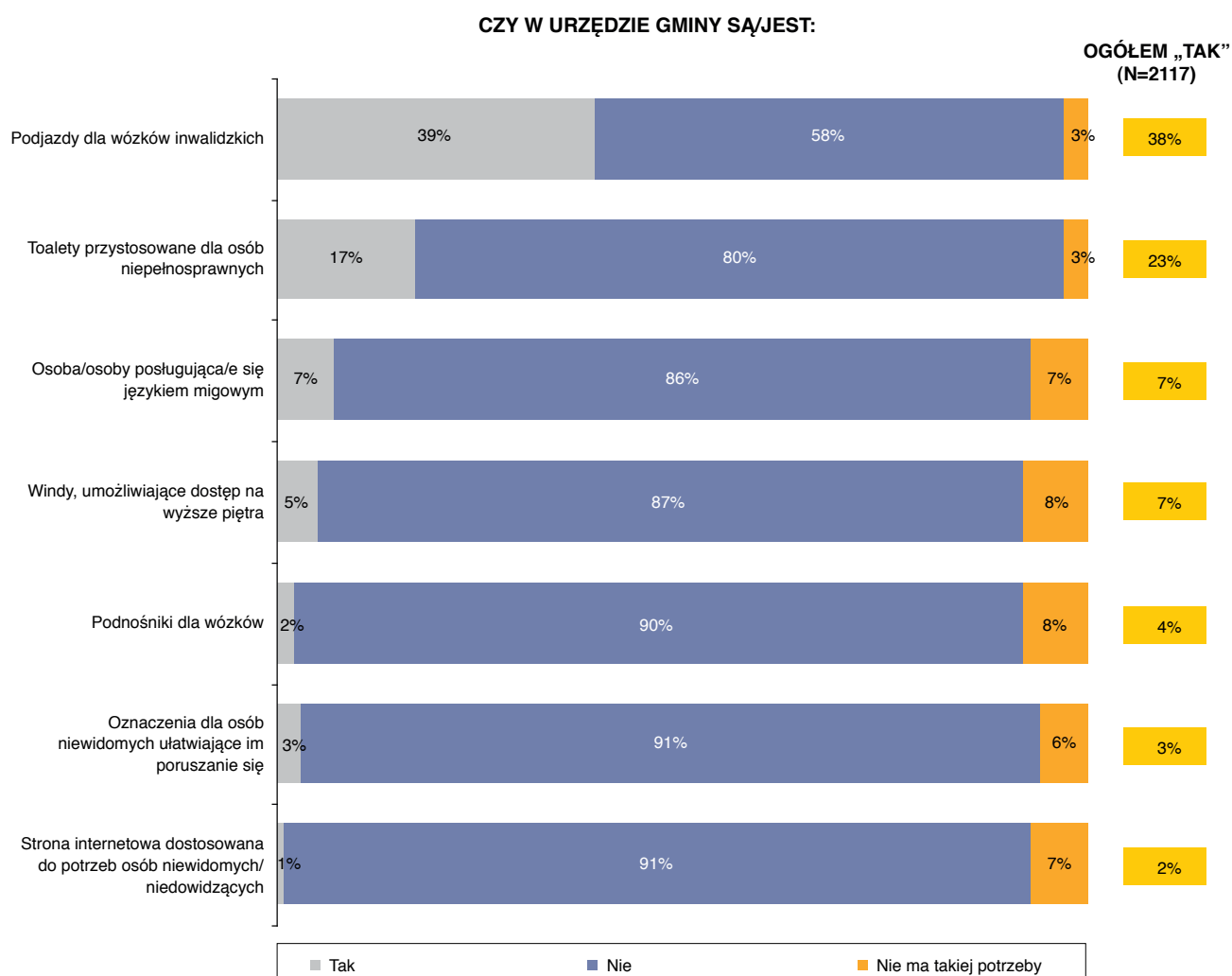
Badanie przedstawicieli samorządów gminnych 2006, N=2117

Przygotowanie samorządów gminnych do świadczenia pomocy osobom niepełnosprawnym

➡ Urzędy gmin w ogromnej większości nie są dostosowane architektonicznie do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Województwo mazowieckie nie odbiega pod tym względem od innych regionów. Również i tutaj większość urzędów gmin nie posiada podstawowych usprawnień dla niepełnosprawnych petentów.

Jedynie nieco ponad co trzecia gmina na Mazowszu posiada podjazdy dla wózków inwalidzkich. W co szóstej zaś niepełnosprawni mogą korzystać ze specjalnie przystosowanych toalet. Rzadko można spotkać osoby posługujące się językiem migowym. Natomiast podnośniki dla wózków, oznaczenia dla niewidomych i dostosowane do ich potrzeb strony internetowe w zasadzie są niemal nieobecne.

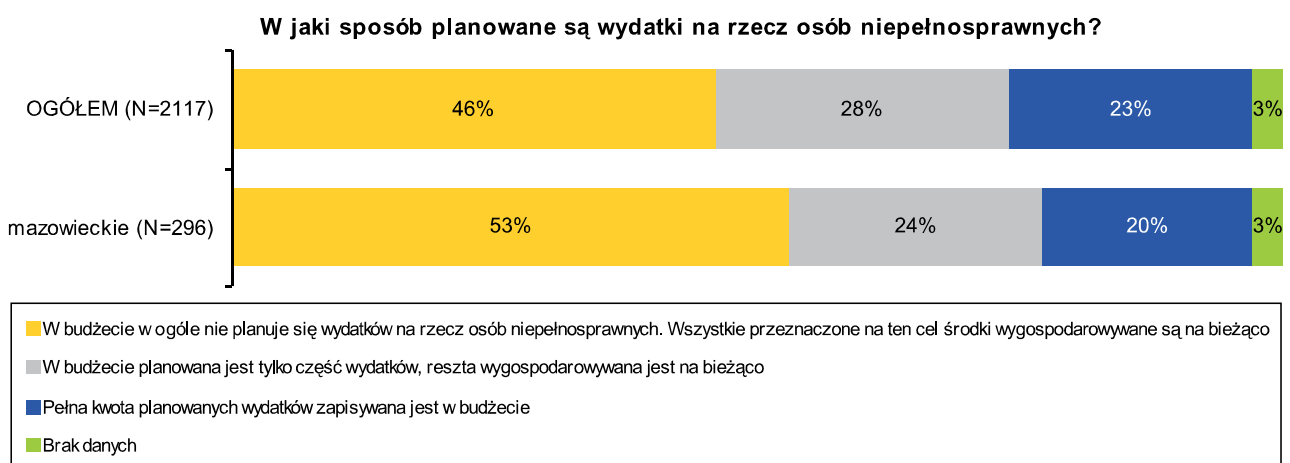

Badanie przedstawicieli samorządów gminnych 2006, Województwo mazowieckie, N=296

Przygotowanie samorządów gminnych do świadczenia pomocy osobom niepełnosprawnym

➡ Brak jest w większości gmin szczegółowego planowania wydatków czy zadań dotyczących osób niepełnosprawnych, w szczególności programów przeciwdziałania bezrobociu wśród osób niepełnosprawnych oraz programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych.

W województwie mazowieckim ponad połowa samorządów gminnych w ogóle nie planuje wydatków na rzecz osób niepełnosprawnych w budżecie, ale wygospodarowuje środki w miarę potrzeb. Co czwarta gmina częściowo uwzględnia wydatki przeznaczone na ten cel w budżecie. Pod tym względem, Mazowsze wypada gorzej, niż pozostała część kraju, gdzie 46% gmin wygospodarowuje środki na bieżąco, bez uprzedniego planowania ich w budżetach, a 28% uwzględnia w budżecie te wydatki częściowo. Jednocześnie tylko co piąta z mazowieckich gmin planuje pełną kwotę wydatków.

Badanie przedstawicieli samorządów gminnych 2006, N=2117

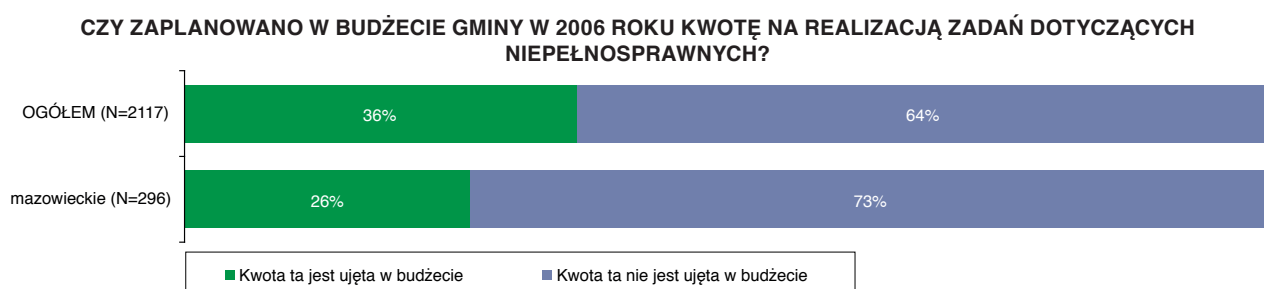
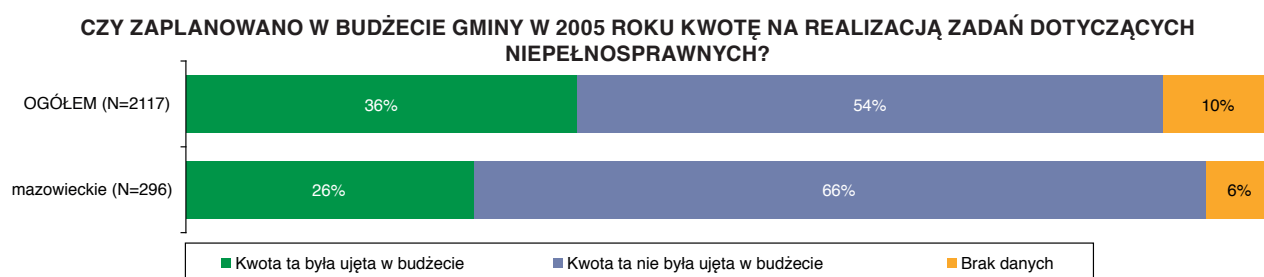
Jak wspomniano w rozdziale poświęconym aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych, zdecydowana większość gmin nie posiada opracowanego gminnego programu walki z bezrobociem wśród tej grupy osób. W województwie mazowieckim sytuacja jest nieco gorsza, niż w skali kraju, bowiem jedynie 4% gmin deklaruje, iż opracowała lub jest w trakcie opracowywania tego typu programu. Gminy również nie posiadają opracowanego gminnego programu działań na rzecz niepełnosprawnych. Jedynie co dziesiąta gmina ma opracowany (lub jest w trakcie opracowywania) taki program, co jest odsetkiem zdecydowanie niższym od przeciętnego dla kraju.

Brak szczegółowego planowania wydatków i działań dotyczących osób niepełnosprawnych zapewne w znacznym stopniu utrudnia realizację jakichkolwiek zadań w tym zakresie, a w przypadku podejmowanych działań nie sprzyja ich efektywności.

Przygotowanie samorządów gminnych do świadczenia pomocy osobom niepełnosprawnym

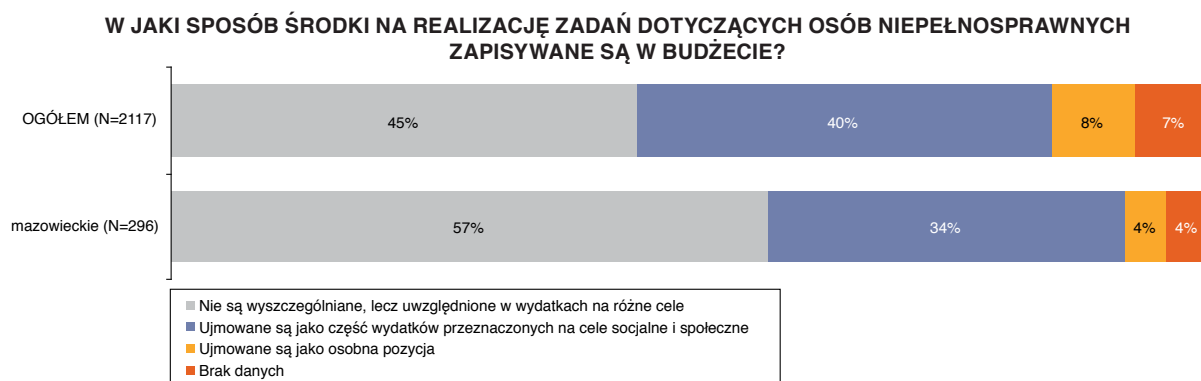
➡ Gminy najczęściej nie uwzględniają w budżetach środków na pomoc niepełnosprawnym jako oddzielnej pozycji.

Jedynie 26% gmin ujmowało tego typu wydatki w budżecie na rok 2005 i tyle samo gmin zaplanowało je w budżecie na rok 2006. Jednak większość gmin w żaden sposób nie umieszcza ich w budżetach. Przytoczone powyżej odsetki dla województwa mazowieckiego są niższe od przeciętnych wyników.

Badanie przedstawicieli samorządów gminnych 2006, N=2117

W województwie mazowieckim, podobnie jak w całym kraju, w zasadzie niespotykana jest praktyka ujmowania środków na realizację zadań dotyczących osób niepełnosprawnych jako osobnej pozycji w budżecie. Ponad połowa gmin w ogóle nie wyszczególnia takich wydatków, ale włącza je w wydatki na różne cele. Natomiast 34% gmin środki na realizację zadań dotyczących osób niepełnosprawnych ujmuje jako część wydatków przeznaczonych na cele społeczne i socjalne.

Badanie przedstawicieli samorządów gminnych 2006, N=2117

Przygotowanie samorządów gminnych do świadczenia pomocy osobom niepełnosprawnym

☛ Samorzady gminne finansują pomoc udzielaną osobom niepełnosprawnym w znacznej części z własnych środków, przejmując na siebie większość ciężaru tej pomocy kosztem innych działań.

W województwie mazowieckim mamy do czynienia z podobną jak w skali kraju, strukturą źródeł środków finansowych na realizację zadań dotyczących osób niepełnosprawnych. Zdecydowaną część ciężaru pomocy biorą na siebie gminy – przeciętnie 48% środków pochodzi z ich budżetu. Natomiast drugim co do udziału w wydatkach źródłem finansowania są, podobnie jak w innych regionach, dotacje celowe budżetu państwa (22% środków).

Tabela 1. Z jakich źródeł pochodziły w 2005 roku środki finansowe gminy na realizację zadań dotyczących osób niepełnosprawnych?

Przeciętna struktura źródeł środków finansowych (w %)

	OGÓLEM (N=1704)	dolnośląskie (N=95)	kujawsko-pomorskie (N=60)	lubelskie (N=143)	lubuskie (N=39)	łódzkie (N=126)	małopolskie (N=150)	mazowieckie (N=288)	opolskie (N=47)	podkarpackie (N=121)	podlaskie (N=82)	pomorskie (N=81)	śląskie (N=129)	świętokrzyskie (N=50)	warmińsko-mazurskie (N=88)	wielkopolskie (N=151)	zachodniopomorskie (N=83)
Ze środków własnych gminy	51,82	52,97	52,3	58,55	46,97	48,03	47,55	48,12	56,83	47,43	40,98	44,12	57,45	59,92	57,8	59,81	53,72
Ze środków powiatu	8,06	5,34	5,92	6,03	0,79	8,37	15,32	6,81	2,53	5,15	7,33	7,35	8,3	9,82	12,83	7,17	13,93
Ze środków województwa	11,12	6,47	12,52	13,91	11,58	16,83	8,17	10,05	14,36	15,13	9,87	12,17	8,18	9,72	9,09	10,81	10,19
Z dotacji celowych budżetu państwa	19,78	23,93	21,2	15,36	25,45	21,9	21,43	22,67	17	25,23	26,65	25,35	14,44	9,46	14,1	13,59	16,92
Z subwencji z budżetu państwa	5,56	8,28	2,27	2,5	11,16	1,38	4,38	9,63	0,68	6,28	11,62	6,98	5,34	5,6	3,92	3,59	3,57
Ze środków sponsorów (np. darowizny)	1,13	0,92	1,2	0,35	0,16	1,83	0,58	0,73	2,66	0,33	0,12	1,2	1,2	2,74	0,43	3,34	1,17
Z funduszy Unii Europejskiej	0,51	1,24	0,33	0,21	0	0,24	1,09	0,51	1,74	0,04	1,46	0,49	0,33	0,4	0	0,33	0,3
Z kredytów, pożyczek	0,21	0,32	0	0	0	0,75	0,03	0,14	0,47	0	0	0	0,43	0,2	0,8	0,2	0,12
Z innych źródeł	1,27	0,06	3,55	2,05	1,92	0	1,43	0,26	1,55	0,88	1,95	2,31	4,29	0,1	0,94	0,75	0,18
Brak danych	20%	33%	43%	18%	30%	16%	9%	13%	23%	10%	16%	16%	18%	23%	12%	29%	19%

Badanie przedstawicieli samorządów gminnych 2006, N=2117

Podobnie jak w innych województwach, działalność gmin na rzecz osób niepełnosprawnych, o czym była też mowa wcześniej, najczęściej ograniczona jest do najprostszego wsparcia w formie pomocy materialnej, finansowej lub bytowej. Pomoc ta nie jest jednak adresowana specyficznie do osób niepełnosprawnych, ale wpisuje się w zadania społeczne i socjalne realizowane przez gminy w ramach ich ustawowych obowiązków. Oznacza to, że w pewnym sensie pomoc ta jest udzielana kosztem innych mieszkańców – co jednak nie znaczy, że nie należy się ona niepełnosprawnym (spełniają oni warunki udzielenia tej pomocy).

Przy odpowiednim dostosowaniu i finansowaniu działań aktywność gmin w zakresie rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych mogłaby być większa, ale należy docenić obecny wysiłek w udzielaniu wsparcia tej grupie osób.

Przygotowanie samorządów gminnych do świadczenia pomocy osobom niepełnosprawnym

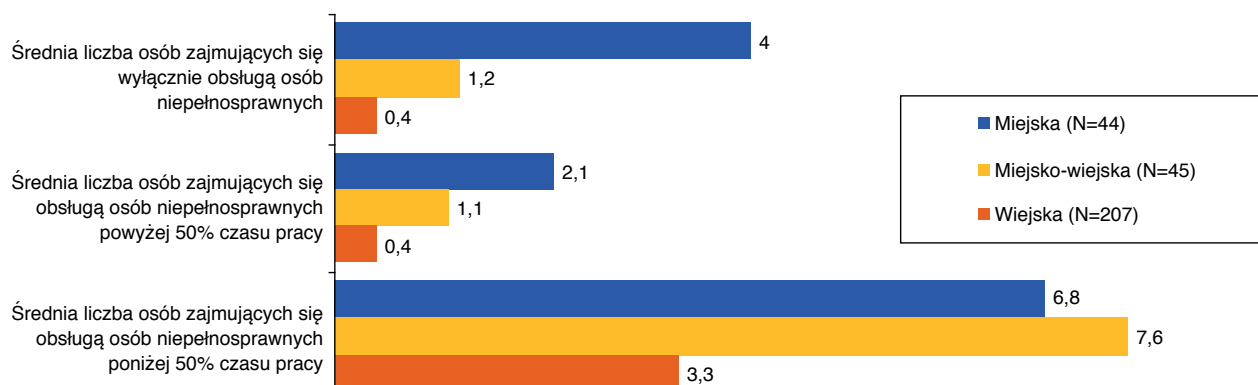
Podobnie jak w skali kraju, również w województwie mazowieckim przygotowanie i możliwości świadczenia pomocy osobom niepełnosprawnym są silnie związane z typem i wielkością gminy. Relatywnie najgorzej przygotowane są gminy wiejskie.

❑ Obsługa osób niepełnosprawnych i liczba etatów

Pod względem organizacji obsługi osób niepełnosprawnych w urzędach gminy nie odnotowujemy na Mazowszu znaczących różnic.

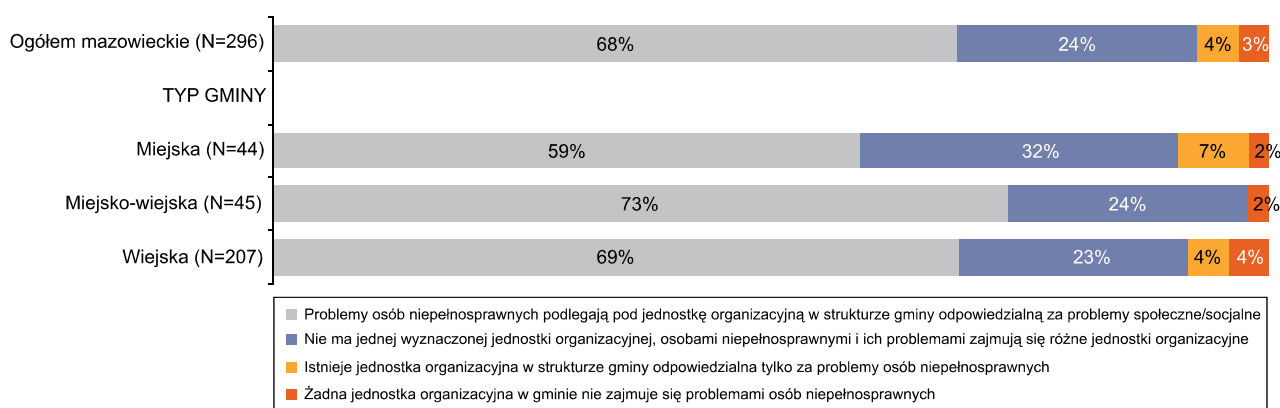
Obserwujemy duże zróżnicowanie pod względem liczby etatów przeznaczonych do obsługi niepełnosprawnych petentów. Przeciętnie najwięcej pracowników zajmujących się osobami niepełnosprawnymi (niezależnie od czasu tej pracy) posiadają gminy miejskie. Sytuacja dużo gorzej przedstawia się w gminach wiejskich.

Liczba pracowników w jednostkach organizacyjnych gminy zajmujących się obsługą zadań dotyczących niepełnosprawnych – ŚREDNIE

Badanie przedstawicieli samorządów gminnych 2006, Województwo mazowieckie, N=296

Gdzie w administracji gminnej lokowana jest obsługa osób niepełnosprawnych?

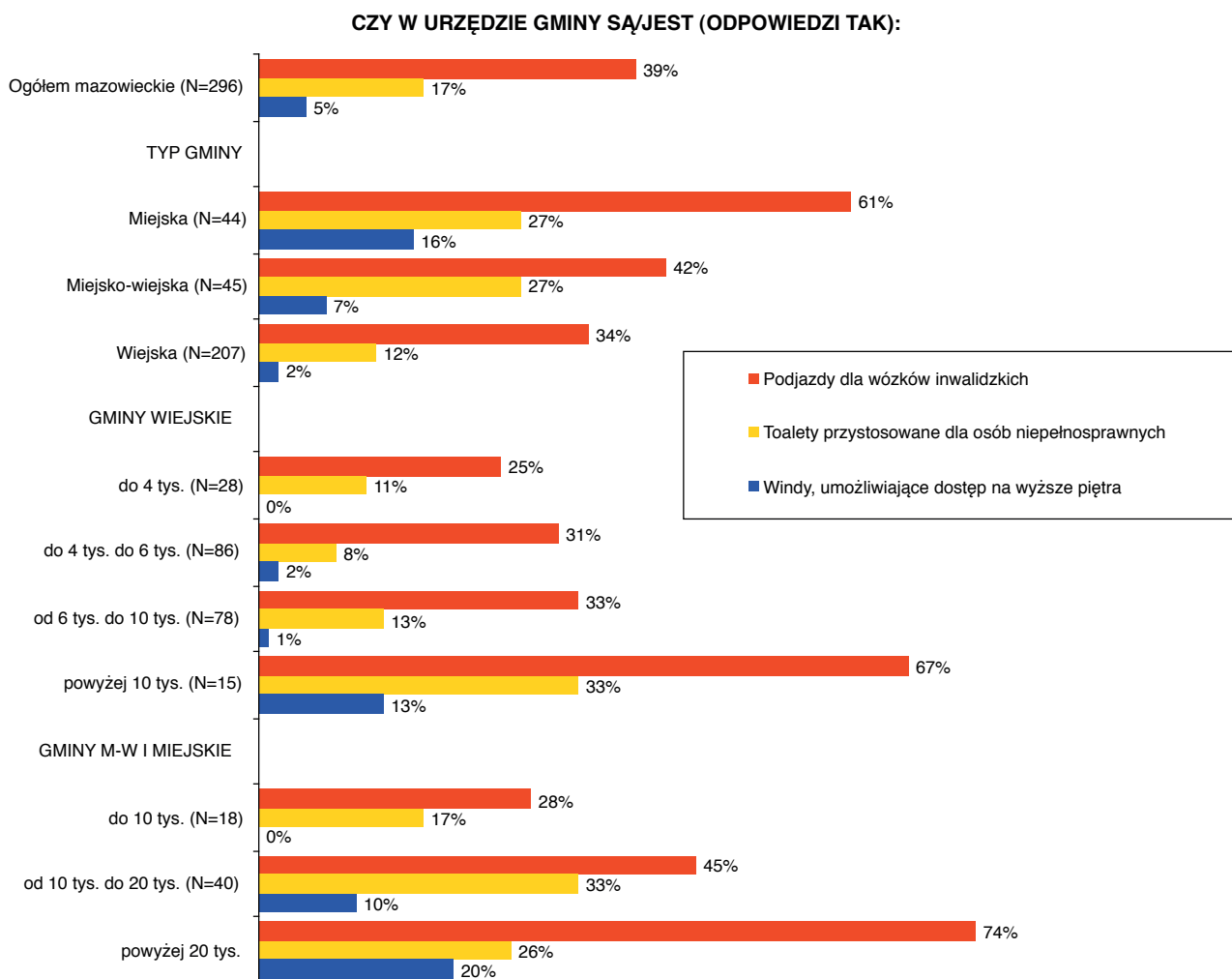
Badanie przedstawicieli samorządów gminnych 2006, Województwo mazowieckie, N=296

Przygotowanie samorządów gminnych do świadczenia pomocy osobom niepełnosprawnym

☐ Dostosowanie architektoniczne

W województwie mazowieckim obserwujemy podobne prawidłowości pod względem dostosowania architektonicznego urzędów gmin, jak w innych regionach kraju. Sytuacja jest zdecydowanie lepsza w przypadku siedzib gmin miejskich – więcej z nich posiada udogodnienia dla osób niepełnosprawnych ułatwiające korzystanie z urzędu gminy. Gorzej jest w przypadku gmin miejsko-wiejskich oraz wiejskich. Zarówno pod względem relatywnie najbardziej powszechnych udogodnień (podjazdów dla wózków inwalidzkich i toalet), jak też w przypadku pozostałych usprawnień obserwujemy duże braki w stosunku do gmin miejskich.

Relatywnie najlepiej przystosowane do potrzeb niepełnosprawnych są największe gminy bez względu na ich typ.

Badanie przedstawicieli samorządów gminnych 2006, Województwo mazowieckie, N=296

Przygotowanie samorządów gminnych do świadczenia pomocy osobom niepełnosprawnym

Planowanie zadań dotyczących osób niepełnosprawnych i programy dotyczące osób niepełnosprawnych

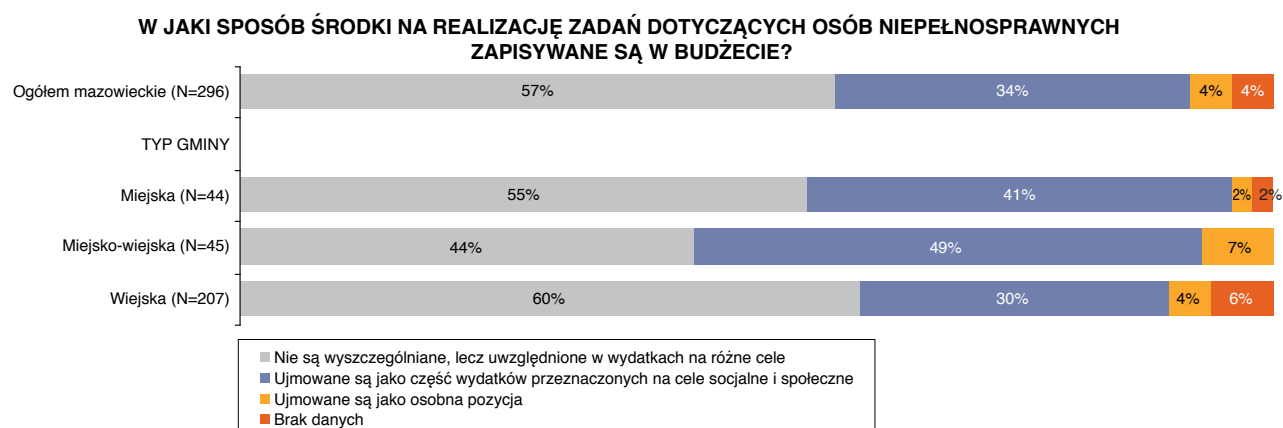
Gminy wiejskie częściej, niż gminy miejsko-wiejskie i miejskie zapisują pełną kwotę planowanych wydatków w budżecie (21% wiejskich samorządów gminnych). Z drugiej jednak strony, 57% gmin wiejskich w ogóle nie planuje wydatków na rzecz niepełnosprawnych, ale środki na te cele wygospodarowuje na bieżąco.

Badanie przedstawicieli samorządów gminnych 2006, Województwo mazowieckie, N=296

Uwzględnianie w budżetach środków na pomoc niepełnosprawnym

Na Mazowszu typ gminy w niewielkim stopniu różnicuje, w jaki sposób środki na realizację zadań na rzecz niepełnosprawnych zapisywane są w budżecie. Najczęściej gminy miejsko-wiejskie ujmują tego typu wydatki jako osobną pozycję (7% gmin), najrzadziej natomiast gminy miejskie (2%).

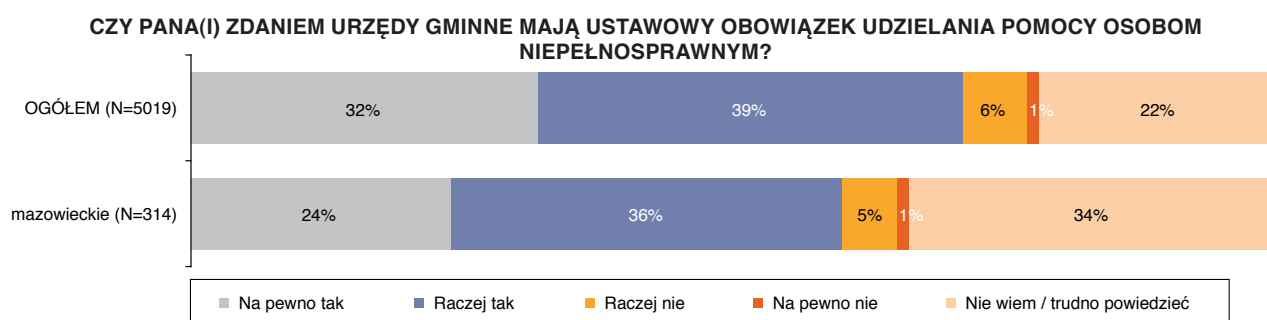
Badanie przedstawicieli samorządów gminnych 2006, Województwo mazowieckie, N=296

9. Preferencje wobec organizacji systemu wsparcia dla osób niepełnosprawnych

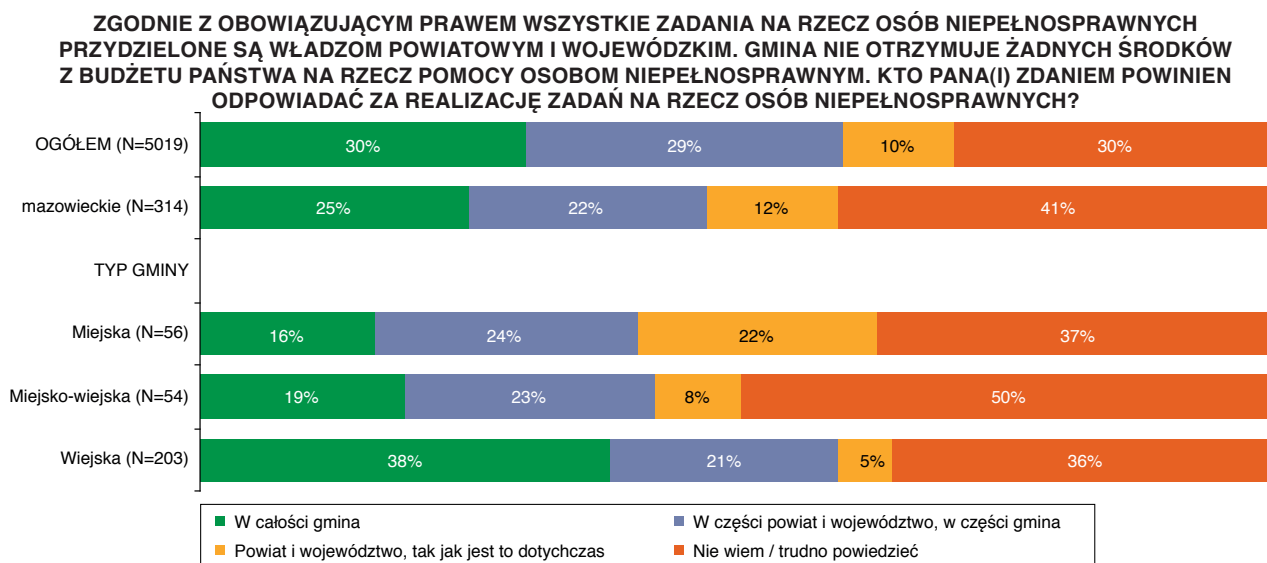
Preferencje wobec organizacji systemu wsparcia dla niepełnosprawnych

Większość niepełnosprawnych mieszkańców województwa mazowieckiego (odsetek ten jest nieco niższy niż w skali kraju) uważa, że **gminy są ustawowo zobowiązane do zapewnienia im – jako osobom niepełnosprawnym – koniecznej pomocy**. Zapewne dlatego właśnie, w stosunku do samorządów gminnych formułują oni oczekiwania pomocy i do nich zwracają się w pierwszej kolejności. Z drugiej jednak strony, w województwie mazowieckim obserwujemy nieco słabsze, niż w skali kraju, **oczekiwanie zmiany obecnego systemu wsparcia**. Mieszkańcy Mazowsza rzadziej życzyliby sobie, aby gminy w większym stopniu, niż dotychczas – w całości, lub przynajmniej w części – odpowiadały za realizację zadań na rzecz osób niepełnosprawnych.

Postawa wobec ewentualnych zmian systemu wsparcia niepełnosprawnych jest bardzo wyraźnie związana z sytuacją respondentów. Zdecydowana większość mieszkańców wsi chciałaby, aby gmina przejęła w całości lub części ustawowe zadania od powiatów, ponieważ jest to zdecydowanie bliższa im instytucja. Natomiast mieszkańcy gmin miejskich są najbardziej podzieleni w tej kwestii.

Badanie osób niepełnosprawnych 2006, N=5019

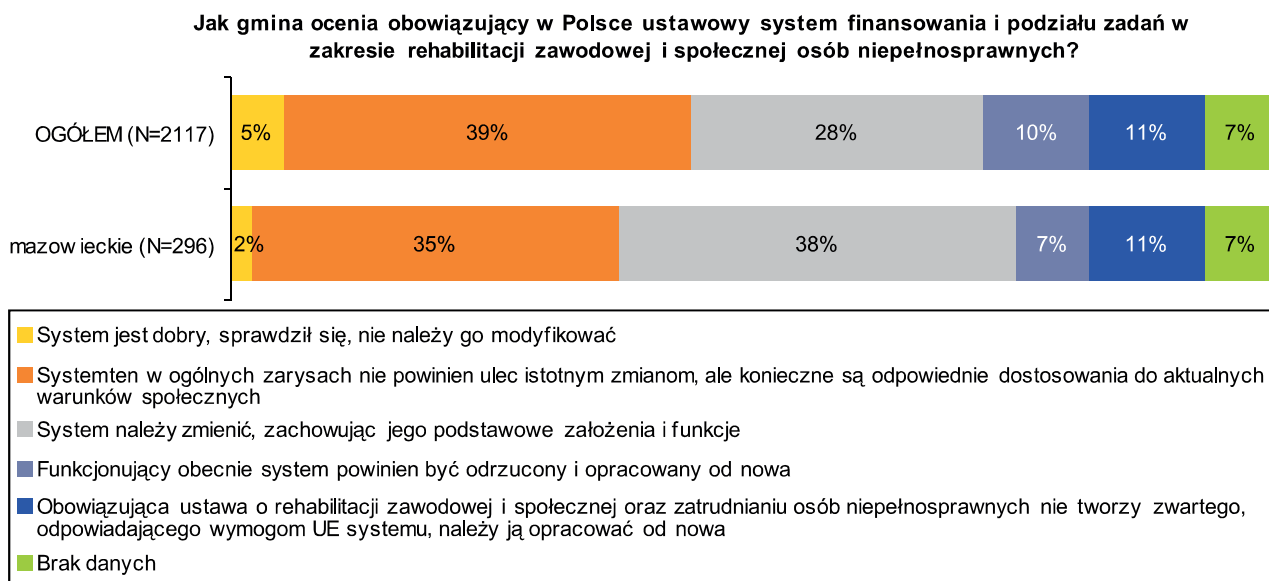
Badanie osób niepełnosprawnych 2006, N=5019

Preferencje wobec organizacji systemu wsparcia dla niepełnosprawnych

Najwygodniejszym dla osób niepełnosprawnych, szczególnie mieszkańców wsi, rozwiązaniem byłoby przejście przez samorzady gminne od powiatów przynajmniej części zadań na rzecz osób niepełnosprawnych. **Gminy widzą ten problem zupełnie inaczej.**

Gminy z województwa mazowieckiego w przeważającej części negatywnie oceniają obowiązujący system finansowania i podziału zadań w zakresie rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych. Jedynie 2% samorządów ocenia go pozytywnie, co nie odbiega od wyników w skali kraju.

Jednocześnie przedstawiciele samorządów gminnych z Mazowsza, podobnie jak w skali kraju, w większości uważają, że podstawowe założenia systemu są dobre, a modyfikacji wymaga dostosowanie go do społecznych realiów. Jedynie 7% gmin uważa, że system ten powinien zostać całkowicie opracowany od nowa.

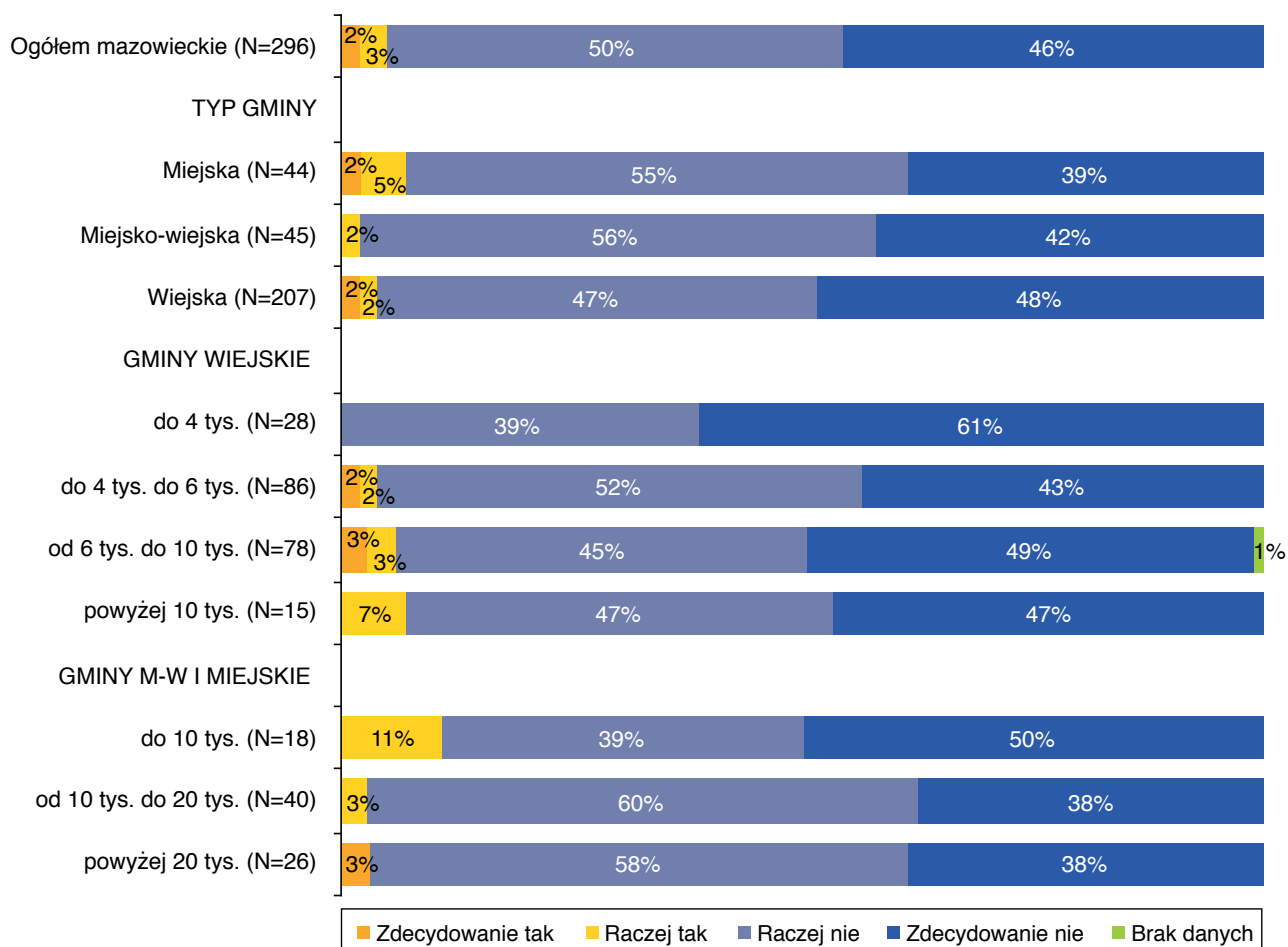
Badanie przedstawicieli samorządów gminnych 2006, N=2117

Preferencje wobec organizacji systemu wsparcia dla niepełnosprawnych

Przedstawiciele samorządów gminnych z województwa mazowieckiego w ogromnej większości odrzucają pomysł przejścia od powiatu części ustawowych zadań dotyczących rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych. Jedynie 6% gmin wyraża aprobatę dla tego pomysłu. Region ten nie odbiega pod tym względem od całego kraju.

Najbardziej zainteresowane takim pomysłem są na Mazowszu gminy miejskie i miejsko-wiejskie, szczególnie te najmniejsze. Zdecydowany sprzeciw natomiast wyrażają w szczególności gminy wiejskie, zwłaszcza te najmniejsze - wszystkie gminy odrzucają tego typu możliwość.

CZY GMINA CHCIAŁABY PRZEJĄĆ OD POWIATU CZĘŚĆ ZADAŃ USTAWOWYCH W ZAKRESIE REHABILITACJI ZAWODOWEJ I SPOŁECZNEJ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH?

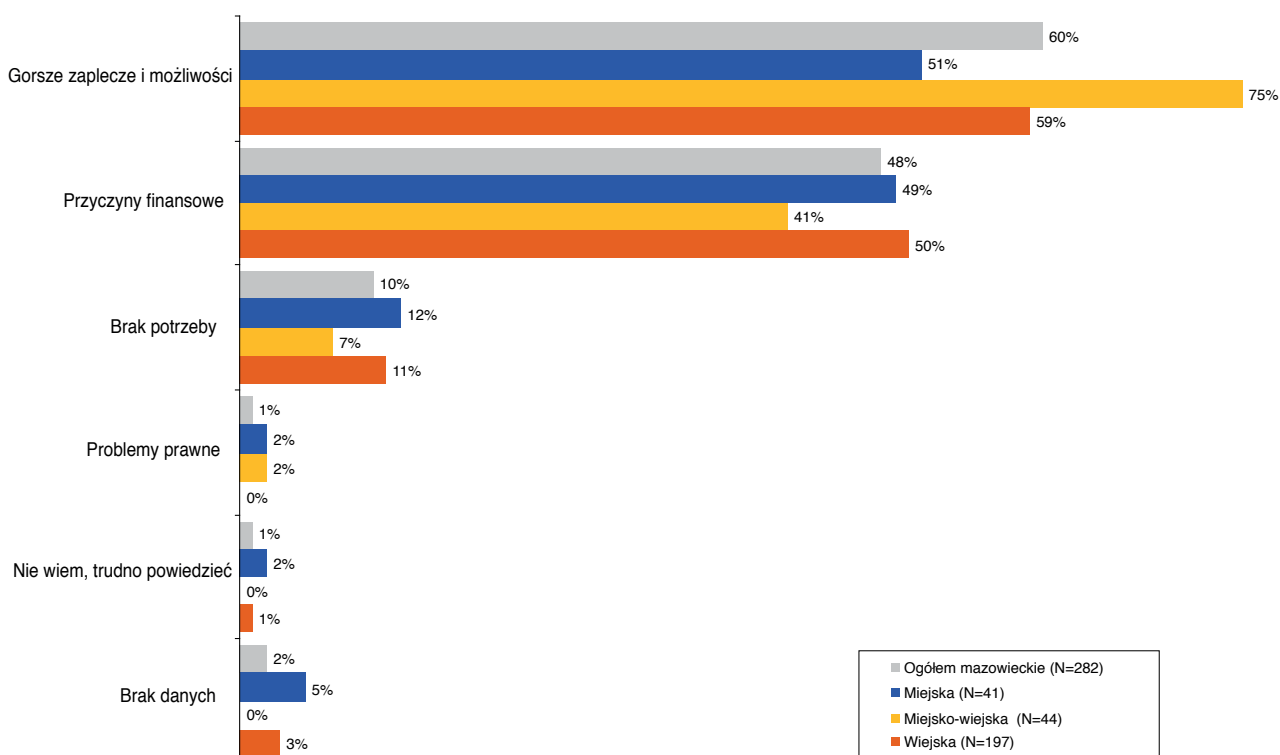

Badanie przedstawicieli samorządów gminnych 2006, Województwo mazowieckie, N=296

Preferencje wobec organizacji systemu wsparcia dla niepełnosprawnych

Podstawowych powodów niechęci mazowieckich gmin wobec przejęcia obowiązków związanych z pomocą osobom niepełnosprawnym, należy upatrywać w zapleczu, jakim dysponują samorządy. Wśród najczęściej wymienianych przeszkód znalazły się przede wszystkim **gorsze możliwości i zaplecze** (kadrowe, lokalowe etc.) gmin wobec potrzeb osób niepełnosprawnych oraz **przyczyny finansowe**. Można przypuszczać, iż dysponując lepszym zapleczem i celowymi środkami finansowymi gminy wykazywałyby więcej inicjatywy w przejmowaniu zadań związanych z rehabilitacją społeczną i zawodową osób niepełnosprawnych od powiatów. Tego typu wsparcie zdecydowanie poprawiłoby bowiem możliwości gmin w stosunku do zadań, które przynajmniej częściowo samorządy i tak podejmują w ramach innych działań (np. pomocy społecznej i socjalnej). Mogłoby się to też przyczynić do wyrównywania dysproporcji pomiędzy pomocą udzielaną w miastach (większą z racji bliskości powiatu) i na wsiach (gdzie częściej jest to doraźne, najbardziej podstawowe wsparcie). Dodatkowo adresowanie tych zadań specyficznie do osób niepełnosprawnych sprzyjałoby bardziej efektywnej ich realizacji i zwiększeniu ich różnorodności.

POWODY, DLA KTÓRYCH GMINA NIE CHCIAŁABY PRZEJĄĆ CZĘŚCI USTAWOWYCH ZADAŃ OD POWIATU W ZAKRESIE REHABILITACJI NIEPEŁNOSPRAWNYCH ZE WZGLĘDU NA TYP GMINY – WSKAZANIA SPONTANICZNE

Badanie przedstawicieli samorządów gminnych 2006, Województwo mazowieckie, N=282

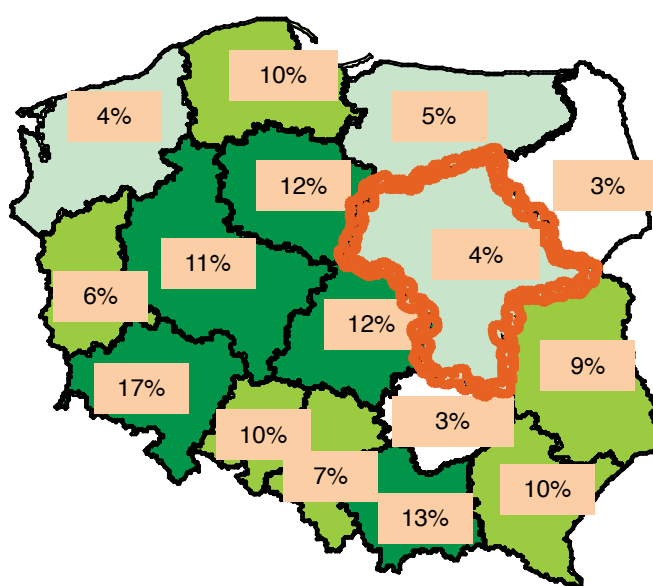
Preferencje wobec organizacji systemu wsparcia dla niepełnosprawnych

Przedstawiciele samorządów gminnych z województwa mazowieckiego, przejawiają niską skłonność do przejmowania od powiatu zadań w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych, w porównaniu z pozostałymi regionami. Również w sąsiednich województwach – warmińsko-mazurskim i podlaskim mamy do czynienia z małym zainteresowaniem wobec przejścia odpowiedzialności za tego typu działania.

Jednocześnie przedstawiciele samorządów na Mazowszu relatywnie częściej, niż w skali kraju wskazywali na gorsze zaplecze i możliwości, jako powód niechęci wobec przejścia tych zadań. W przypadku pozostałych przyczyn nie mamy do czynienia z nietypowymi problemami, a raczej ze wspólnym wszystkim gminom przekonaniem o braku środków finansowych oraz potrzeb w tym zakresie.

CZY GMINA CHCIAŁABY PRZEJĄĆ OD POWIATU CZĘŚĆ ZADAŃ USTAWOWYCH W ZAKRESIE REHABILITACJI ZAWODOWEJ I SPOŁECZNEJ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH?

(ZDECYDOWANIE TAK + RACZEJ TAK)

Badanie przedstawicieli samorządów gminnych 2006, N=2117

Tabela 1. Powody, dla których gmina nie chciałaby przejąć części ustawowych zadań od powiatu w zakresie rehabilitacji osób niepełnosprawnych w poszczególnych województwach – wskazania spontaniczne

	Ogółem (N=1868)	dolnośląskie (N=112)	kujawsko-pomorskie (N=78)	lubelskie (N=157)	lubuskie (N=49)	łódzkie (N=130)	małopolskie (N=141)	mazowieckie (N=282)	opolskie (N=53)	podkarpackie (N=117)	podlaskie (N=92)	pomorskie (N=85)	śląskie (N=139)	świętokrzyskie (N=56)	warmińsko-mazurskie (N=94)	wielkopolskie (N=186)	zachodniopomorskie (N=95)
Gorsze zaplecze i możliwości	55%	72%	41%	56%	55%	58%	52%	60%	47%	42%	52%	61%	55%	63%	67%	52%	42%
Przyczyny finansowe	46%	56%	28%	44%	43%	30%	49%	48%	47%	63%	48%	35%	50%	32%	32%	61%	39%
Brak potrzeby	11%	6%	9%	16%	10%	15%	16%	10%	23%	9%	7%	7%	12%	7%	15%	10%	12%
Problemy prawne	1%	2%	3%	1%	2%	1%	0%	1%	0%	2%	7%	0%	1%	0%	2%	1%	3%
Kwestie podziału kompetencji	1%	0%	1%	0%	2%	0%	0%	0%	0%	2%	1%	0%	2%	2%	1%	2%	0%
Inne	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	4%	0%	1%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Nie wiem, trudno powiedzieć	6%	4%	18%	4%	8%	9%	4%	1%	2%	3%	13%	5%	2%	11%	6%	4%	14%
Brak danych	3%	4%	14%	1%	4%	2%	0%	2%	4%	1%	1%	5%	4%	0%	2%	1%	4%

Badanie przedstawicieli samorządów gminnych 2006, N=1868